



Delegati Skupščine za podporo dograditvi doma v Pacugu

Razlaga pravice zavarovanih oseb do vozičkov iz obveznega zdravstvenega zavarovanja

Intervju z dr. Ivanom Vivodom predsednikom Sveta vlade RS za invalide

Novo literarno delo Benjamina Žnidaršiča Govorica življenja

Našim slikarjem trije certifikati kakovosti v risbi in grafiki za Zlato paleto v letu 2006





UVODNIK

Dane Kastelic

Vsi ljudje nosimo v sebi Življenje, ki je več kakor le biološko vegetiranje. Res je, Slovenija - in tudi Evropa - z eno nogo stoji v načinu življenja, kjer prevladuje kultura smrti, in v tem načinu je prepolno notranjih napetosti. Posledično smo v ta vrtinec hote ali ne hote potegnjeni tudi slovenski invalidi. Ali je to odziv nestrpnosti v družbi ali je to programiran način ustvarjanja anarhije? Komu in v čigavem interesu?

Nekaterim skupinam, ki jim njihov svetovni nazor omogoča sprejemati tak način življenja, to ustreza. Dejstvo pa je, če sami invalidi ne bomo našli skupnega interesa, ki nam je vsem enak, potem predvidevam, da si bo to pravico vzel nekdo, ki je močnejši in nam bo vsilil skupni imenovalec. Zagotovo ne bomo zadovoljni, ampak obveljal bo zakon močnejšega. In po tej inerciji se sprememba v zakonodaji napoveduje. Žal, v duhu postavitve novih temeljev in ne le kot nadgradnja sistema, s katerim je glavnina invalidov zadovoljna. Škoda je, da se pri tem zagotavljanju »ugodnega terena« za spremembe ne izbirajo sredstva. Argumenti in dobre izkušnje iz dolgoletne prakse ne veljajo NIČ. Velikokrat stojijo vse izjave na populizmu, potvarjanju dejstev, posploševanju itd... Nekateri novinarji pa po zakonu narave kot hijene.... Tak način največkrat vodi v diskvalifikacijo invalidskih organizacij in posameznikov, ki so pred mnogimi leti organizirali invalide in njihove organizacije pripeljali do razpoznavnosti v slovenskem prostoru. Svoje delo so opravljali z več vznesenosti in z željo po boljšem jutri, zato so tudi vso svojo energijo, ki je imela več pozitivnega naboja, usmerjali v duhu in prepričanju, da delajo prav in za skupno dobro.

Sedanji čas postavlja v ospredje individualnost in povečuje fenomen idividuuma. V svoji vehementnosti po edinem prav tako zavrača vse doseženo kot preživeto, neuporabno, skratka, abstraktno.

Imam razmeroma kratek staž

z invalidnostjo, pa vendar sem si v svojih petnajstih letih življenja s paraplegijo izoblikoval lasten pogled. Zato težko sprejemam filozofijo prodajanja invalidnosti in zbujanje sočutja zaradi neobglenosti na invalidskem vozičku. Ker nekateri invalidi to izkoriščajo, razumem reakcije svojih kolegov in kolegic na vse dogajanje v »invalidski sferi«. Drage bralke in bralci, pa vendar: kdor ne spoštuje preteklosti, nima prihodnosti!

Morda se tisti, ki smo potisnjeni v ta vrtinec, preveč držimo besed filozofa Fridricha Nietzscheja: »...resnica prihaja potihoma, kakor s koraki goloba.« A prišla bo zagotovo!

Tako kot prihaja prebujenje narave, veselje po življenju, ki kliče po vstajenju iz otopenosti in zaspanosti. Vse prijetno in življenja polno zaokrožajo prazniki, ki so pred nami. Ob tej priložnosti vsem vam, bralke in bralci želim vesele, življenja polne in blagoslovljene velikonočne praznike.

Človek ne živi samo svojega osebnega življenja kot posameznik, temveč zavedno ali nezavedno tudi življenje svoje dobe in sodobnikov, ki so mu pred tem pokazali kako se hodi po poti in ga učili živeti.

KAZALO

Delo Zveze	3-4
Aktualno	5-8
Strokovno	9-11
Intervju	12-14
DP LP	15-18
DP SŠ	19-24
DP DBP	25-28
DP G	28-30
DP JVŠ	30-31
DP K	32-34
DP IK	35-38
Kultura	38-42
Šport	43-44
Prispevki	45-48
Potopisi	48-52
Zahvale, Oglasi	53-54
Križanka	55

DELEGATI SKUPŠČINE ZA PODPORO DOGRADITVI DOMA V PACUGU

■ *Jože Globokar, Benjamin Žnidaršič*

V sredo, 15. marca, je v novih prostorih Doma paraplegikov na morju v Pacugu potekala 5. redna seja Skupščine ZPS. Seja skupščine je bila v prostorih novega doma sklicana z namenom, da se vsi delegati skupščine oziroma člani deželnih društev na kraju samem seznanijo z upravičenostjo naložbe v naš največji in najbolj pomemben cilj zadnjih dvajsetih let.

Glavni cilj je dokončna izgradnja našega doma na morju, kjer bomo lahko izvajali obnovitveno rehabilitacijo z vsemi sodobnimi programi. Glavna dejavnost našega doma bo ohranjanje zdravja paraplegikov in tetraplegikov ter ostalih skupin invalidov. Segmenti ponudbe našega doma bodo razdeljeni na štiri sklope: ohranjanje zdravja, počitnice, športne priprave ter konferenčni turizem.

Izvedbo teh programov bomo v zaščitem naravnem parku v najbolj zdravem mediteranskem okolju lahko ponudili tudi najbolj zahtevnim uporabnikom.

Najsodobnejši center za obnovitveno rehabilitacijo v Sloveniji bo paraplegikom in tetraplegikom omogočal, da bodo lahko prvič letovali na slovenski obali s svojimi družinami, kar pomembno prispeva k pozitivnim rezultatom rehabilitacije. Kakovostno, funkcionalno in racionalno grajena stavba ter invalidom prilagojeni bazen bosta omogočila večjo samostojnost uporabnikom.

Delegati so si podrobno ogledali prostore in se strinjali, da takšen dom nujno potrebujemo. O razkošnosti gradnje ne more biti govora, sicer si slovenski invalidi zaslužimo kvalitetno preživljanje prostega časa. V to sta se prepričala tudi Borut Miklavčič, direktor ZZZS, in dr. Luj Šprohar, vodja sektorja za zdravstveno varstvo ogroženih skupin prebi-

Borutu Miklavčiču, generalnemu direktorju ZZZS, je predsednik Zveze Ivan Peršak predstavil vsa naša dolgoletna prizadevanja za gradnjo doma paraplegikov na slovenski obali.



valstva pri Ministrstvu za zdravje RS

Na seji skupščine so bili oblikovani številni sklepi.

- Skupščina je potrdila in sprejela Poročilo o delu Zveze paraplegikov Slovenije in njenih pokrajinskih društev in o finančno materialnem poslovanju v letu 2005.

- Skupščina ZPS je potrdila in sprejela poročilo Nadzornega odbora o delovanju Zveze v letu 2005.

- Skupščina ZPS je potrdila in sprejela poročilo Disciplinske komisije, ki ga je posredovalo disciplinsko razsodišče.

- Skupščina ZPS je potrdila in sprejela Program dela in finančni načrt Zveze paraplegikov Slovenije in njenih pokrajinskih društev za leto 2006.

- Skupščina ZPS je potrdila in



sprejela plan financiranja pokrajinskih društev za leto 2006.

- Skupščina ZPS je soglasno potrdila in sprejela odločitev o nadaljevanju gradnje nastanitvenega centra Doma paraplegikov v Pacugu. Da se dela ne bi prekinila, se najame kredit pri banki.

- Skupščina ZPS je potrdila in sprejela pravilnike o socialnih pomočeh, o informativni dejavnosti, o izplačilu nagrad dopisnikom in računovodstvu.

- Skupščina ZPS je potrdila in sprejela pristop k ustanovitvi Evropske Zveze paraplegikov in sprejela vse obveznosti in pravice, ki so navedene v predloženem Statutu. Zveza podpira opcijo v Statutu, kjer je dikcija ena država en glas, in enotno članarino.

- Za udeležbo na ustanovnem kongresu Evropske Zveze

paraplegikov v Švici je Skupščina ZPS potrdila: Mirjam Kanalec, Benjamina Žnidaršiča in Daneta Kastelica.

- Skupščina ZPS je potrdila in sprejela Statut Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije.

Po seji skupščine ZPS je potekala še tiskovna konferenca, kjer smo paraplegiki slovenskim medijem temeljito in objektivno predstavili poslanstvo Zveze, še posebej pa upravičenost gradnje našega doma na slovenski obali.

Konferenco je vodil tiskovni predstavnik ZPS Benjamin Žnidaršič, v razpravi pa so na vprašanja medijev odgovarjali predsednik Zveze Ivan Peršak, podpredsednik Dane Kastelic, direktor Doma paraplegikov, d.o.o., Jani Trdina, predsednik Skupščine ZPS Metod Zakotnik in arhitekt ing. Matjaž Planinc.

Po seji skupščine ZPS je potekala še tiskovna konferenca, kjer smo paraplegiki slovenskim medijem temeljito in objektivno predstavili poslanstvo Zveze, še posebej pa upravičenost gradnje našega doma na slovenski obali.



Predsednik Zveze Ivan Peršak je novinarjem predstavil vsa naša velika dolgoletna prizadevanja za gradnjo doma paraplegikov na slovenski obali. Hkrati je obelodanil tudi nekatera lažna podtikanja in natolcevanja peščice nezadovoljnih skrajnežev med sto tisoči slovenskimi invalidi.

Na tiskovni konferenci so bili javno razgrnjeni vsi finančni podatki o plačah in nagradah zaposlenih, o porabi finančnih sredstev za delovanje Zveze v letu 2005 in o porabi finančnih sredstev za gradnjo doma v Pacugu.

Veseli smo, da je na tiskovno konferenco prišlo toliko predstavnikov slovenskih medijev, še bolj pa bomo veseli takrat, ko bodo o naših težavah in uspehih objektivno in preverjeno poročali.

TARČA - PORAZ VSEH INVALIDOV

Benjamin Žnidaršič

Oddaja TARČA s pomenljivim naslovom INVALIDI - ENAKOPRAVNI IN BOLJ ENAKOPRAVNI se je lotevala reševanja invalidske problematike na povsem nepravilen način, pri tem pa s svojimi prispevki spodbujala nestrpnost do vseh invalidov.

Že naslov oddaje je dajal slutiti, da hoče oddaja med seboj spreti invalide in invalidske

organizacije in na ta način pripomoči k prizadevanjem vladnih struktur, da se polastijo sredstev Fundacije invalidskih in humanitarnih organizacij. Ta so bila že ob ustanovitvi namenjena kot pomoč programom za ljudi, ki jim je življenje namenilo drugačnost. Popolnoma pa se je izničila verodostojnost oddaje in vse volontersko delo s prispevki, ki so bili pripravljeni zgolj iz reakcij peščice nezadovoljnih invalidov, ki skozi svoje osebne zamere blatijo cel organizacijski sistem invalidov. Ni pa nam bilo dano, da bi o tem argumentirano razpravljali. Kako lahko pri našem delu v bodoče pričakujemo nove zagnane člane?

V Tarči so se torej vsa vprašanja nekorektno in pristransko zreducirala na domnevne nepravilnosti posameznih oseb in organizacij in jih okarakterizirala kot splošno invalidsko problematiko. Splošna invalidska problematika pri Zvezi paraplegikov ni skoncentrirana na delovanje ene osebe, saj zaobjema devet deželnih društev s preko tisoč članov, ki so vsi enakopravno obravnavani pri vseh naših programih. V množici teh programov je tudi osebna asistenca. Osebno asistenco paraplegikom zagotavljamo od leta 1969, ko je bila ustanovljena Sekcija paraplegikov in tetraplegikov Slovenije. Takrat še društva YHD ni bilo; njihovi člani niso bili niti še v plenica. Seveda, tega nismo nikoli obešali na veliki zvon, saj se nam je zdelo samoumevno, da tako pomoč dobi tisti, ki jo potrebuje. Tudi vsi drugi naši programi so dos-

topni vsem našim članom. Tako tudi nekaterim tistim, ki se pojavljajo med članstvom YHD in Vizija. Nerazumljivo se nam zdi, da prav ti dve društvi napadata gradnjo Doma paraplegikov v Pacugu, saj s tem pravzaprav delata medvedjo uslugo tudi svojim članom. Dom paraplegikov se trudimo graditi na slovenski obali v korist vseh paraplegikov in tetraplegikov že nekaj

desetletij. Pri tem smo imeli vedno podporo članov, invalidskih organizacij in politike, ki je po navadi pred volitvami obljubljala celo več, kot smo pričakovali. Razumemo in dopuščamo možnost, da se kdo ne strinja z veliko večino, vendar si Zveza paraplegikov ne more dovoliti, da se prav pred otvoritvijo najsodobnejšega centra za paraplegike in tetraplegike, kjer bomo lahko

ZAHVALNO PISMO

ZVEZI PARAPLEGIKOV SLOVENIJE, KI JE IZRAZILA PODORO PRI DOPOLNITVI 14. ČLENA USTAVE RS Z BESEDO »INVALIDNOST«

Mirno lahko rečemo, da smo tudi slovenski invalidi z dopolnitvijo 14. člena Ustave Republike Slovenije dočakali svoj zvezdni trenutek. Mogoče se še niti sami nismo v popolnosti zavedali pomembne civilizacijske pridobitve, toda bodočnost bo pokazala, da bo sklicevanje na 14. člen Ustave hkrati pomenilo borbo za socialno državo, skrb za obravnavanje vrednot temeljnih človekovih pravic, ki govorijo o enakih možnostih, enakopravni obravnavi, socialni vključenosti in proti diskriminaciji.

Zato ni mogoče prezreti velikanske vloge invalidskih organizacij pri tej ustavni spremembi, ki je dolgoročno opredelila položaj pripadnikov ene bolj ranljivih skupin državljanov.

Moj namen je, da vam izrečem zahvalo za vsa prizadevanja, ki ste jih v svoji invalidski organizaciji izkazali za dopolnitev 14. člena. S tem ste zakonodajalca posredno potisnili v posvetovalno vlogo pri oblikovanju zaščitne zakonodaje na področju invalidskega varstva. To pa je dosežek, na katerega je lahko naš del civilne družbe odkrito ponosen. Drobna besedica »invalidnost« nam bo pomagala k uresničevanju samoregulacije, avtonomnosti in ozaveščanju javnosti o razumevanju delovanja interesnih združenj in nas invalidov samih.

Za vaše razumevanje in tehtni prispevek se vam v imenu pobudnikov ustavne dopolnitve 14. člena Ustave Republike Slovenije iskreno zahvaljujem

Predsednik Milan Krajnc, dr.vet.med.
Zveza delovnih invalidov Slovenije



ohranjevali svoje zdravje in izvajali obnovitveno rehabilitacijo, spušča v pogovore, če je ta potreben ali ne. Ne moremo si naložiti bremena nekaterih pomislekov o razkošnosti gradnje. Kaj smo invalidi ne vredni urejenih sob ali mogoče bazena? Kaj niso naši najteže prizadeti člani tudi vredni letovanja v primernem okolju?

Trditve v prispevku v oddaji Tarča, da so razlike med invalidi do dostopnosti enakega deleža sredstev zaradi različnih stopenj invalidnosti, so smešne. Z razdelitvijo sredstev FIHO je prav z usklajevanjem med invalidskimi organizacijami zagotovljena transparentnost porabe sredstev in javnega denarja. Gospod Stanislav Brenčič, predsednik odbora DZ za invalide, govori o odlični organiziranosti invalidskih organizacij in govori o tem, da je treba zagotoviti avtonomijo invalidskim organizacijam navznoter in navzven.

Vsako od 220 registriranih invalidskih društev, ki delujejo v okviru FIHA, presega članstvo YHD, ki si poskuša prilastiti sredstev, ki so namenjena vsem invalidom, glede na razlike zaradi invalidnosti. Ne predstavljamo si, da dve ali tri organizacije usmerjajo financiranje 220 invalidskih društev. Ne znamo si tudi predstavljati, kako se naj spremeni razmerje v odločanju, če je na eni strani preko 100.000 organiziranih, na drugi strani pa 100 nezadovoljnih invalidov.

Zveza paraplegikov si je s svojim delom v skoraj štiridesetletni zgodovini delovanja pridobila tudi objekte, ki so namenjeni vsem našim

članom, tudi Dom v Semiču, ki ga je Zvezi podaril dr. Derganc. Da smo dobili hišo v Semiču v dar, je bilo v oddaji Tarča zamolčano. V oddaji so bili naši objekti predstavljeni v kontekstu neprimernih in nedostopnih objektov, ki bi jih naj uporabljali naši člani, kar odločno zavračamo. Preverljivo in posebno pomebno je, da so vsi objekti Zveze paraplegikov Slovenije transparentno na voljo vsem paraplegikom in tetraplegikom, tudi članom YHD in Vizije.

V skladu z dobrim gospodarjenjem si ne moremo privoščiti, da bi zaradi gradnje doma v Pacugu zaprli vse kapacitete, tudi tiste, ki jih imamo v Pineti z 243m² uporabne površine. V tem primeru bi res bili lahko predmet napada iz Tarče, ki se je zavzemala za dostopnost zgrajenih objektov vsem našim članom. Tudi z v prispevku posneto trditvijo naše članice in tudi predsednice Vizije Julčke Kralj o neprimernosti našega novega objekta za psihosocialno rehabilitacijo v Pacugu se nikakor ne moremo strinjati. Prav v Pineti na Hrvaškem je omenjena oseba potrebovala tujo pomoč pri kopanju in odhodu s plaže. V novozgrajenem domu bo glede na svojo invalidnost in sodobne logistične zmogljivosti povsem samostojna. Še posebno pa bodo v Pacugu bolj samostojni naši teže prizadeti člani. Odgovor o primernosti je torej na dlani.

Priznavamo razlike na osnovi invalidnosti in si prizadevamo, da bodo invalidi z enakimi potrebami enako obravnavani, vendar nikakor

ne pristajamo na pavšalne ocene o podatkih porabe sredstev FIHO na člana, kjer se na koncu izkaže, da YHD dobi na člana iz teh sredstev največ med invalidskimi organizacijami: 452.000 SIT. Pri tem pa so prav taisti člani še drugih invalidskih organizacij in tako še enkrat ali celo še dvakrat financirani iz istih sredstev. Dodamo naj, da ima YHD edini primarni program-osebno asistenco, druge invalidske organizacije pa še vsaj deset drugih programov v korist članstva. Kje je potem logika o razdelitvi sredstev?

Minister za delo, družino in socialne zadeve mag. Janez Drobnič je na koncu oddaje Tarča govoril o avtonomiji razdelitve sredstev, po drugi strani pa se je zavzemal, da se iz razdelitve sredstev kot porabniki izločijo invalidi. Kot je razvidno, si minister predstavlja, da bo sredstva po novem delila politika, invalidi pa bomo morali na kolena, bomo morali biti pridni in ubogljivi ter hvaležni za vsak tolar, ki nam ga bo država namenila. Pa smo tam! Invalidom bo treba spet kot nekoč beračiti na cesti! In na koncu bomo na svoji koži občutili reševanje invalidskih vprašanj, ko bodo predvsem drugi, neinvalidni ljudje več vedeli, kaj je za nas invalide boljše in bolj primerno. Mogoče nam bodo celo predpisali, kako naj se oblačimo!

Če si nekateri predstavljajo, da so s to oddajo pripeljali v invalidske vrste spremembe, se motijo. Še bolj pa se motijo tisti, ki mislijo, da je katera od invalidskih organizacij zmagala, saj s takšnimi oddajami izgublamo vsi invalidi.

Spremembe zakona o socialnem varstvu odpravljajo pomanjkljivosti na področju denarnih socialnih pomoči in pri izbiri družinskega pomočnika

Povzeto po izjavi za javnost Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

Vlada RS je sprejela spremembe Zakona o socialnem varstvu in ga posredovala v spremembi Državnemu zboru. Zakon odpravlja nekatere pomanjkljivosti na področju denarnih socialnih pomoči (DSP) in na področju izbire družinskega pomočnika (DP). Predlog zakona uvaja tudi možnost krajšega začasnega institucionalnega varstva starejših v bolnišnicah.

Osnovni cilji predlaganih sprememb je **izboljšanje obstoječega stanja** v smeri **večje racionalizacije javnih izdatkov** ter **boljšega nadzora** in doseganje **večje pravičnosti** pri dodeljevanju DSP ter **izboljšanja nadzora nad porabo sredstev** pri upravičencih do izredne DSP. Podobno velja tudi za novo ureditev izbire družinskega pomočnika.

Za prejemnike denarne socialne pomoči predlog zakona uvaja naslednje ključne spremembe:

- bolj učinkovito **spodbujanje brezposelnih prejemnikov DSP k večji delovni aktivnosti** za vse, ki so za to sposobni (prejemnik DSP je dolžan sprejeti ponujeno delovno aktivnost, sicer izgubi pravico do DSP, učinek delovne aktivnosti pa je večstranski: prejemniki DSP **ohranjajo delovne navade in stike z okoljem**, pridobivajo **delovne izkušnje**, ki so lahko koristne za kasnejšo morebitno običajno zaposlitev oziroma sklenitev delovnega razmerja na podobnih delih in nalogah, **izboljšujejo soci-**

alno vključenost v družbi in skozi delovno aktivnost lahko **prispevajo v splošno družbeno korist**);

- **odpravlja prejetje denarne socialne pomoči po zaposlitvi**, torej od tistega trenutka naprej, ko preneha potreba po DSP (doslej je prejemnik DSP prejemal še 3 mesece po zaposlitvi, nadaljnje 3 mesece pa še polovico polnega zneska DSP), razen če so ti dohodki na ravni družine še vedno prenizki, tako da lahko uveljavi še razliko do polne DSP, ki bi sicer pripadla družini;

- **izboljšanje nadzora nad porabo sredstev** s strani upravičencev do izredne denarne socialne pomoči;

- **dograjuje se pravna podlaga za pridobivanje "kontrolnih" podatkov o prejemkih upravičencev do DSP** tudi za daljše obdobje za nazaj, kar bo podlaga za učinkovitejšo izmenjavo podatkov med javnimi evidencami;

- omogoča centrom za socialno delo, da denarne socialne pomoči **ne dodelijo** v tistih primerih, ko ugotovijo, da je šlo pri prosilcu **zgolj za špekulativno prijavo lastnega gospodinjstva na istem naslovu**, na katerem je že sicer bival.

Predlog zakona odpravlja ugotovljene pomanjkljivosti in ureja **izbiro družinskega pomočnika** v skladu z zahtevami Ustavnega sodišča, in sicer:

- v postopku izbire družinskega pomočnika bo po novem

zagotovljeno sodelovanje občin;

- **financiranje družinskega pomočnika se ureja na način, ki velja tudi za financiranje drugih podobnih socialno-varstvenih storitev**;

- o pravici in izbiri družinskega pomočnika bodo poslej odločale **specializirane invalidske komisije ZPIZ**, s čimer bo zagotovljena **višja stopnja strokovnosti odločitev**;

- zakon uvaja tudi **namensko porabo sredstev**, ki so jih upravičenci do družinskega pomočnika pred tem prejemali **za tujo nego in pomoč oziroma za pomoč in postrežbo**, po dosedanji ureditvi pa je pravica do teh sredstev mirovala; s tem se bodo občinam kot financerjem družinskega pomočnika kar za tretjino znižali izdatki iz njihovih proračunov;

- v prehodni določbi pa je do sprejema nove systemske zakonodaje, ki ureja financiranje občin, urejeno tudi **refundiranje sredstev tistim občinam, v katerih bo sofinanciranje družinskega pomočnika preseglo 0,35% primerne porabe te občine**.

Krajše institucionalno varstvo starejših v bolnišnicah

Predlog zakona omogoča **takojšnjo vključitev v institucionalno varstvo tistim, ki zaključijo akutno zdravljenje v bolnišnici**, vendar jim zdravstveno stanje še ne omogoča samostojnega življenja oziroma jim ga ni mogoče zagotoviti z ustrezno pomočjo in oskrbo na domu, v domu za starejše pa ni mogoč takojšen sprejem,

Takšno institucionalno varstvo je **prehodnega značaja**, izvaja pa se v skladu z določbami zakona o socialnem varstvu in iz njega izhajajočimi podzakonskimi akti.



Pravice zavarovanih oseb do vozičkov iz obveznega zdravstvenega zavarovanja

Drago Perkič

vodja oddelka za medicinsko-tehnične pripomočke na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije

V zadnjem letu dni so bili objavljeni številni članki v različnih medijih v zvezi z zagotavljanjem pravic zavarovanih oseb do vozičkov, do katerih so upravičene zavarovane osebe v breme sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja. V člankih je bil izpostavljen kot osrednji problem ta, da je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju Zavod) znižal cene vozičkov na račun nižje kvalitete vozičkov. Na zelo zavajajoče članke je Zavod odgovarjal z dejstvi in argumenti, v tem članku pa bi radi vsem bralcem glasila Paraplegik na kratko predstavili pravice zavarovanih oseb do vozičkov in hkrati izpostavil najbolj pomembna dejstva, povezana z zniževanjem cenovnih standardov pri vozičkih.

Zavod zagotavlja pravice zavarovanih oseb do medicinsko-tehničnih pripomočkov (v nadaljevanju MTP), ki so opredeljeni v določbah Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja (v nadaljevanju Pravila). Pravica zavarovanih oseb so tisti MTP, ki so potrebni pri zdravljenju in medicinski rehabilitaciji. V skladu s tem so zavarovane osebe upravičene v breme sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja tudi do vozička za prevoz bolnika, vozička na ročni pogon, vozička na elektromotorni pogon in do vozička za otroke. Za posamezno vrsto vozička so natančno določena bolezenska stanja, pri katerih je zavarovana oseba upravičena do vozička. Pooblaščen zdravnik za predpisovanje (za voziček za prevoz bolnika je to osebni zdravnik, za ostale vozičke pa zdravniki specialisti) zato lahko predpiše zavarovani osebi voziček, za katerega

zavarovana oseba izpolnjuje določene medicinske kriterije.

Pravila določajo, da so vozički predmet izposoje, kar pomeni, da ti niso last zavarovane osebe in so jih zavarovane osebe dolžne takrat, ko jih ne potrebujejo več oz. ko prejmejo drugega iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, vrniti voziček v izposojevalnico. Zavod ima sklenjene pogodbe z 11 (enajstim) izposojevalnicami (v vsaki območni enoti Zavoda je ena, razen v območni enoti Ljubljana, kjer sta dve), ki izposojajo manj zahtevne-standardne vozičke zavarovanim osebam, opravljajo manjša popravila in nastavitve ter očistijo in razkužijo že vrnjene vozičke.

Izposojevalnice so dolžne na podlagi naročilnice, ki jo za medicinsko tehnični pripomoček izda pooblaščen zdravnik, zavarovanim osebam zagotoviti funkcionalno ustre-

zne vozičke, kar pa ne pomeni, da lahko zavarovana oseba zahteva povsem nov voziček. Izposojevalnice zagotovijo zavarovani osebi voziček z značilnostmi, ki jih mora opredeliti zdravnik dovolj natančno, glede na bolezensko stanje zavarovane osebe, in če takšnega vozička izposojevalnica nima na zalogi, se na podlagi dogovorjenega postopka z območno enoto Zavoda lahko zagotovi nov voziček.

Vozičke za potrebe izposoje dobavljajo pogodbeni dobavitelji Zavoda, s katerimi se je Zavod junija 2004 dogovoril za nižje cene, kot so veljale pred tem. Izhodišče Zavoda pri pogajanjih za nižje cene je bilo, da **se enaki vozički istih proizvajalcev, ki so že na slovenskem trgu, zagotavljajo po nižjih cenah.** Prizadevanja Zavoda so torej bila, da zavarovane osebe še naprej prejmejo enako kvalitete vozičke istih proizvajalcev kot pred znižanjem cen. Zato so očitki, da se na račun znižanja cen zagotavljajo manj kvalitetni vozički s Kitajske, neutemeljeni. Zavod posveča posebno pozornost in skrb zagotavljanju ustreznih pripomočkov zavarovanim osebam pri različnih oblikah prizadetosti, ki prizadenejo gibanje, stojo in sedenje zavarovanih oseb. Med te sodijo tudi zavarovane osebe, ki so upravičene do posameznih vrst vozičkov, zato so očitki o ustvarjenih prihrankih z znižanjem cen na račun nižje kvalitete vozičkov, neresnični.

Zavarovane osebe z najtežjimi oblikami prizadetosti so upravičene do zahtevnejših vozičkov na ročni in elektromotorni pogon, pri katerih je potrebna individualna izdelava in timska obravnava s strani različnih specialistov. Te

vozičke na podlagi pogodbe z Zavodom predpisujejo zdravniki specialisti Inštituta za rehabilitacijo, ki v skladu z opredelitvijo zdravnika zagotavlja te vozičke zavarovanim osebam. Zavod se je s sklenitvijo nove pogodbe z Inštitutom, ki velja od 20. oktobra 2005 dalje, dogovoril, da bo v primerih upravičenosti do najzahtevnejših vozičkov zagotovil zavarovanim osebam funkcionalno ustrezne vozičke, brez doplačil zavarovanih oseb. Doplačilo zavarovane osebe bo potrebno le, če bo zavarovana oseba zahtevala dodelavo oz. dodatke, ki presegajo funkcionalno ustreznost. Pri tem je treba poudariti, da so glede na veljavno ureditev tudi ti vozički predmet izposoje, s tem da zavarovane osebe praviloma vedno prejmejo povsem nov voziček.

Zavod je dolžan zagotavljati pravice zavarovanih oseb iz obveznega zdravstvenega zavarovanja za vse zavarovane osebe pod enakimi pogoji. V posameznih primerih - prav pri vozičkih - pa prihaja do situacij, kjer je potrebna individualna obravnava zaradi posebnih bolezenskih stanj. Zavod je vedno bil pripravljen, da tudi v teh primerih skladno s svojimi pooblastili poišče ustrezne rešitve za zavarovane osebe. Prav tako smo v Zavodu vedno pripravljeni na izmenjavo mnenj in stališč s predstavniki zavarovanih oseb, ki lahko prispevajo velik delež k iskanju ustreznih rešitev. Zato smo se s predstavniki Zveze paraplegikov Slovenije dogovorili za skupna srečanja, kjer bi obravnavali pobude in predloge zavarovanih oseb zaradi kvalitetne oskrbe z vozički in drugimi pripomočki v okviru razpoložljivih finančnih sredstev.

Evropski akcijski načrt 2006 - 2007

mag. Aleksandra Tabaj

Konec novembra 2005 je Komisija evropskih skupnosti sprejela sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom Položaj invalidov v razširjeni Evropski uniji: Evropski akcijski načrt 2006-2007.

Zagotavljanje enakih možnosti je cilj dolgoročne strategije Evropske unije za invalidnost, katere namen je invalidom omogočiti uresničevanje pravice do dostojanstva, enakega obravnavanja, samostojnega življenja in sodelovanja v družbi. Ukrepi, ki jih je sprejela Evropska unija, krepijo skupne ekonomske in socialne vrednote EU, tako da osebam omogočajo razvoj njihovih sposobnosti in sodelovanje v družbi in gospodarstvu. Strategija EU temelji na treh stebrih:

(1) protidiskriminacijska zakonodaja in ukrepi EU, ki zagotavljajo dostop do posameznih pravic, (2) odstranjevanje ovir v okolju, ki invalidom onemogočajo, da bi uporabljali svoje sposobnosti in (3) vključevanje invalidnosti v širok obseg politik Skupnosti, ki omogočajo aktivno vključevanje.

Akcijski načrt EU o invalidnosti je pripravila Evropska komisija, da se zagotovijo usklajeni nadaljnji politični ukrepi po evropskem letu invalidov v razširjeni uniji in določa dinamičen okvir za razvoj strategije EU za invalidnost.

Akcijski načrt o invalidnosti zajema obdobje 2004-2010, ki

je sestavljeno iz zaporednih faz, od katerih vsaka poudarja eno od med seboj povezanih prednostnih nalog. Prva faza zajema obdobje 2004-2005, druga faza pa 2006-2007.

Komisija bo spremljala izvajanje predlaganih ukrepov na podlagi nenehnega dialoga z vsemi zadevnimi interesnimi skupinami. Vmesna ocenitev akcijskega načrta bo potekala leta 2008.

Za politiko na področju invalidnosti so odgovorne predvsem države članice, vendar pa politike in ukrepi Skupnosti na mnoge načine vplivajo na položaj invalidov. Evropski Svet to priznava in priporoča, da države članice pri razvoju nacionalnih politik na področju invalidnosti v celoti upoštevajo akcijski načrt o invalidnosti. V tej zvezi Komisija določa prednostne cilje in ukrepe za drugo fazo (2006-2007) akcijskega načrta o invalidnosti, pri čemer je osredotočena na aktivno vključevanje invalidov. Glede na sedanje demografske razmere, je treba na podlagi socialne agende za obdobje 2005-2013 nadalje izkoristiti gospodarski potencial invalidov in prispevek, ki ga lahko dajo k rasti gospodarstva in zaposlovanja. Poleg tega to sporočilo v podporo prenovljeni Lizbo-



nski strategiji poziva države članice, da v svojih prihodnjih reformnih programih za rast in delovna mesta spodbujajo vključevanje invalidov. Sporočilo je tudi prvo poročilo EU o splošnem položaju invalidov, za katerega se je Komisija zavezala, da ga bo objavila vsaki dve leti na evropski dan invalidov. Služilo bo kot pomoč oblikovalcem politike na področju invalidnosti po vsej Evropi, dopolnjevalo njihove strategije in ukrepe in jim prinašalo dodano vrednost.

Prva faza akcijskega načrta o invalidnosti za obdobje 2004-2005 je bila usmerjena v dostop invalidov do trga dela in do ukrepov, povezanih z zaposljivostjo, kot so vseživljenjsko učenje, informacijska tehnologija ter dostop do grajenega okolja. Zato so ukrepi na evropski ravni prinesli določen napredek.

Evropsko leto invalidov je spodbudilo napredek pri izboljšanju življenjskega standarda ter javne ozaveščenosti o temeljnih pravicah in potrebah invalidov. Komisija je s širokim obsegom pobud, vključno s pilotnimi projekti in študijami, prispevala k večji dostopnosti za invalide. Nov zagon so dobile raziskave na področju stroškovno učinkovitih možnosti za pomoč invalidom pri samostojnem življenju v skupnosti ali družini namesto v institucijah. Deinstitutionalizacija se najbolje obnese, kadar je podprta z ustreznimi storitvami zdravstvenega varstva in storitvami dolgoročne oskrbe in podpore v skupnosti, da bi zadostili vedno večjemu povpraševanju. V okviru evro-

pskega leta izobraževanja s športom 2004 so bile proučevane možnosti aktivnega vključevanja v družbo.

Akcijski načrt o invalidnosti

V središču akcijskega načrta o invalidnosti so trije operativni cilji:

- popolno izvajanje direktive o enakosti pri zaposlovanju;
- uspešno vključevanje invalidnosti v politiko Skupnosti;
- izboljšanje dostopnosti za vse.

Predhodna analiza prve faze kaže, da je vključevanje problematike invalidnosti na nekaterih področjih uspelo, zlasti na področju zaposlovanja, IKT in izobraževanja (e-učenje). Večji učinek in uspešnejše vključevanje invalidov na trg dela se doseže s povezovanjem koncepta vključevanja s posebnimi ukrepi na področju invalidnosti.

Nov politični zagon bo akcijskemu načrtu o invalidnosti dala skupina komisarjev, pristojnih za temeljne pravice, boj proti diskriminaciji in enake možnosti, s podporo medsektorske skupine za invalidnost pri Komisiji. Sodelovanje z državami članicami bo okrepljeno na podlagi dialoga s skupino EU na visoki ravni za invalidnost (High Level Group on Disability), z Evropskim odborom za zaposlovanje in Odborom za socialno zaščito. Komisija bo na podlagi okvirne strategije za nediskriminacijo in enake možnosti za vse podprla in pozorno spremljala izvajanje direktive o enakosti pri zaposlovanju.

Prioritetna področja za drugo fazo (2006-2007)

Druga faza akcijskega načrta o invalidnosti bo usmerjena v aktivno vključevanje invalidov na podlagi državlanskega koncepta invalidnosti, kakor je izražen v Listini EU o temeljnih pravicah, in vrednot v prihodnji Konvenciji OZN o zaščiti ter podpori pravic in dostojanstva invalidov.

Državlanski koncept temelji na načelu, da imajo invalidi enake možnosti izbire in nadzora v svojem vsakdanjem življenju kakor neinvalidi. S tem je poudarjena potreba po takem okolju, ki osebam omogoča večjo samostojnost. Tako je invalidom in njihovim individualnim potrebam namenjena osrednja pozornost pri zagotavljanju storitev oskrbe in podpore.

Neodvisno življenje invalidov bodo spodbujali ukrepi naslednjih štirih prioritet:

• *Spodbujanje aktivnosti*

Ključna tema spremenjene lizbonske strategije za zaposlovanje je „v zaposlitev privabiti več ljudi in jih ohraniti zaposlenih, povečati ponudbo delovne sile in posodobiti sisteme socialne zaščite.“

Povečanje stopnje zaposlenosti in aktivnosti med invalidi bo zato ostalo prednostna naloga.

Delovni osnutek Komisije o vključevanju invalidnosti v evropsko strategijo zaposlovanja vsebuje koristne napotke za vključevanje invalidnih oseb na odprti trg dela. Nove integrirane smernice dajejo

možnost za določitev nacionalnih ciljev, vendar pa mora biti postopek usmerjen in podprt s statističnimi podatki. Ta dokument med drugim ugotavlja tudi problem ljudi, ki se vrnejo na delo po invalidnosti, ki ovira neodvisno življenje. Spodbujajo se strategije, katerih cilj je prilagoditev delovnih mest in ponovna vključitev ljudi, ki so med svojim poklicnim življenjem postali invalidi. Spodbujajo se tudi rehabilitacijske storitve, individualizirana osebna pomoč in ukrepi, ki omogočajo, da se posameznikom delo izplača.

Evropski socialni sklad je in bo še naprej podpiral aktivno vključevanje invalidov v družbo in na trg dela. Za naslednje programsko obdobje (2007-2013) je Komisija predlagala prioritarno področje za ukrepe „načini vključevanja v zaposlitev in ponovnega zaposlovanja“ za prikrajšane osebe, npr., invalide in ljudi, ki skrbijo za osebe, odvisne od njihove pomoči.

• **Omogočanje dostopa do kakovostnih storitev oskrbe in podpore**

Jedro ukrepov EU za vključevanje je spodbujanje kakovostnih, dostopnih storitev socialnega skrbstva in podpore invalidom na podlagi poenotenih določb o socialni zaščiti in vključevanju. Zaradi mnogih družbenih sprememb, ki vplivajo na strukture gospodinjstev in družinam postavljajo nove zahteve, se porajajo mnoga vprašanja o najboljših strategijah in ukrepih za zagotavljanje storitev

dolgoročne oskrbe in podpore, vključujoč storitve, namenjene starejšim invalidom.

• **Spodbujanje dostopnosti blaga in storitev**

Prizadevanja na področju storitev, prevoza in večje dostopnosti IKT, vključno z dostopom do nove generacije podpornih sistemov bodo dopolnila sedanje ukrepe za dostopnost do javnih zgradb. Dostopni transportni sistemi so pomemben element koncepta neodvisnega življenja: dostopni javni prevoz in dostopna javna infrastruktura dopolnjujeta in medsebojno podpirata razvoj na posameznih področjih.

Nove tehnologije lahko bistveno prispevajo k oblikovanju takšne Evrope, ki vključuje vse osebe. Nove trge odpirajo dostopna prevladujoča tehnologija IKT, ki je interoperabilna s podpornimi tehnologijami, podprtimi z evropskimi standardi, povpraševanje potrošnikov in z drugimi razvojni vidiki. S spodbujanjem razvoja proizvodov, oblikovanih za najširši segment potrošnikov, na podlagi javnih naročil je mogoče odpreti in prodreti na nove trge. To se že dogaja v ZDA in na Japonskem. Pospeševanje družbe znanja, ki vključuje vse osebe, je zato glavni cilj pobude e2010. Ta predvideva „spodbujevalne ukrepe z namenom, narediti sisteme IKT lažje uporabne za širši obseg ljudi“ in „strateške smernice za e-dostopnost“. Obravnava tehnologije za neodvisno življenje in se sklicuje na sporočilo o e-dostopnosti, ki

spodbuja tri vrste pristopov, ki se v Evropi še ne uporabljajo v širokem obsegu: javna naročila, certificiranje, boljša uporaba obstoječe zakonodaje ob krepitvi in nadaljevanju tekočih dejavnosti.

• **Povečanje analitične zmogljivosti EU**

Zanesljivi in primerljivi podatki so bistvenega pomena za razumevanje spreminjajočega se položaja invalidov ter medsebojnega vpliva dogajanj na tem in drugih političnih področjih. Začele se bodo izvajati študije za analizo podatkov, pridobljenih na podlagi prejšnjih raziskav Eurostata in priložnostnega modula „Zaposlenost invalidov“ v okviru vzorčne raziskave delovne sile v Skupnosti, pa tudi podatkov upravnih registrov držav članic.

Na podlagi evropskega statističnega sistema (ESS) in v okviru statističnega programa Skupnosti za obdobje 2002-2007 bodo vzpostavljeni primerljivi statistični podatki o vključevanju invalidov v družbo. Eurostat v okviru evropske zdravstvene raziskave oblikuje posebni „modul o socialni vključenosti invalidov“. Šesti okvirni program za raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti (2002-2006) in prihodnji sedmi okvirni raziskovalni program (2007-2014) bosta še naprej financirala raziskave na področju invalidnosti. V skladu z novo okvirno strategijo EU za nediskriminacijo in enake možnosti za vse bo obravnavana večkratna diskriminacija invalidnih oseb.



POZITIVNO O GRADNJI DOMA

DR. IVAN VIVOD PREDSEDNIK SVETA VLADE RS ZA INVALIDE

Jani Trdina

Kdo je dr. Vivod? Predno preberete nadaljevanje prispevka, bi rad podal nekaj svojih opažanj o dr. Vivodu. Na kratko bi o njem lahko napisal, da je pozoren poslušalec, ki s govorcu vedno da veljavo. Ko pa spregovori o svojih razmišljanjih, je vredno, ne samo poslušati, ampak si njegova sporočila tudi vtisniti v spomin. Maram reči, da sem do sedaj iz pogovora z njim vedno odšel bogatejši. Dr. Ivan Vivod je moder človek z veliko izkušnjami pri delu z invalidi, je pa tudi človek, ki se zna pošaliti.

Kje se je začela vaša pot?

Rodil sem se leta 1926 v Spodnjem Doliču na južnem obronku Pohorja. Moja poklicna kariera se je začela v trgovini leta 1939. Ob začetku vojne leta 1941 smo bili izgnani v Srbijo. Tam so me ponovno Nemci aretirali in poslali v taborišče, kjer sem delal v kamnolomu in na žagi skupaj s francoskimi ujetniki. Januarja 1945 sem našel v časopisu oglas trgovskega podjetja v Velikovcu, ki je iskalo trgovskega vajenca z znanjem slovensščine. Napisal sem vlogo in dobil odgovor, naj se takoj oglasim pri njih. Tako sem prišel iz taborišča v trgovino. V Velikovcu sem takoj našel stik s Slovenci in z nekaterimi avstrijskimi antifašisti, ki so podpirali partizane in so me nagovorili, da bi lahko preskrbel kakšna živila. In februarja 1945 sem že imel posredno zvezo s partizani, ki so na koncu vojne osvobodili tudi Velikovec. Priključil sem se gibanju za priključitev Koroške k Jugoslaviji. Poslali so me

v Ljubljano na mladinski tečaj, nato pa sem po vrnitvi na Koroško tri leta deloval kot mladinski aktivist. Ko sem se vrnil v Slovenijo, sem opravil poslovodski tečaj in se zaposlil na Ministrstvu za trgovino do vpoklica k vojakom, ki sem

Vaš dom v Pacugu sem si tudi ogledal in dobil vtis, da je vanj vloženo veliko znanja in sodelovanja med gradbeno stroko in vašimi potrebami.

jih odslužil v Prištini in Uroševcu. Po odsluženju vojaškega roka sem se zaposlil v podjetju Živila, sedanji Mercator. Ker sem imel le meščansko šolo, sem se vpisal na srednjo kmetijsko šolo v Mariboru. Končal sem tri letnike in nato, ker nisem imel denarja za internat, predsedal na učiteljske, za kar je bilo mogoče dobiti štipendijo. Maturiral sem leta 1953.

Moje prvo učiteljsko mesto je bilo v Šempetru na Krasu (današnja Pivka), nato v Presranku; pozneje pa v Vzgojalšču v Planini, kjer sem ob delu končal Višjo pedagoško in Višjo socialno šolo. Po diplomah sem se še vpisal na pedagogiko in psihologijo. Končal sem 6 semestrov. Leta 1963 sem zapustil Vzgojni zavod Planina in se zaposlil na Sekretariatu za socialno var-



stvo kot svetovalec za delikvenco, prostitucijo in kategorizacijo otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Leta 1966 sem diplomiral na zagrebški univerzi, smer defektologija. Po treh letih sem postal sekretar Stalne konference za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani. To je bil podoben organ, kot je sedanji Svet vlade za invalide. Nato sem šel na Zavod za šolstvo Slovenije za vodjo skupine za posebno šolstvo. Od tu sem šel na Zavod za slepo mladino in kasneje še na Republiški zavod za zaposlovanje, kjer sem deloval kot samostojni svetovalec za usposabljanje in zaposlovanje invalidov. Zaposlitveno pot sem končal na Birografiki Bori, kjer sem se leta 1984 upokojil.

Imel sem veliko gradiva o kategorizaciji otrok, pa se me na Univerzi - na Fakulteti za psihologijo nagovorili, da znanje vložim v disertacijsko nalogo in tako sem leta 1990 doktoriral.

Leta 1988 sem se vključil v Socialdemokratsko zvezo Slovenije. Na ustanovnem kongresu sem bil izvoljen v nadzorni odbor in na prvih svobodnih volitvah v parlament kot poslanec Demosa v zbor občin. Že kot upokojenec sem deloval na občini Šiška kot sekretar za družbene dejavnosti. V tem času sem veliko prispeval k urejanju šolstva v občini. Zgradili smo edinstveno knjižnico na sotočju Save in Sore, lekarno v Šentvidu, adaptirali knjižnico v Šentvidu in Gameljnah. Po dobrih dveh letih sem se odpovedal tej funkciji. Deloval sem še v Društvu defektologov Slove-

nije in v Zvezi delovnih invalidov.

Prvo srečanje z invalidi.

Z invalidi sem se prvič srečal po službeni dolžnosti leta 1966. V Jugoslaviji in tudi v Sloveniji so se tega leta mudili predstavniki mednarodne organizacije - FIMITIC - FEDERATION INTERNATIONALE DES MUTILES DU TRAVAIL INVALIDES CIVILS - (Mednarodna zveza delovnih in civilnih invalidov), ki so v Združenih narodih zastopali telesne invalide. Za ustanovitev take organizacije pri nas je bil potreben čas. Zrahljati je bilo treba miselnost in prepričanje, da socializem lahko rešuje vse probleme in niso potrebne posebne organizacije. Takrat smo imeli v Sloveniji le organizacijo slepih in gluhih. Začeli smo razmišljati o organizaciji, ki bi skrbelo za duševno nerazvite.

Vam je poznana dejavnost Zveze paraplegikov Slovenije in drugih podobnih organizacij?

Vašo dejavnost spoznavam že nad 40 let. Neposredno sem se srečal s paraplegiki na športnem področju. Slučajno sem srečal italijanskega kapetana Giovaniija, ko je iskal informacije o slovenskih invalidih. Napotil sem ga na Zavod za rehabilitacijo. Kasneje pa je tudi prišlo do ustanavljanja Zveze za telesno invalidne; v okviru te Zveze je delovala vaša sekcija. Po nekaj letih je prišlo do razdružitve in osamosvojitve paraplegikov, pa tudi sekcija za mišično in živčno obolele (sedanji distrofiki) je ustanovila lastno orga-

nizacijo. Seznanjen sem bil tudi z dejavnostjo drugih organizacij in sodeloval pri ustanavljanju Zveze društev za pomoč duševno nezadostno razvitim, bil obenem član upravnega odbora Zveze gluhih in tudi član Sveta centra za usposabljanje in zaposlovanje slepih v Škofji Loki.

Ko sem bil zaposlen na Republiški skupnosti za zaposlovanje, sem sodeloval pri pripravi Zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. Od zasnutka do uresničevanja tega zakona je minilo kar sedemnajst let. Ob uveljavljanju rehabilitacije invalidov v Sloveniji je prišlo do zasnov kvotnega sistema pri zaposlovanju, ki se je začel uresničevati šele s 1. 1. 2006. To so resnično dolge proge, ki veljajo več desetletij, za uresničitev slednje ideje smo porabili kar pol stoletja.

Dejavnost na področju usposabljanja in zaposlovanja na Republiški skupnosti je bila plodovita tudi v raziskovalni informatiki. Opravili smo več raziskav o pripravi okolja, preizkušene so bile različne tehnike in metode ravnanja z invalidi, preučena so bila družbeno ekonomska izhodišča usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb; postavljene so bile še druge osnove za raziskovalne naloge. V pičlih treh letih smo izdali sedem priročnikov z iskanimi temami s področja usposabljanja in zaposlovanja invalidnih oseb.

Ali menite, da dobite dovolj informacij od invalidskih organizacij? Kje menite, da bi invalidske organizacije z



vami lahko še bolj sodelovale?

Glede informacij od invalidskih organizacij nisem imel nikoli težav. To je pač stvar medsebojnega zaupanja in korektnega uporabljanja informacij, pa tudi vsi oblastveni organi naj bi se zavedali, da niso invalidi zaradi njih, ampak da so ti organi dolžni prisluhniti njihovim potrebam, zlasti pa bi bilo pričakovati njihovo aktivno udeležanje potrebnih pogojev za življenje in delo invalidov.

Koliko vam je znana situacija v zvezi z izgradnjo doma paraplegikov v Pacugu?

S situacijo v zvezi z domom v Pacugu sem bil neposredno seznanjen ob mojem zadnjem obisku pri vas – januarja letos. Takrat ste me podrobno informirali z vašo gradnjo. Dom sem si tudi ogledal in dobil vtis, da je vanj vloženo veliko znanja in sodelovanja med gradbeno stroko in vašimi potrebami. Dom je lepo vključen v okolje in z njegovo dograditvijo bo pridobil tudi okolje. Glede na to, da sta 20 % investicijske vrednosti prispevali občini Piran, bi bilo od nje pošteno, da uredi dovozno in tranzitno cesto, ki je sedaj v zelo slabem stanju.

Dom je grajen racionalno, ni nobenega luksuza in je izključno namenjen funkcionalnim potrebam paraplegikov. Čim prej boste morali razmisliti o alternativnih energijah za ogrevanje vode v bazenu, za njegovo pokritje, kajti le tako bo lahko deloval vse dneve v letu. Preučiti bi bilo treba uporabo toplotne črpalke. Prepričan sem, da

boste s to pridobitvijo gospodarno ravnali v lastno korist in korist družbe.

Menite, da smo slovenski paraplegiki in tetraplegiki upravičeni do svojega doma na obali, in kaj je torej čarobna palčka – vlada, podjetje, sorodne organizacije?

Načrtovano investicijo je treba končati. Vsi načrti graditve so bili strokovno in ekonomsko ocenjeni, niste pa uspeli zbrati vseh potrebnih denarnih sredstev, ki naj bi bila na vašem računu. Za pridobitev investicijskih sredstev boste morali poiskati različne vire, pri tem pa mora dom ostati izključno v upravljanju in lasti vaše organizacije.

Kakšni so vaši nadaljnji cilji?

Dela se še kar ponuja; 4. avgusta 2005 sem bil izvoljen za predsednika Sveta vlade RS za invalide. Doslej smo imeli že 7 sej. Problemov na področju invalidskega varstva je veliko. Vse je odvisno od njihove zaznave. Trenutno se ukvarjam z medicinsko tehničnimi pripomočki za invalide. Zadeva je večplastna. Področje ureja več predpisov. Ministrstvu za zdravje bomo predlagali imenovanje projektnega sveta, ki bi bil pristojen za oblikovanje državne politike pri oskrbi invalidov in drugih prebivalcev z medicinsko tehničnimi pripomočki in zadevnih razvojnih konceptov. Predlagali bomo tudi, da vsi nosilci oskrbe s temi sredstvi sklenejo partnerski dogovor, ki bi odklanjal različne težave in nejasne odgovornosti.

V programu dela je še kopica

tekočih in drugih nalog kar za 4-letno mandatno obdobje Sveta vlade za invalide. O tem vas bomo obveščali v Sporočilih našega sveta. Letno naj bi izdali 4 številke. Za temeljito strokovno argumentiranje smo imenovali analitično skupino, ki bo na ustrezni ravni pripravljala gradivo za obravnavo.

Vaš življenjski moto?

Ne stori ničesar drugemu, česar ne želiš sebi.

Še zaključna misel!

Vse invalidske organizacije, ki so vključene v Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije naj ostanejo enotne, morebitne nesporazume naj rešujejo v konstruktivnem dialogu same. Zavedati se moramo, da je samovoljna moč, kot večina drugih neupogljivih stvari, zelo nagnjena k temu, da se zlomi. Ta zadnji stavek sem povzel in ga delno priredil po A. Adamsu.

Brali in slišali smo, da je ena poglavitnih prednosti in hkrati težav sodobnega človeka preobilje prostega časa.

Že dejstvo, da si je človek naše dobe svoje življenje podaljšal skoraj za polovico in je avtomatizacija vseh delovnih procesov bistveno olajšala pa tudi skrajšala njegov delovni dan, nas opozarja na vse večje presežke njegovih moči, ki mu jih ni treba ali jih celo ne more potrošiti v novih delovnih obveznostih.

ŠTEVILNE DEJAVNOSTI SE NADALJUJEJO

Jože Globokar

V Društvu paraplegikov ljubljanske pokrajine se številne interesne dejavnosti nadaljujejo tudi v letu 2006. Nekaj tečajnikov tujih jezikov je že prejelo potrdila o uspešno opravljenem tečaju. Šahisti naprej pridobivajo znanje na črno belih poljih, vse več pa je zanimanja za računalniške tečaje, saj ima že veliko naših članov doma računalnike. Ob tem je razveseljiv podatek, da se tečajev udeležujejo tudi starejši člani. Ženske so nasploh zelo aktivne, veliko idej pa imajo tudi mladi.



In kaj bodo mladi počeli letos? Načrtujejo motivacijski vikend v Semiču, ogled predstave v gledališču Špas teater, dvodnevni ogled mesta (tokrat verjetno italijanskega), četrti mednarodni tabor s tujimi prostovoljci v Semiču in večkratna srečanja v društvu. To je okvirni program, ki se lahko še spremeni glede na pridobljena finančna sredstva in želje mladih.

No, tudi v našem največjem društvu se ubadajo z vprašanjem kako mlade privabiti k večji udeležbi pri omenjenih aktivnostih. Za vse poskrbijo, od prevoza, nege do prehrane. Imajo se lepo, zabavno in poučno, toda udeležba je vedno skromna. Ne vedo, kaj bi jim morali še ponuditi, da bi jim vzbudili zanimanje.

Mladi v društvu imajo veliko načrtov.

Z NOVIMI CILJI NAPREJ

Jože Globokar

Kar je lepega, naj bi se radi spominjali, kar je slabega, pa čim prej pozabili. Takole radi rečemo, pa tudi prav je tako! In četudi je staro leto že kar daleč za nami, ga bomo v Društvu paraplegikov ljubljanske pokrajine ohranili v lepem spominu predvsem zaradi pridobitve novih delovno bivalnih prostorov.

Novim ciljem in številnim idejam, ki bi jih radi uresničili letos smo nazdravili na novoletnem srečanju v restavraciji Kongo v Grosupljem. Tako kot pred letom dni smo se tudi tokrat na zadnjem slovesnem srečanju v letu zbrali v polnem številu. Z nami so se poveseleli

tudi naši svojci in prijatelji.

Za veselo novoletno vzdušje, dobro voljo in ples je poskrbel Duo OAZA, v popolni reševalni opravi nas je zabaval reševalec Mile iz Naše male klinike, razveseljevale in - vsaj moški del udeležencev - tudi »zapeljevale« mične plesalke iz

Vse je očarala plesno- navijaška skupna Ladies





Zabaval nas je tudi Mile iz Naše male klinike.

plesno-navijaške skupine **Ladies**. Imeli smo bogat srečelov, srečo pa smo preizkusili tudi v igralnici Konga. Skratka, imeli smo pestro in zanimivo slovo od starega leta.

Storimo nekaj za svoje zdravje

PREHRANJUJMO SE ZDRAVO

Jože Globokar

Naše društvo je v začetku marca v svojih prostorih pripravilo strokovno predavanje o boleznih sodobnega časa – diabetesu, povišanem holesterolu in visokemu krvnemu tlaku. Predavala je prim. Tatjana Erjavec, dr.med., z Inštituta RS za rehabilitacijo. Skupaj s projekcijo obolelega ožilja ter kratkim filmom je nazorno prikazala, kako nevarna so ta obolenja. Zaradi bolezni srca in ožilja pri nas in v svetu umira vse več ljudi, vzroke za tovrstno obolenje pa lahko iščemo predvsem v nezdravi prehrani, premajhni telesni aktivnosti in v stresnem načinu življenja.

Na predavanje je prišlo skoraj 30 naših članov, ki so hkrati želeli izvedeti tudi, kakšno je njihovo zdravstveno stanje glede omenjenih obolenj.

Prim. Erjavčeva in VMS Marta Hren sta pri vseh udeležencih izmerili krvni tlak, opravili test povišanega holesterola in sladkorja v krvi. Rezultati so



O boleznih sodobnega časa je govorila prim. Tatjana Erjavec dr.med.

Prva samostojna razstava Janija Bevca

Jaka Racman

Bogato celoletno razstavljalno dejavnost je Jani Bevc ob koncu prejšnjega leta kronal s prvo samostojno razstavo.

V zeleni oazi, streljaj od Ljubljane, je v zaledju gozdov Šmarne gore in ob šumenju brzic Save v prostorih poli-

Jani Bevc pri svojem umetniškem delu.



bili znani že po nekaj minutah. No, »sladkorna«, visok pritisk in povišan holesterol še nikoli niso »slišali« za paraplegijo ali tetraplegijo, zato se bo moralo kar nekaj udeležencev nadvse poučnega predavanja in koristnega pregleda prehranjevati manj slastno, vendar bolj zdravo.

Paraplegik 106

cijske akademije v Tacnu potekala slavnostna otvoritev razstave Janija Bevca. Gostitelji so se potrudili pri pripravi otvoritvenega programa in k sodelovanju pritegnili tudi člane pevskega zbora škofijske gimnazije Zavoda sv. Stanislava. S programom, ki je posegel na različna področja vokalne interpretacije ljudskih pesmi, so vnovič potrdili svojo kvaliteto in ubranost. Po kratki predstavitvi slikarjevega življenja in po orisu sedanjega ustvarjanja nas je direktor policijske akademije prijazno povabil k ogledu razstavljenih del.

Prvi vtis, ki ga je gledalec lahko dobil ob bežnem sprehodu po razstavnem prostoru, je premišljenost postavitve. Slike so bile smiselno razporejene v zaključene tematske sklope po kronologiji nastanka in naslikanih motivih. Kot celota pa so slike ponujale obiskovalcem prvo možnost celostnega vpogleda v Bevčev dosedanji opus. Avtor pri

svojem delu na subtilen in lirično izpoveden način posega po različni motiviki: od skoraj nagajivo sproščujoče morske preko razpoloženske krajine do figuralike, ki je v sodobnem slikarstvu na splošno kar neupravičeno zapostavljena. Mehkoba poteze in rafinirano prelivanje različnih odtenkov barv

izražata slikarjevo poetično doživljanje sveta. Umetniška dela s svojo izpovedno močjo nagovarjajo gledalca in kličejo po intimnem dialogu, v katerem posameznik išče odgovore na številna vprašanja, ki se mu zastavljajo.

Obiskovalci, med katerimi je nekaj besed prisotnim naklonil tudi gospod Miro Cerar, so si z velikim zanimanjem ogledovali razstavljenega dela. Določena mera zadržanosti, ki jo je bilo na začetku moč čutiti v odnosu med uniformiranimi udeleženci in "civilisti", pa je bila kaj kmalu presežena in se je obrnila v živahen medsebojni pogovor.

DP Celje, tretja DP Maribor, četrta DP Kranj in peta DP Novo mesto. Največ možnosti za osvojitve naslova državnih prvakov imajo torej ljubljanski košarkarji.

In tako se je tudi zgodilo. Na play off tekmi, ki je bila 25. marca v športni dvorani v Loškem Potoku je ekipa DP Ljubljana obe tekmi suvereno in z visokim rezultatom dobila in tako tudi uradno postala državni prvak za sezono 2005/2006.

V ligaškem tekmovanju so tekme so sodili: **Mitja Dečman, Žarko Tomšič, Franc Šafarič in Uroš Okoren.**



Košarkarska reprezentanca DP ljubljanske pokrajine je bila v ligaškem tekmovanju v sezoni 2005/2006 nepremagana.

ŠPORTNE NOVICE

Jože Globokar

KOŠARKARSKO LIGAŠKO TEKMOVANJE

V ligaškem tekmovanju v košarki na invalidskih vozičkih je v sezoni 2005/2006 tekmovalo pet ekip: iz DP ljubljanske pokrajine, DP severne Štajerske, DP jugozahodne Štajerske, DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja in DP Gorenjske.

Prvo kolo je pripravilo DP

ljubljske pokrajine v športni dvorani v Zgornjem Kašlju pri Ljubljani, drugo gorenjski košarkarji v športni dvorani v Radovljici, tretje Mariborčani v športni dvorani v Slovenski Bistrici, četrto Dolenjci, v športni dvorani Marof, peto pa Celjani v športni dvorani v Slovenskih Konjicah.

Po petih kolih je brez poraza prvo mesto osvojila ekipa DP Ljubljana, druga je bila ekipa

TRADICIONALNI NOVOLETNI TURNIR

V januarju je v športni dvorani OŠ Logatec potekal že sedmi tradicionalni novoletni košarkarski turnir v košarki na invalidskih vozičkih. Na turnirju so nastopile ekipe iz DP ljubljanske pokrajine, DP severne Štajerske, DP jugozahodne Štajerske in DP Gorenjske.

V prvi tekmi je ekipa Ljubljane brez težav premagala



ekipo Celja (68:51), v drugi so Kranjčani ugnali Mariborčane z rezultatom 57:39, v tretji pa so bili boljši Celjani, ki so v izredno izenačeni tekmi Mariborčane premagali le s točko razlike (56:55). Četrta tekma je pokazala veliko premoč ljubljanskih košarkarjev, saj so drugouvrščene Kranjčane premagali z visokim rezultatom (70:38).

Zmagala je ekipa DP Ljubljana, druga je bila ekipa DP Kranj, tretja ekipa DP Celje, četrta pa ekipa DP Maribor.

Košarkarji so se na turnirju pomerili tudi v metanju trojk in prostih metov. Največ trojk je zadel **Jože Žgajnar**, za njim se je uvrstil **Slobo Banjac**, tretje mesto pa je osvojil **David Slaček**. V metanju prostih metov je bil najbolj natančen **Mičo Ostojič**.

Igralce je nagovoril župan občine Logatec **Janez Nagode**, jim čestital za dobre rezultate in podelil pokale. Tudi tokrat so izvedbo turnirja omogočili številni donatorji.

PRIPRAVE KOŠARKARSKE REPREZENTANCE

Slovenska košarkarska reprezentanca je bila v februarju na kondicijskih pripravah v Izoli. Nastanjeni so bili v domu Dva topola v Izoli, trenirali pa v športni dvorani OŠ Koper. Vikend priprave sta vodila trener **Mitja Dečman** in njegov pomočnik **Milan Lukan**, ki sta od reprezentantov zahtevala maksimalno angažiranje. Trenirali so dvakrat na dan po dve uri. Trening so posvetili predvsem nabiranju

fizične kondicije, po nekaj ur pa tudi igri z žogo.

Šah in tradicionalno kegljaško tekmovanje v Litiji

TOKRAT NAJBOLJŠA MARI-BORSKA EKIPA

Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine je v decembru ob izteku leta 2005 pripravilo že šestnajsto tradicionalno kegljaško tekmovanje. Na kegljišču v športnem centru v Litiji so se zbrale kegljačice in kegljači iz sedmih pokrajinskih društev, ki so tekmovali v ekipni in posamični konkurenci. V ekipnem tekmovanju je bila tokrat najboljša ekipa iz DP severne Štajerske (Simonič, Lasetzky,



Najboljši kegljači (od leve) Franc Simonič, Tone Kanc in Zlatko Bernašek.

Jernejšek, Kostevc I.), med kegljačicami Senka Ivanišević, med kegljači Tone Kanc, med veterani in tetraplegiki pa Klavdij Leban. Po končanem kegljaškem tekmovanju so se na črno belih poljih pomerili še šahisti, vsem zmagovalcem pa je pokale podelil župan Litije Mirko Kaplja.

KEGLJAŠKI TURNIR

V Škofji Loki je v januarju potekal kegljaški turnir. V

ekipni konkurenci so kegljači našega društva osvojili drugo mesto, med kegljačicami je prvo mesto osvojila **Cvetka Štirn**, med veterani pa tretje mesto **Hasan Čaušević**.



Cvetka Štirn je na kegljaškem turnirju v Škofji Loki osvojila prvo mesto.

DRŽAVNO PRVENSTVO V SMUČANJU

V Črni na Koroškem je potekalo državno prvenstvo v smučanju za invalide. Med številnimi smučarji sta v veleslalomu nastopila tudi dva člana našega društva. **Žiga Breznik** in **Gal Jakič** sta v svojih skupinah osvojila prvi mesti. Oba sta nastopila tudi na zimskih paraolimpijskih igrah v Torinu.

ZIMSKA PARAOLIMPIADA

V italijanskem mestu Torino so desetega marca drugič prižgali olimpijski ogenj. Takrat so se namreč pričele IX. zimske paraolimpijske igre na katerih je nastopilo 535 špor-



Žiga Breznik in Gal Jakič sta bila edina športnika slovenske olimpijske reprezentance na paraolimpijskih igrah v Torinu.

tnikov invalidov. V štirih disciplinah: alpskem smučanju, nordijskem smučanju, krlingu na vozičkih in sedečem hokeju so podelili 58 kompletov kolajn.

Slovenske barve sta v alpskem smučanju v razredu sedečih smučarjev zastopala dva smučarja paraplegika člana DP ljubljanske pokrajine **Žiga Breznik** in **Gal Jakič**.

Zaradi premajhnega števila točk so prireditelji nekoliko spremenili pravila in tako Žiga Breznik ni nastopil v superveleslalomu, Gal Jakič pa je v veleslalomu lahko nastopil le kot predtekmovalec. Za nameček je Žiga dan pred nastopom začutil še hude bolečine v prsnem košu. Kljub vročini in bolečinam je v veleslalomu tekmoval, vendar še pred polovico vožnje odstopil.

Dobri rezultati so žal splavali po vodi, vendar sta oba naša tekmovalca še mlada in priložnosti za boljše rezultate bo še dovolj.

NOVOLETNO SREČANJE NA DPSŠ

Janez Rajšp

Tečejo trenutki, sekunde, minute, ure, dnevi, tedni, meseci in leta. H koncu je šlo leto 2005, z njim določeno obdobje delovanja društva, obdobje lepih in manj lepih doživetij.

V sredo, 29. decembra, smo se kljub zelo nenaklonjenemu vremenu zbrali v zelo velikem številu člani DPSŠ in naši spremljevalci v prostorih Srednje prometne šole v Mariboru in se skupaj poslovili od odhajajočega leta 2005.

Pripravili smo pester kulturni program, v katerem se je predstavila priznana plesna šola ROLLY; plesalci so nam prikazali nekaj plesnih točk. Pevski kvartet »Naši prijatelji« nam je zapel pesmi iz svojega bogatega božičnega repertoarja.

V novoletnem voščilu nas je predsednik Vilibald Pepevnik opomnil na čas, ki z vrtoglavo hitrostjo teče mimo nas, in ga moramo zato izkoristiti po najboljših močeh. Dejal je še, da je veliko biti pripravljen, znati čakati je še več, toda

foto Janez Rajšp



V novoletnem voščilu nas je predsednik Vilibald Pepevnik opomnil na čas, ki z vrtoglavo hitrostjo teče mimo nas.

izkoristiti pravi trenutek, pa je vse. Opozoril je na težke čase za paraplegike, saj se, kot je dejal, poliva veliko gnojnice na nas. Spomnil nas je na dogajanje v iztekajočem se letu, ter predstavil delo za naprej. Svojo poslanico je zaključil z besedami: ljubezen vedno le ustvarja, nikoli ne uničuje; to je edino upanje za človeka.

Srečanje smo nadaljevali s zabavnim delom, v katerem sta nas zabavala duo JAZ PA UN, ki sta uspela na plesišče privabiti več plesalcev kot katerokoli leto poprej, seveda, tudi na vozičkih. Tega dejstva vsekakor ne smemo spregledati, saj dokazuje navdušenje nad pravilnim pristopom in izbiro glasbe. Organizirali smo tudi srečelov.

Upam in verjamem, da bomo tudi pri organizaciji naslednjih srečanj uspeli v tolikšni meri zadovoljiti svoje člane.



MIKLAVŽ OBIŠČE LE NAJBOLJ PRIDNE

Janez Rajšp

Vsem nam je dobro znano, da je parkelj zvest spremljevalec Miklavža, ki je prvi izmed dobrih mož, ki v decembrskih dneh obišejo naše otroke. Na DPSŠ je bilo tokrat drugače. Miklavž je s seboj pripeljal le dobro vilo, saj je ocenil, da so bili otroci skozi vso leto toliko pridni in zato možiček z rogljički ni imel kaj početi med njimi.

Na predvečer godu sv. Nikolaja je bilo v društvenih prostorih zelo živahno, saj so otroci naših članov in mlajši člani nestrpnost pričakovali Miklavža, ki jih sedaj že tradicionalno vsako leto obdari z bogatimi darili. Tudi letos je bilo tako, skoraj vsi otroci so se odzvali vabilu. Miklavž je prijazno poklepetal z najm-

lajšimi, jih povprašal po njihovih navadah, seveda, tudi če kaj molijo, hodijo k maši in verouku. Skupaj smo zmolili molitev Sveti Angel varuh moj. Miklavž je navdušeno ugotovil, da otroci zaslužijo tisto, zaradi česar jih je v bistvu obiskal. Sledilo je obdarova-

Sledilo je obdarovanje, ob katerem so otroške oči kar sijale od sreče.



nje, ob katerem so otroške oči kar sijale od sreče in radovedno brskale po vsebini daril. V imenu otrok se je Miklavžu zahvalila Anuša Klep ter izrazila željo, da jih naslednje leto spet obiše.

Ob koncu so se otroci še malo posladkali; naš predsednik pa je ta čas izkoristil, da je svoje sodelavce obdaril s srebrnimi oziroma zlatimi šibami in tako na hudomušen način pokazal, kako je zadovoljen z našim delom.

VEČER Z MODRIJANI

Miran Jernejšek

Kegljači DPSŠ smo že pred leti uvedli nekakšno neobvezno članarino – ali bolje rečeno: zbiranje denarja. Vsak prvi torek v mesecu pobere vodja kegljaške sekcije določeno vsoto. Ta denar pa seveda porabimo skupaj ob raznih priložnostih. Tako po navadi pripravimo zaključek kegljanja, poleti pripravimo kak piknik, dobimo se tudi okoli novega leta, proslavimo pa tudi kakšne dobre uspehe v kegljanju.

Da pa na srečanjih ni dolgčas, si organiziramo tudi kakšno »živo« glasbo in povabimo tudi svoje žene ali prijateljice. Seveda, smo prav vsi kegljači ljubitelji glasbe. Če je ta kvalitetna in jo izvajajo priznani ansambli, pa še toliko bolj. Seveda so taki ansambli ne-

Modrijani, prijetni mladi fantje, so zadnje čase v samem vrhu popularnosti v Sloveniji.

dostopni, saj imajo svojo ceno in so po navadi tudi vedno zasedeni. Med temi vrhunskimi glasbeniki pa se najdejo tudi izjeme. Med takimi so prijetni mladi fantje, ki so zadnje čase v samem vrhu



popularnosti v Sloveniji in nosijo ime Modrijani.

Naš vodja kegljanja in hkrati tudi podpredsednik DPSS je pred kratkim kar preko pošte navezal stike s tem ansamblom. Opisal je naše delovanje in nas same ter obenem izrazil željo, da bi jih radi slišali v živo in po bližje spoznali. Seveda, je tudi pojasnil, da jim ne moremo plačati. Na veliko presenečenje so se fantje odzvali pozitivno. Obljubili so nam svoj nastop, le da ne vedo kdaj, saj so polno zasedeni. Alfred je takoj odgovoril, da je nam vseeno, saj tako imamo vedno čas; pa tudi primeren prostor se vedno najde.

Prišel je tudi težko pričakovani dan, ko so nam Modrijani sporočili, da lahko pridejo in izpolnijo našo željo. Dogovorili smo se, da se dobimo na kmečkem turizmu pri Medvedu v Zg. Jablanah. Zbrali smo se v petek, 27. januarja letos ob 16. uri in nestrpno pričakovali prihod ansambla. Fantje so bili točni, kot so obljubili, mi pa zelo veseli, da so zares prišli. Nekateri kar niso mogli verjeti, da so resnični in pravi. Medtem ko so se oni pripravljali, so nas na kmečkem turizmu že začeli streči z odlično večerjo. Še preden smo pojedli juho, so nas že presenetili s prvo vižo, in žlice so kar obstale. Po uradnih pozdravih je sledila tista obvezna »Kol'kor kapljic tol'ko let«, ki smo jo zapeli skupaj, in fantje so se nam pridružili pri večerji.

Ko smo se vsi dobro podložili z odlično hrano, se je rajanje nadaljevalo. Ubrano fantovsko petje, nežni valčki in vesele polke so odmevale še pozno v noč. Moram povedati, da so igrali fantje več, kakor so nam v začetku obljubili. Med pavzami pa smo z njimi prijetno klepetali in

Ko smo se vsi dobro podložili z odlično hrano, se je rajanje nadaljevalo.



ugotovili, da so sami »fejst« fantje. Seveda, če takšni ne bi bili, se naši prošnji gotovo ne bi odzvali. Nas vse so s to gesto zelo razveselili. Zelo so nam popestrili turobni zimski večer in polepšali že tako težko življenje na invalidskih vozičkih. Njihovo igranje nas ni pustilo ravnodušne, ampak nas je vzpodbudilo, da smo se morali zavrteti tudi s svojimi vozički. Vse to pa je s kamero in fotoaparatom pridno snemal naš snemalec Janez Raišp. Fantje so dokazali, da ne nosijo zastonj imena Modrijani; v sebi pa nosijo tudi plemenito srce. Veseli smo, da v teh časih obstajajo taki mladeniči, ki razumejo nas, ki smo za marsikaj v življenju prikrajšani. Zaradi gibalne oviranosti in arhitektonskih ovir tudi težko

obiščemo njihove koncerte, čeprav bi jih morda radi.

Prepričan sem, da nam tega veselja niso priredili iz usmiljenja, ampak so storili plemenito dejanje, ki je lahko vzgled mnogim drugim. Ne samo ansamblom, temveč tudi drugim državljanom.

V imenu kegljaške sekcije DPSS in v imenu vseh, ki smo jih ta večer poslušali in se ob njih veselili, se Modrijanom iskreno zahvaljujemo in si želimo, da bi nas še kdaj obiskali!

Na koncu zaželimo tudi njim še veliko uspehov v glasbi in nasploh v življenju ter da bi kljub slavi ostali tako prijetni, plemeniti in dobri ljudje, kajti prav take spremlja v življenju velika sreča.

Angelčini boleči spomini

Štefka Žnidarič

Znan pregovor pravi, da nesreča nikoli ne počiva. Nesreče se dogajajo ljudem doma, v službi, na izletih, na zabavah, cestah, kjer koli. Zgodi se lahko, da smo ta trenutek še celi in zdravi, v naslednjem pa že težki poškodovanci. Zdravljenje je dolgo, mučno, nazadnje pa morajo zdravniki kljub vsem svojim naporom in znanju ter uporabi modernih pripomočkov pri zdravljenju bolniku povedati, da bo vse življenje ostal invalid. Zgodi se lahko, da na kraju nesreče ponudijo pomoč ponesrečencu ljudje, neveščí pravilnega ravnanja s poškodovancem. Nekaj podobnega se je zgodilo Angelci Videčnik iz Oplotnice, ki je že 57 let invalidka.



Angelca se spominja: »Bilo je 29. novembra 1949. leta. Za gradnjo hiše smo potrebovali pesek. V zaselku Straža pri Oplotnici, blizu Trdina, je bil peskokop. Tja smo se odpravili brat Gusti, svak Jože in jaz. Z nami je šel še petletni nečak Slavkec. Kopali smo z motikami in krampi. Takrat smo vse delali ročno. Precej peska smo že nakopali. Ker smo bili žejni, je svak odšel po vodo. Nenadoma se je utrgal plaz. Brata Gustija je pesek popolnoma zasul, mene le do pasu. Poklicala sem nečaka Slavkeca, ki ga ni zasulo. Pritekel je, me prijel od zadaj in me skušal izvleči, a je le vzdihnil: »Teta, ne morem.« V bližjem gozdu so domačini grabili listje. Na naše klice so pritekli na pomoč. Medtem se je vrnil z vodo tudi svak. Reševanje se je začelo. Ker so me hitro želeli spraviti iz peska, so me na silo vlekli ven. To jim je tudi uspelo. Čutila sem hude bolečine. Nihče od reševalcev ni pomislil na poškodbo hrbtenice, saj so me kar za roke in noge odnesli do starega izposojenega avtomobila, me naložili in odpeljali v celjsko bolnišnico. Brata Gustija so lepo odkopali, ostal je nepoškodovan. Če bi odkopali tudi mene, ne bi postala invalidna.«

Kako so vam pomagali v bolnišnici? »Najprej so me slikali, nato pa od vratu navzdol dali v gips. Taka sem v bolnici ležala deset mesecev in prestajala grozne bolečine. Pomagali so mi le s pomirjevali. Ker sem zaupala zdravnikom in bila prepričana, da mi pomagajo, kot je treba, sem vse trpljenje mirno prenašala. Danes vem, da bi me bili morali poslati v Ljubljano, a so me poslali vso v mavcu domov, kjer je zame skrbela mama Marija. Tudi moje sestre so ji pomagale. Zdrav-

stveno stanje pa se mi je še slabšalo.«

So vas spet odpeljali v bolnišnico? »Na domu me je obiskal sin takratne oplojniške poštne upravnice, ki je v Zagrebu študiral medicino. Pregledal me je in sklepal, da imam noge omrtvele zaradi predolgega ležanja v gipsu. Po njegovem posredovanju so me odpeljali v zagrebško bolnišnico. Sprejeli so me na revmatološki oddelek in me začeli zdraviti z elektrošoki. Bilo je hudo boleče, a še huje je bilo to, da sem zaradi dolgotrajnega gipsa imela po vsem telesu polno ran, ki so me grozno skelele.«

Vaših nog z elektrošoki niso obudili? »Elektrošoki niso pomagali. Zdravniki so me premestili v bolnišnico Rebro, kjer bi me operirali, a je moje zdravstveno stanje bilo preveč zastarano. Sneli so mi le gips in me poslali spet v Zagreb, kjer so me toliko rehabilitirali, da sem lahko sedela. V zagrebški bolnišnici sem ostala deset mesecev in dočkala tudi najhujši trenutek v svojem življenju – končno diagnozo: ne bom več hodila. Takega šoka boleče resnice ne privoščim nikomur. Grozno sem se počutila, a kljub vsemu zbrala voljo do življenja, saj me je doma čakala hčerkica Jožica, ki je bila v času moje nesreče stara deset mesecev. Vrnila sem se domov. Vse do svoje smrti leta 1962 je zame skrbela mama. Nato je kot osmošolka skrb zame prevzela hčerka Jožica, ki ji je po svojih močeh pomagal moj brat Gusti. Leta 1972 se je hči poročila in si ustvarila družino. V Ul. 22. maja sta si z možem Ivom zgradila hišo. Vanjo smo se vselili 1977. leta. Lepo se razumemo in lahko rečem, da živimo štiri generacije z roko v roki.«

Uporabljate posebno dvigalo?

»Moram se zahvaliti Zvezi paraplegikov Slovenije, ki mi je omogočila ugoden kredit za nakup dvigala. Prejemam tudi revijo te Zveze – Paraplegik, ki se je vedno razveselim in jo preberem od začetka do konca.«

Imate paraplegiki svoja srečanja? »Več srečanj imamo. Včasih se katerega udeležim. Kot članica Zveze paraplegikov sem šla prvič na morje 1978. leta, kasneje še večkrat. Tako sem spoznala veliko sotrpinov in mi je bilo po vsakem srečanju laže. Bila sem tudi na rehabilitacijah v Ljubljani. Zadnja leta hodim po zaslugi Zveze paraplegikov v Čateške Toplice, kjer se dobro počutim že med letovanjem in nato tudi doma. Posebna zahvala velja Ivanu Peršaku, predsedniku Zveze paraplegikov, ki je tudi sam paraplegik, dr. Rajku Turku in glavni sestri Marti Hren, ki imata z nami paraplegiki največ stikov.«

Angelca ob koncu še pove: »Danes nekateri mladi paraplegiki zmerjajo zdravnike in jih krivijo, kot da so sokrivi njihove invalidnosti, ker da jim niso dovolj pomagali. Zavedajo se naj, da zdravniki ne morejo delati čudežev. Poskrbijo za čim hitrejšo rehabilitacijo. Jaz sem bila enajst let samo v postelji brez invalidskega vozička – in sem preživela. Na poškodbe naj pomislijo mladi takrat, ko sedejo za volan, saj se največ ljudi poškoduje ravno v prometnih nesrečah.«

Da bo življenjskih zgodb, kakršna je Angelčina, čim manj, se moramo truditi vsi, svak zase in za vsakogar. Hitimo počasi! Ravnajmo premišljeno! Naučimo se pravilno ukrepati ob nesrečah in nikoli ne pozabimo, da paraplegik lahko vsak trenutek postanemo tudi sami.

PARACENTER

V OSREDNJIH SLOVENSКИH GORICAH

Vilibald Pepevnik

Slovenske gorice so svet med Dravo in Muro. Na zahodu se ta svet prek Drave razprostira v štajersko Podravje in Celjsko kotlino, na vzhodu ob Muri pa v ravninski in gričevnat svet tja do Golice. Slovenske gorice so ena najbolj tipičnih subpanonskih pokrajin in kažejo v sestavi tal ter klimi mnogo pravih panonskih potez. Podnebni dejavniki v veliki meri vplivajo na učinke v kulturni pokrajini. Tukajšnja klima je mešanega tipa. Kontinentalni vplivi Panonske nižine se oblikujejo glede na hladne tokove z Alp; poletja so razmeroma topla, prav tako odvisna od višine reliefa. Deževja je ravno dovolj, zime pa so relativno mrzle z dovolj snega, ki varuje ozimnico in trto.

Pomanjkanje naravnih bogastev je omejilo vrednost pokrajine le na poljedelsko izrabo, ki prevladuje še danes. Od vsega začetka se je tukaj uveljavila kmečka naselitev. Pred prihodom Rimljanov sta imeli pomembnejšo vlogo le naselbini Ptuj in Radgona. Šele v srednjem veku se je razvila vinogradniška proizvodnja. Novo zgrajene ceste pa so vplivale na nastanek nekaterih mest, ki so se pričela tudi industrijsko razvijati.

Slovenske gorice so razdeljene na Zahodne, Osrednje in Vzhodne Slovenske gorice.

OSREDNJE SLOVENSKE GORICE

Osrednje Slovenske gorice so gosto naseljene. Opraviti imamo s posebnim tipom razloženih naselij, ki leže po ploščatih, podolžnih slemenih. Manjše gručaste vasi so se razvile le okoli cerkva, ki navadno stoje na vrhovih slemen.

Razgibane pokrajinske slike ne oblikuje samo talni relief, ampak tudi razne pridelovalne kulture, ki so razporejene tako, da osojna pobočja gričev pokrivajo gozdovi, prisojna vinogradi, doline pašniki in travniki, obrobja pa njive in sadovnjaki.

To območje je klimatsko prehodno med ravninami mariborskega okoliša okoli reke Drave ter bolj panonskim območjem in klimo bližnjih Radgonsko-Kapelskih goric. Je precej gričevnato, tako da so samo južna in vzhodna

Novi Paracenter ima vso primerno komunalno infrastrukturo.

Pri nakupu pa so bili najbolj pomembni izredno ugodni nakupni pogoji.

pobočja primerna za poselitev.

Bela vina so glavna znamka tega območja: sauvignon, laški rizling, chardonnay, šipon ter ostale vrste.

Sveta Trojica, Hrastovec in Zavrh – se ponašajo z bogato kulturno-zgodovinsko preteklostjo, ki jo je vredno spoznati.

OSEK

Osek meji na Zg. Verjane, Ločki Vrh, Staro goro, Vanetino in Cenkovo. Od Negove je oddaljen 3 km, od Sv. Trojice 3 – 6 km, od Lenarta 6 – 10 km. Nadmorska višina je 240 – 300 m. Veliko ljudi iz Oseka in Kozarškega je zaposlenih v Lenartu in Mariboru. V Oseku so kopali znameniti oseški kamen, iz katerega je zgrajenih večina okoliških cerkva.

PARACENTER

OSEK 104, 2235, Sveta Trojica v Slovenskih goricah

Lokacija z objekti, ki smo jo v Društvu paraplegikov severne Štajerske zaradi izredne nivojske primernosti, zaradi že





prispevajoče obstoječe infrastrukture, komunalne opremljenosti ter zaradi ugodnih prodajnih pogojev, s pomočjo Zveze paraplegikov Slovenije kupili za izvajanje programov v okviru PARACENTRA. Namembnost pripadajočih zemljišč je že opredeljena za izvajanje društvenih, športnih in turističnih dejavnosti.

Do lokacije in objektov vodi asfaltirana cesta. Dvorišče ob objektih je urejeno z asfaltno prevleko. Urejena so tudi precejšnja asfaltirana parkirišča. Asfaltirano je tudi igrišče za košarko, odbojko in druge športe. V neposredni bližini sta tudi ribnika za športni ribolov (žal, nista naša last). V sklopu naših zemljišč je tudi motokros steza, ki jo bomo preuredili tako, da bodo po njej lahko tekmovali vsi paraplegiki s štirikolesnimi motorji.

V Društvu paraplegikov severne Štajerske se bomo potrudili in uredili PARACENTER tako, da bomo lahko paraplegikom in tetraplegikom Slovenije ter drugim zainteresiranim invalidom iz domovine in tujine ponudili sodelovanje v čim več aktivnostih. Pri nas bodo lahko nainvalidskih vozičkih igrali košarko, odbojko, lahko se bodo ukvarjali z atletskimi disciplinami, športnim ribolovom, kegljanjem z visečo kroglo (rusko kegljanje) in balinanjem. Invalidi, imetniki štirikolesnih motorjev bodo lahko našli svoj raj na primerni adrenalinski motokros stezi.

Tukaj bodo zaradi primerne in slikovite reliefne okolice tudi idealni pogoji za izvajanje likovnih kolonij ter del-

avnic, kjer bodo lahko ustvarjali likovni umetniki. Tukaj bo možno tudi lenobno posejanje na soncu, zalivanje rožic v cvetličnih koritih in prijetno klepetanje s prijatelji. V bližini PARACENTRA so tudi zdravilišča Moravske toplice in Banovci.

PARACENTER bo tudi kraj družabnih srečanj vseh paraplegikov in tetraplegikov v okviru Zveze paraplegikov Slovenije, drugih gibalno oviranih ljudi iz domovine in tujine.

V Društvu paraplegikov severne Štajerske bomo veseli prijateljskih obiskov, aktivnih in družabnih srečanj. V sodelovanju z Društvom paraplegikov Prekmurja in Prlekije se bomo potrudili zagotoviti vsem preživljanje takšnih trenutkov, ki bodo vsakemu obiskovalcu vzpodbudili željo po ponovnem srečanju.

V letu 2006 nas torej čaka veliko dela, posebej v okviru delovanja PARACENTRA, kjer se bodo izvajali pretežno

socialni programi za gibalno ovirane ljudi, programi, ki nas povezujejo in krepijo. Povezanost paraplegikov moramo krepiti še posebej sedaj v teh časih, ko se na paraplegike zliva toliko gnojnice. K temu v veliki meri pripomorejo razne anonimke piscev, tudi paraplegikov, ki nimajo toliko korajže (beri JAJC), da bi se podpisali pod svoj članek. Kako naj potem verjamemo v resničnost in legitimnost člankov, če ne vemo, kdo jih piše in s kakšnimi motivi. Vemo pa, da je dolžnost vsakega člana, da ohranja in neguje ugled društva in naše krovne organizacije ZPS. Seveda, je treba na napake opozarjati, toda samo s preverjeno resnico in s primernim obnašanjem. Pokažimo javnosti tudi kaj zmoremo narediti paraplegiki sami zase, za lajšanje svojih zdravstvenih težav. Moramo imeti toliko dostojanstva. Če ne bomo imeli lastnega sija, nas sij drugih ne bo osvetlil; ostali bomo zasenčeni.

PARACENTER bo tudi kraj družabnih srečanj vseh paraplegikov in tetraplegikov.



ZAKLJUČILI SMO LETO 2005

Srečko Žlebnik

V naslednjih vrsticah vas bomo seznanili z delom Društva paraplegikov Dolenjske, Bele Krajine in Posavja v minulem letu. Uporabniki programov so bili naši člani, njihovi svojci, spremljevalci, prijatelji in tudi nekateri nečlani paraplegikov – skupaj preko 300 oseb. O nekaterih pomembnejših dogodkih smo vas že obveščali med letom s prispevki in fotografijami, veliko paraplegikov in tetraplegikov iz drugih regij pa nas je obiskalo v naših novih prostorih in se seznanilo z našim delom.

Program, ki ga je pripravil upravni odbor, sprejel pa ga je bil občni zbor, smo poskušali izvajati v kar največji meri. Največ potreb je bilo pri prevozih, saj več kot polovica članov ne vozi osebnega avtomobila, večina od teh pa ga tudi nima. Tako smo opravljali prevoze s kombijem in zaposlenim šoferjem za preventivne preglede (v zdravstvene domove, Inštitut RS za rehabilitacijo in bolnišnice), za urejanje in pomoč pri nabavi ortopedskih pripomočkov (voziček, Roho blazina...), za prevoze na obnovitveno rehabilitacijo v Zdravilišče Laško, Terme Čatež, Pineto in nazaj, za obiske članov v bolnišnicah, Inštitutu RS za rehabilitacijo, v DSO, doma in drugje, za prevoze članov na sestanke v okviru društva in na delo v pisarno, za prevoze dijakov na šolanje (ZUIM Kamnik) in prevoze za osebne potrebe članov ter za prevoze članov na različne dejavnosti društva, kot so ohranjanje zdravja, dejavnost žensk, starejših in mladih, rekreacija in šport, družabna srečanja in izleti, predavanja ter drugo.

S prevozom smo pomagali tudi nekaterim drugim orga-

nizacijam in posameznikom ne glede na to, ali je član naše organizacije ali ne. V letu 2005 smo opravili z kombijem in osebnimi avtomobili za društvo in člane 122.000 km. Kombi je resnično opravil svoje delo in je že v takem stanju, da je nujno treba nabaviti novega (zaradi varnosti prevozov in tudi stroškov vzdrževanja).

Vsem članom, ki so se obrnili na društvo, smo pomagali konkretno z različnimi vlogami, nasveti, razgovori in svetovanji. Dajali smo enkratne socialne pomoči za potrebe, kot so: nujne življenjske potrebe, pomoč članom v domu starejših, šolarjem in dijakom, pri izrednem študiju, za predelavo in nakup osebnega avtomobila, pri nabavi in popravilu različnih ortopedskih pripomočkov, pri preureditvi stanovanj, sanitarij in dvigal. Pomagali smo tudi drugače: pri pridobitvi dodatka za pomoč in postrežbo, pri ureditvi statusa invalida in pridobitvi zaposlitve, pri posredovanju za preventivne preglede, pri sprejemih v bolnišnico itd... V veliko primerih so bili dobrodošli medsebojni pogovori in izmenjava izkušenj. Opravljenih je bilo preko sto

obiskov pri članih doma in v bolnišnicah.

V telovadnici osnovne šole smo organizirali program ohranjanja zdravja (rekreacijo), kjer smo izvajali posebne vaje za razgibavanje, dihalne vaje, različne vožnje z vozički, igre z žogo in igrali namizni tenis. Nekaj članov je namesto v telovadnico hodilo na kopanje v bazene.

V okviru športa smo se udeležili in sodelovali v košarkarski ligi (domači in mednarodni) ter organizirali mednarodni turnir v košarki z udeležbo šestih ekip. Sodelovali smo v atletski, strelski in kegljaški ligi, na posameznih turnirjih in tekmovanjih, na ribiških tekmovanjih. Organizirali smo meddruštveno tekmovanje v ribolovu na ribniku v Brestanici. Sočasno je bilo tudi družabno srečanje za vse ostale naše člane. Za vse potrebe smo nabavili tudi športne rekvizite in rezervne dele za vozičke.

V okviru interesnih dejavnosti so bile izvedene aktivnosti, zanimive za vse člane. Tako smo organizirali tri predavanja, osem srečanj članov, dva izleta, obisk kulturnih predstav, sodelovali v likovnih delavnicah in pripravili kulturne programe na srečanjih. Posamezni člani so se udeležili tudi srečanj, ki so jih organizirala druga društva. Naše delo in dejavnosti smo predstavili tudi na dveh razstavah (v prostorih društva in v kulturnem centru v Novem mestu). Udeležili smo se tudi predavanj, ki so jih organizirali drugi (nevladne organizacije, občine, društvo za razvijanje prostovoljnega dela).

Določene aktivnosti so bile namenjene odpravljanju arhi-



tekturnih ovir, bodisi v javnem okolju ali pri članih samih. V javnem okolju se prav na našo pobudo marsikje odpravljajo arhitekturne ovire ali pa to upoštevajo pri novogradnjah. Sodelovali smo pri petih članih glede prilagoditve stanovanj, sanitarij in vgradnje dvigal. Pomoč je bila tudi v svetovanjih, v pomoči arhitekta in tudi z določenimi finančnimi sredstvi.

Nadaljevali smo gradnjo delovno-bivalnih prostorov, ki se je začela v letu 2004. V zvezi z preselitvijo v nove prostore smo že poročali v zadnji številki Paraplegika. Letos bomo uredili še okolico ter dokončali stanovanjski del. Z zadovoljstvom pa ugotavljamo, da v nove prostore prihaja čedalje več članov, kjer se tudi počutijo bolj domače. Dobrodošli tudi vsi paraplegiki in tetraplegiki iz drugih regij.



13-letni član Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja – Robi Bojanec je sodeloval pri nošenju olimpijske bakle za Olimpijske igre v Torinu.

SILVESTROVANJE POD GORJANCI

Bernarda Zorko

V decembru, ko je že povsod okrašeno s premnogimi lučkami in iz vsake hiše diši po pecivu in drugih dobrotah, je čas, da se tudi člani snidemo na prednovoletnem srečanju, na silvestrovanju.

To je res že tradicionalno srečanje, ki se ga člani radi in masovno udeležijo. Da članov ne bi razočarali, vsako leto poskrbimo tudi za kulturni program. Tokrat je bila to najprej družinska skupina Tomaševi. Seveda, nam to ne bi povedalo dosti, če ne bi vedeli, da je šlo za družinske člane Nemaničevih iz Božakovca. Trije fantje in dve dekletki ob spremljavi kitare in harmonike so tako uglaseni, da so že kar profesionalci. Prijetno za oko, še lepše za ušesa. Otroci – trije vnuki našega člana Jožeta Nemaniča, dve vnukinji ter sin Jože in žena Mici. Ne vem, če je na svetu še kaj lepšega kot to, da imaš v družini take pevce in muzikante. In s kakšnim spoštovanjem do svojega dedka in babice nastopajo. In ni jih sram to tudi povedati, tako so

med ostalim programom eno pesem zapeli tudi za dedka in babico. Čudovito!

Našim članom, svojcem in gostom je bil program zelo všeč. Po krajšem premoru pa smo imeli še nastop moškega pevskega zbora »Fantje z vasi« iz Škocjana. Pevci so zapeli nekaj narodnih pesmi. Tudi njihovo petje je bilo zelo ubrano, vendar naša družba ni bila več tako z dušo pri programu. Taka je pač navada. Ko se ljudje srečajo po tolikem času, si imajo veliko povedati. Saj temu so tudi namenjena naša srečanja, da se pogovorimo, si izmenjamo izkušnje... obenem pa izvemo kaj novega.

Da bi naše srečanje še malo popestrili, smo pripravili tudi srečelov. Nekateri kar niso mogli pričakati trenutka, da so

Družinski nastop Nemaničevih - Tomaševi



nehali prodajati srečke in so lahko ugotavljali, kaj so jim prinesle srečke.

V tako pestrem in zanimivem popoldnevu je čas neverjetno hitro minil. Z mrakom so se najbolj oddaljeni pričeli odpravljati domov. V družbi je

pač tako: ko gre eden, gredo vsi.

Z zadovoljstvom smo ugotovili, da je bilo na tem silvestrovanju zbranih okrog 130 ljudi. Po odmevu sodeč so bili zadovoljni. In prav je tako.

Pa srečno v novo leto!

PREDSTAVITEV NOVITET ZA INKONTINENCO

Bernarda Zorko

Zadnje dni januarja smo organizirali predstavitev in predavanje predstavnika Coloplasta. To je podjetje, ki se



ukvarja z uvozom katetrov in še nekaterih artiklov za inkontinenco.

Ker je pri naših diagnozah problem inkontinence prisoten in nam otežuje naše življenje, smo tiste, ki katetre uporabljajo, tudi obvestili ter jih povabili na predstavitev. Zvedeli smo marsikaj novega, vendar pa je težava v tem, da marsikaj od predstavljenega težko dobiš na recept, za plačilo pa si enostavno ne moremo privoščiti, ker je za naše pokojnine to prevelik strošek.

Imamo še veliko tovrstnih problemov in upamo, da bomo skozi leto še uspeli organizirati za nas pomembna predavanja. Saj le tako, da si s težavami pravilno seznanjen, si lahko tudi pomagaš in lažje rešuješ svoje težave.

Našim članom, svojcem in gostom je bilo namenjeno predavanje o problemih, ki so povezani z inkontinenco.

HIŠICE V ČATEŠKIH TOPLICAH SO NAŠA SKUPNA LAST

Srečko Žlebnik

Pred dobrim desetletjem, ko je bila otvoritev štirih novih hišic za družinsko počitnikovanje v Termah Čatež, smo bili vsi presrečni ob veliki pridobitvi za paraplegike. Zasedenost hišic je bila zelo visoka, saj nas je veliko z veseljem hodilo vanje ob vsakem letnem času. Jaz sem bil tam skoraj vsako leto. Ko pa

sem pred božično-novoletnimi prazniki zopet prišel počitnikovat v eno od hišic (štev.164), sem bil kar precej razočaran. Ob prihodu je bilo v njej tako hladno, da sem bil oblečen v bundo, noge pa sem zavil v odejo, dokler nisem šel spat. Namreč, termoakumulacijska peč je popolnoma dotrajana in ne more ogreti prostora. Radiator, ki



je bil za dodatno ogrevanje, je (po informacijah hišnika) izginil neznano kam. Edino električni grelec v sanitarijah je dajal prijetno temperaturo, verjetno pa zaradi preobremenjenosti je naslednji dan tudi ta nehaj delovati. Nabavili smo si nov električni grelec, in po dveh dneh zaživel nor-

malno življenje. Na žalost nisem edini, ki je doživel tako izkušnjo. V zimskem času bi se morala hišica na dan prihoda ogrevati že od jutranjih ur.

V naslednjih dneh bivanja sem imel čas ugotovljati, v kakšnem stanju je hišica in

oprema v njej. Glede na to, da so bile sanitarije pred kratkim obnovljene, je bilo delo verjetno slabo opravljeno (priključki na bojlerju so puščali; kotliček za splakovanje školjke je tudi močno spuščal vodo, da je bilo treba zapirati ventil; držalo za brisače komaj pričvrščeno na zid). Tudi pohištvo je precej uničeno (drsna vrata omar) pa stoli in miza za na teraso.

Skratka, stanje v omenjeni hišici ni dobro. Kako je z ostalimi hišicami, ne vem, toda predvidevam, da ne kaj boljše. Zavedati bi se morali, da je to naša lastnina in da je treba z njo ravnati enako kakor doma. Tisti, ki počitnikujejo v hišicah, bi morali bolj paziti, kako jih uporabljajo, tisti, ki so odgovorni za njihovo vzdrževanje, pa bi morali vzpostaviti večjo kontrolo nad stanjem in sproti odpravljati napake.

Zunanost čudovita, notranjost manj



GORENJSKE KAPLJICE

Ljubica Jančar

Pust, deževen dan je danes in nebo kar ne ve ali bi jokalo v solznih kapljicah ali v belih kosmih. Nam res ni več ne za eno in ne za drugo izkazovanje njegovega zimskega razpoloženja in bi že vsi radi malo pomežiknili sončku. Vem, da to radi počnemo vsi, tudi tisti, ki v zimskih dneh bolj poredko zapuščamo svoja topla gnezda. Sedaj pa že res težko čakamo čas, ko bomo lahko odšli na zrak, brez strahu, da nam ozebejo prsti. To bo pa sedaj res kmalu, saj so že kurenti zaplesali svoj pomladni ples in pustne šeme so tudi pomagale.

Vendar nam tudi tako pust in deževen dan ne moreta odnesti upanja, da bo že jutri lepše.

Vemo, da bo že jutri lepše, pojutrišnjem še boljše in drugo leto in vsa naslednja boljše in boljše, četudi se danes zliვა vse blato javnega mnenja na našo Zvezo in njenega predsednika.

Naše člane je TV TARČA zelo razburila in ogorčeni so klicali na naše društvo in povedali vse tisto, kar večina naših starejših članov dobro ve že 35 let. Mlajši – na novo včlanjeni – pač ne morejo vedeti, da se je naša Zveza pred tolikimi leti ustanovila iz nič, na pobudo peščice takratnih pacientov na Soči. Pobudnik je bil naš današnji predsednik, ki je vsa desetletja delal za naše dobro. Tako nam je bilo omogočeno, da smo se začeli družiti, da smo lahko povedali družbi, da smo tu in da hočemo živeti. To je bilo za naše vodilne hudo in garaško delo, saj nas je večina živela borno in osamljeno in le redki so si sami znali pomagati skozi vse težave, ki so nastale z nesrečo.

Danes pa naj bi takale TV oddaja izničila vse naše skupno delo vseh teh petintrideset let?

Člani se sprašujemo, kaj si želijo tisti, ki so to polemiko sprožili, morda to, da bi se vrnili v preteklost in bi potem oni ustvarili to, kar smo mi. Ali pa Zveze ne potrebujejo, ker imajo v svojem življenju že z vsem poslano in jim je družba dala že vse, kar so želeli. Morda!?

Trda gorenjska pamet pa nam vsem skupaj pravi, da hudo bija in zavist nikoli ne obrodita dobrih in zdravih sadov. Tako tudi takšna TV oddaja ne bo mogla izničiti našega dela in raztrgati prijateljskih vezi, ki so se spletle med nami.

To so želeli naši člani, da vam vsem povem in to prav rada storim tudi v svojem imenu.

Da pa bi vsaj malo pregnali grenkobo iz ust in src naših članov smo se kar vsi vrgli na delo, ki nas v tem letu še čaka. Stekle so priprave na letni občni zbor, športniki trenirajo, tudi če padajo „prekle“, z neba, in umetniki ustvarjajo, kar jim velevata pamet in srce. Vsi pa smo najbolj veseli in srečni, kadar smo skupaj. Prav za taka prijateljska druženja pa je bolj malo priložnosti in še tista, ki se nam ponudijo, jih nekateri nočejo izkoristiti, drugi jih ne morejo iz zdravstvenih razlogov... Tako je bilo v decembru organizirano silvestrovanje za vse člane, svojce in prijatelje, kjer se nas je zbralo kar lepo število in lahko rečemo, da smo se imeli res lepo. Prav tako lepo pa je bilo tudi vsem, ki so preživeli „pusta“, v Semiču in kljub vsem „peripetijam“, preživeli, kar je, seveda, zasluga izvrstnega zdravstvenega osebja

Moški člani upravnega odbora pa že celo vrsto let pripravijo za ženski „cvet“, našega članstva srečanje, ki je namenjeno nam – v počastitev 8. marca.



»Naše male klinike«, , ki je poskrbelo za vse. Posebna zasluga za naše preživetje pa gre sestri Franji in njeni pomočnici Piki Nogavički, ki ji je pomagala. Tako smo s pesmijo in smehom skušali priklicati pomlad, ki jo vsi že tako težko čakamo. Moški člani upravnega odbora pa že celo vrsto let pripravijo za ženski „cvet“, našega članstva srečanje, ki je namenjeno nam – v počastitev 8. marca. Spet se imele lepo in se na-

klepetale po mili volji. Seveda, pa smo rekle tudi kakšno pametno; kakšno posebno modro, vam jo bom prihodnjič sporočila, da bo še vam koristila.

Sedaj pa naj bo dovolj; naj zaključim to svoje „kapljanje“, z željo, da se v dneh, ki prihajajo s toplejšimi vetrovi, srečamo in povemo še vse tisto, kar sem pozabila napisati.

Lep pozdrav!

KEGLJAŠKI TURNIR ŠKOFJA LOKA 2006

Boris Šter

Društvo paraplegikov Gorenjske je januarja na kegljišču v športnem centru Poden Škofja Loka organiziralo tekmovanje v kegljanju. Nastopili so tekmovalci iz vseh devetih regijskih društev. Kegljjišče in dvorana sta bili lani preurejena in sta dostopna tudi invalidom na vozičkih. Tekmovanje je potekalo izredno hitro tudi po zaslugi glavnega sodnika in asistentke. Najboljšim sta pokale in medalje podelila športni referent v DPG Zdravko Eržen in predsednik društva Slavko Bračič. Za dobro počutje na Gorenjskem pa smo se trudili člani DPG Kranj.

REZULTATI EKIPNO:

1. MESTO: D.P. SEVERNE ŠTAJARSKE 841 podr. keg.

Simonič F., Jernejšek M., Lase-

tsky M., Štibler M.

2. MESTO: DP LJUBLJANSKE POKRAJINE 828 podr. keg.

Rupnik V., Tabak M., Bernašek Z., Štirn C.



OBČNI ZBOR DRUŠTVA PARAPLEGIKOV JUGOZAHODNE ŠTAJERSKE

Gordana Kitak

V znanem gostišču »Rimljan« v Šempetru smo imeli 9. 3. 2006 redni letni občni zbor društva. Zbralo se je dovolj članov, da smo z občnim zborom lahko pričeli.



**Delovno
predsedstvo pri
svojem delu.**

Prisotne je najprej pozdravil predsednik društva Janez Hudej in predlagal organe občnega zbora, ki so bili soglasno potrjeni. Najprej je bilo na vrsti poročilo predsednika društva o delu v in porabi finančnih sredstev v preteklem letu, nato pa še program dela in finančni načrt za leto, kar so člani kot gradivo prejeli domov hkrati z vabilom na občni zbor. Poslušali smo še poročilo nadzornega odbora, discipli-

nske komisije (ta k sreči ni imela kaj delati), knjigovodsko poročilo in poročilo socialnega referenta. Izvolili smo novega člana upravnega odbora, ki bo nadomestil člana, ki te funkcije ne more več opravljati. Razprav na poročila ni bilo. Predsednik društva je člane na kratko seznanil, kako poteka pridobivanje novih poslovnih prostorov. Upamo, da bomo proti koncu leta že dokončali to investicijo, seveda s pomočjo Zveze paraplegikov.



**Prisrčen
nastop
učencev
domače
osnovne šole**

3. MESTO: D. P. JUGOZAHODNE ŠTAJERSKE 706 podr. keg.

Fabjan M., Mikec S., Povše A., Štruclin Z.

4. MESTO D.P. ISTRE IN KRASA 689 podr. keg.

Božič B., Geci Ž., Petkovšek S., Leban K.

5. MESTO: D.P. GORENJSKE 689 podr. keg.

Eržen Z., Ravnik J., Česnik D., Jereb S.

6. MESTO: D.P. PREKMURJA IN PRLEKIJE 682 podr. keg.

Bogataj M., Horvat V., Simonič A., Janežič M.

7. MESTO: D.P. KOROŠKE 656 podr. keg.

Kotnik S., Javernik B., Jaromel A., Ternik R.

POSAMEZNO ŽENSKE:

1. MESTO: ŠTIRN C. 228

2. MESTO: JEREB S. 185

3. MESTO: JANEŽIČ M. 157

4. MESTO: ČAUŠEVIČ N. 139

VETERANI - TETRA

1. MESTO: POVŠE A. (CE) 212 podr. keg.

2. MESTO: HOUSER V. (MB) 199 podr. keg.

3. MESTO: ČAUŠEVIČ H. (LJ) 197 podr. keg.

4. MESTO: ŠTER B: (KR) 189 podr. keg.

MOŠKI POSAMEZNO :

1. MESTO: LASETSKY A. (MB) 235 podr. keg.

2. MESTO: SIMONIČ F. (MB) 218 podr. keg.

3. MESTO: ŽALIK I. (MB) 218 podr. keg.

4. MESTO: KOTNIK S. (SG) 215 podr. keg.



**Muzikanta
Jože in Domen**

Žal, se občnega zbora ni udeležil nobeden predstavnik Zveze paraplegikov, ki bi lahko člane seznanil z določenimi dejavnostmi Zveze paraplegikov, npr., z gradnjo doma v Pacugu, z obnovi-

tvenimi rehabilitacijami ipd.

Uradnemu delu je sledil lep in prisrčen nastop učencev domače osnovne šole, namenjen predvsem članicam, ki so dan pred tem praznovale svoj

praznik. Ob tej priložnosti smo jih obdarili z rožicami; člani pa so za svojih »40 mučenikov« dobili koristne navete.

Po dobrem kosilu kot po navadi stekli pogovori med starimi znanci in prijatelji. Naši vozniki kombijev (naš Dominik in »izposojeni«) so nas potrpežljivo čakali in svoje »ovčke« varno pripeljali domov.

Ko to pišem, je še vedno zima; pomladi še ni nikjer videti. Upam, da nas bodo zelene trave, sonček in lahen veter pričakali vsaj na predvidenem letnem pikniku.

SILVESTROVANJE

Gordana Kitak

15. decembra smo imeli v gostišču »Rimljan« v Šempetru silvestrovanje naših članov in članic. Za bolj pestro počutje smo pripravili bogat srečelov, predstavitev kozmetike z možnostjo polepšanja kar v živo, za prijetno glasbo pa je kot vedno poskrbel ansambel Žur, v katerem igra tudi naš član Srečko Vodeb.

Na srečanju se je zbralo veliko naših članov in njihovih spremljevalcev ali prijateljev. Kar se vremena tiče, smo imeli kljub dolgi zimi srečo, zato je bila tudi udeležba tolikšna, da smo dobresedno zapolnili vse koticke prijetnega gostišča.

Najprej je vse pozdravil predsednik društva Hudej Janez in zaželel vsem navzočim prijetne bližajoče praznike in vse najlepše v prihajajočem letu.

V glasbenih premorih smo izpeljali srečelov, ki je kot že rečeno dodobra popestril praznično vzdušje (vmes so se

med člani seveda dogajale tudi menjave dobitkov).

Ganjeni smo se poslovili od našega voznika Dominika, ki mu je potekel čas dela med nami preko Zavoda za zaposlovanje (pozneje boste izve-

deli, da nam je bila usoda naklonjena in nam ga je pripeljala nazaj).

Po dobri večerji in ob pijači smo poklepetali med seboj, ob neutrudnih glasbenikih so nekateri člani celo zaplesali, skratka, vzdušje je bilo kljub datumu vseeno lepo in praznično.

Čas je kot ponavadi, kadar je lepo, prehitro minil. Počasi smo se začeli poslavljalati, si med seboj zaželeli vse lepo v prihajajočem letu in krenili proti domu na vse strani razvejane celjske regije.

Po dobri večerji in ob pijači smo poklepetali med seboj.





KO TE PLJUČNICA ...

Damjan Hovnik

Tako kot pred tremi leti me je tudi ta dobila nenadoma – kot strela z jasnega. Po desetih dneh neprostovoljnega »pocanja« doma – beri nereagiranja zdravnikov na možnost, da ležim doma s pljučnico – sem po obisku osebnega zdravnika in Bolnišnice Slovenj Gradec pristal v Bolnišnici Topolšica. Tja so me napotili, ker so tam strokovnjaki za pljučne bolezni.

Pa začnimo s spodrsaljaji, naštevanjem pomankljivosti, trači in kritiziranjem. Sprejel me je zdravnik, ki je po pogledu na spremljajočo dokumentacijo in rentgensko sliko prsnega koša rekel: »Gospod, vi pa ja lahko hodite!«. Odvrnil sem mu, da sem tetraplegik in da bi torej bila poškodba vidna više gor, na vratu, če bi ta bil na sliki. Na tamkajšnjem pljučnem oddelku so me dali na standardno posteljo. Čudili so se moji zahtevi po kate-terizaciji in to petkratni. Glede antidekubitusne podloge smo skupno ugotovili, da bi še bolj povečala višinsko razliko do vozička in da bi bila glede na mojo težo (cca. 85 kg) premehka in bi me bilo teže »rihtat«. Povedali so, kdaj gredo »na okrog«, in da se takrat »obračam«. Kateteriziranje sem opustil že prvokrat, saj sem ugotovil, da jaz in moje potrebe ne »pašejo« v njihov sistem in urnik dela... Upal sem, da ne bom s stalnim katetrom zopet dobil bakterijsko okužbo Pseudomonas; tega nato niso ne potrdili ne zanikali. Upal sem, da ne bom dobil dekubitusa, pa sem ga dobil na trtici; verjetno je bilo krivo potenje, bolniške rjuhe in predolgo sedenje pokonci (saj se nisem mogel sam spustiti niže). Upal sem

na hitro ozdravitev kljub poznemu začetku zdravljenja. Zdravili so me z antibiotiki (Avelox, Klimicin in Mirocef) in z bronhoskopijami (4x) so mi odstranjevali sluz.

Pri osebju je bilo znanja o negi tetraplegika kaj malo. Upal sem, da bo ostala oskrba dobra, pa mi je kar naprej nekaj manjkalo. Bilo je premalo sester – bojda zaradi bolniških, zato so prisotne imele premalo časa; bile so preobremenjene in živčne. Če sem opozarjal na napake, sem bil okregan in označen kot ... Npr. – nočna sestra »zaklema« kateter, da bi se zbral urin za odvzem (sanford). Višjo sestro opozorim na to pol ure zatem, ko mi je priključila »flaško« antibiotika. Pri prvem uriniranju mimo katetra, pozvonim. Pride strežnica vprašat, kaj je. Odgovorim: »Sestro potrebujem.«. Nič! Do prihoda sester za jutranjo nego je bilo še več kot uro, mehur pa poln in uriniranje mimo... Zvonim. Pride druga strežnica – nič. Odlašal sem dolgo. Pod mano jezero urina, za mano kup blata, saj sem načrtno odvajal, mokra majica zaradi potenja – vendar je bilo najhujše draženje in pritisk zaradi urina. Po mobilniku pokličem višjo sestro in zahtevam, da takoj pride.

Mrzlovoljna, brez opravičila opravi potrebno. Zaradi tega sem bil označen kot nemo-goč pacient. Nega – razumljivo minimalistična – enkrat na dan. Dobro, da ima človek sorodnike in prijatelje, ki jo opravijo bolje in temeljiteje in še več: britje, pranje las, striženje nohtov). Na prste ene roke lahko preštejem, kolikokrat mi je bilo zjutraj omogočeno umiti si zobe ali se obriti. Ne vem in ne bom preverjal, na koliko časa se, npr., menja urinska vrečka; če tega ne bi zahteval, bi je verjetno nikoli ne menjali.

Mislim, da so higienski in zdravstveni standardi preveč minimalistični oziroma naravnani preveč na varčevanje. Osebjem se tega navadi in se mu to zdi normalno. Še primer tega je moker človek v plenici. Zamenjajo plenico, pa nič ne umijejo, češ da je nega jutranje opravilo, – razen, če si blatu. Še bi lahko kaj našel, npr., luknjaste in zakrpane rjuhe, pa naj bo dovolj.

Seveda, je tudi kaj pozitivnega, kar pa izhaja predvsem iz človeka samega. Ena od strežnic mi je vsak dan, ko je bila na delu, z nasmeškom na licih prinesla olupljeno in narezano sadje. Fizioterapevtka mi je z veliko mero truda in potrplježivosti »previbrirala« pljuča in poiskovala razgibati noge. Upam, da sem stanje opisal realno in razumljivo.

Trdim, da je razlog za to stanje v preskromnem denarju, v premalo usposobljenega osebja in premalo

zdravstvenega materiala, kar pa izhaja iz samega zdravstvenega sistema, iz objektivne odgovornosti ministra za zdravje in v osnovi iz pomembnejšega znanja glede upravljanja bolnišnice.

Zato nobenemu ne bi šlo nič bolje, če bi imel nadstandard. Naslednjič bom verjetno moral vse to zagotoviti sam – se

bomo vsi vpleteni počutili bolje.

Še nekaj bi omenil. Tako kot smo hvaležni obstoju antibiotikov, se bojimo vedno večje odpornosti nanje. EU želi s projektom GRACE na podlagi znanstvenih dognanj določiti jasna pravila o njihovem predpisovanju za bronhialne in pljučne bolezni.

šem cvet. Nikjer ne zasledim več enakih ali pa so bile le v mojih otroških očeh tako lepe, da še danes priromajo v moje sanje, in to zelo pogosto. No, in prav vrtnica je bila vzrok, da sem pozabila na neprespano noč in skočila iz postelje, postorila jutranja opravila; drugače pa sem imela prost dan. Kuhanje, pospravljanje in neka čudna sila in želja, kaj vse moram postoriti. Vleklo me je na vse štiri strani neba.

Jesen, moj najlepši letni čas, ko se vse na neki čuden način umirja in opazarja, kaj vse je še treba narediti pred zimo. Ta nemir se verjetno veliko bolj čuti na podeželju med dozorevajočimi jabolkami, slivami, hruškami; iz gozda diši po gobah, saj človek sploh ne ve, kam bi. Ampak spremenjajoča se narava, odeta v prečudovite barve, ki jih prav tako premore le narava, so me zvale po gobe. Tako zelo me je pomirjalo nabiranje gob in hoja po mehkih gozdnih tleh, da sem lahko na vse drugo pozabila. Gob ni bilo kaj prida, odpočila pa sem vsaj svojega duha in se mirno odpravila domov. Tako zelo dobro se spomnim, kako neizmerno lepo, pravičeno so bila s soncem obsijana naša jabolka.

Med orumenelim jesenskim listjem so vse kakor širok nasmeh vabile med svoje veje, da se jih dotaknem. Jesenko sonce se je že nagibalo za Uršljo. Sploh ne vem, kdaj sem se zanesla v krošji ene najlepših jablan in uživala, preveč uživala... Pomirjena od vseh skrbi, ki so običajno prisotne v vsakdanjem življenju, sem jih začela obirati s

Življenje je tako nepredvidljivo

Gnamuš Marina

Slabo spanje, premetavanje po postelji kot tolikokrat zadnje čase. Zjutraj slabo počutje, namrščen obraz, pogled skozi okno. Naenkrat pa kakor mamilo, ki zbistri vse pore telesa – takoj budna. Pogled se mi je ustavil na ognjeno rdeči vrtnici, ki me, ko zacveti, pozdravlja skozi okno že kakih 20 let in je roža mojega srca že od mojih najrosnejših let. Ljubezen do gartrože, kot ji radi rečemo po domače, mi je privzgojil človek, ki je popolnoma naključno stopil v moje življenje. Ker mi mama zaradi določenih razlogov ni mogla dati ničesar drugega, razen tega, da me je rodila, sem pristala komaj dva mesece stara pri družini s tremi hčerkami; četrto pa so pričakovali.

Ne vem natanko, pri katerih letih, gotovo pa vem, da zelo zgodaj, me je vzel s sabo v svoj obširni gozd. Morda me je zato tako rad pučeval o čudežih narave, ker je ugotovil, kako neizmerno me vse zanima. Nabiral mi je liste, iglice, prazne posodice žira, ki so se mi zdele prav nekaj posebnega. Kot samouk, naravoslovec, mi je znal vse tako približati, da sem morala vzljubiti naravo. Iskala sva divje šipke, jih zaznamovala, rešila od grmovja lepo raslo vejo, jo privezala ob kol, da je rasla čim bolj ravno, ter čakala, da je bila dovolj debela. Skrbno sva jo izkopala in presadila na naš vrt. Zanj sva našla najbolj

prestižno mesto, saj sva jo nato cepila (pevcala). Šele dolgo potem sem ugotovila, da ti dve besedi pomenita isto. Pevcanje je pripadalo samo meni in očetu, tako sem kasneje začela klicati človeka, ki me je sprejel pod svojo streho in vzel za svojo glede vzgoje, seveda obdržala sem svoj priimek. Pevcanje pa seveda ni bilo brez cepičev (pevcov). Sploh ne vem več, kje sva jih dobila ali od kod jih je sam prinesel. Spomnim pa se prečudovitih velikih cvetov, ki so čez nekaj let krasili naš vrt. Kot današnja kamera sva vsak dan sproti opazovala, kako se najine čisto majhne zelene pike razvijajo v popke in nato kot za dve pesti razko-



DPK
pravim spoštovanjem. Segala sem po njih kot omamljena. Še to, še ono, tista tam je še lepša, kot bi nekje globoko v sebi čutila: danes in nikoli več. Tako neizmerno sem uživala, da so mi sinova opozorila, naj se pazim, da ne bom padla, odzvanjala nekje od daleč. Le zakaj me tako opominja saj vendar ve, da to počnem, od kar pomnim. Saj sem odraščala spomladi v visokih češnjevih krošnjah, poleti v hruškovih, pozno v jeseni pa celo v orehovitih in kostanjevitih. Tudi mož, ki je bolan in zato ne pleza po drevju, mi je prigovarjal: »Pojdi dol, dosti si jih nabrala. Saj jih ne potrebujemo več.«

Nisem jima razlagala, da jih ne nabiram zato, ker bi jih potrebovali, ampak ker pri tem uživam, ker se pri tem delu sproščam in nabiram energijo, ki sem jo zadnje čase tako pogrešala na delovnem mestu.

Toliko stvari je hotelo prepričati moj padec, vendar je bila moč usode od vsega najmočnejša. V prepričanju, da kuham večerjo, ob kateri smo zelo radi malo dlje posedeli, so se lotili vsak svojega opravila. Mož Tone je kaj lažjega postoril po hlevu, sin Janko je nekaj rezal s cirkularko. Zato ob vsem ropotanju niso slišali mojega klica na pomoč. Ko se je že skoraj stemnilo, so ob klicu na pomoč postali pozorni pri sosedu. Sreča v nesreči je bila, da sem bila pri zavesti, ker ne vem, kaj bi drugače počeli z mano. Zbrala sem vse moči in nekako pripravila prisotne k treznemu premisleku. Ampak za vedno mi bodo zveneale v ušesih sinove besede: »Mama,

zakaj si mi to storila?» In prav zaradi tega sem od prvega dne namenila rehabilitaciji vso svojo energijo. Morda se sliši neverjetno, vendar sem po tem nesrečnem dogodku sama ponesrečenka drugim pomagala, da so to nekako sprejeli svojo usodo. V svojih mislih sem imela neprestano domače: moža z možgansko kapjo, 80 let staro mamo, ki sem ji pomerila vse, in seveda svoje otroke in vnuke, ki so kar naprej pričakovali, da bom vstala in začela hoditi. Da se to najbrž ne bo zgodilo, sem od začetka skrbno prikrivala. Že tretji dan po operaciji sem jih pričakala na vozičku v avli Mariborske bolnišnice. Zato so imeli še več upanja. Potem pa sem od enega obiska do drugega počasi zbirala moč in besede, kako naj jim povem, da se to, da bom kdaj sploh hodila, najbrž ne bo zgodilo. Še sedaj se velikokrat vprašam, odkod je prihajala moč, ki je bila neizčrpna. Lepo bo, če bom še kdaj hodila. Če ne bom, se življenje zato ne bo ustavilo. Nadaljevala ga bom, kakor ga je pred mano nadaljevalo toliko drugih, ki jih je enako doletelo pred mano. In prav zgodbe drugih so mi pomagale, da sem začela razmišljati, kaj bom počela poslej. Kaj to pravzaprav bo, še nisem bila gotova, a kljub temu sem zmogla vzpodbujati druge, ki so bili bolj na tleh kot jaz. – Veste, kuhala bom, pazila na vnuke, morda kvačkala ali klekljala... V sebi pa sem bila prepričana, da se bom posvečala rožam, mojim zvestim spremljevalkam skozi življenje. Tako sem razmišljala v rehabilitacijskem centru v Ljubljani.

Doma: Bala sem se prihoda domov in se ga obenem veselila. Prvi izhod iz centra ob božiču je bil zelo travmatičen, slabe tri mesece po nesreči ni bilo najbolj smiselno odpeljati se z vozičkom v BTC, kjer je vse prekipevalo od navdušenja, ali ob nakupovanju daril v butikih, kamor z vozičkom sploh ni bilo mogoče. Tudi bifeji so bilo tako prefinjeno dvignjeni, da sama do kave ne bi uspela priti. Takrat, ja takrat pa me je tako stiskalo v grlu in pri srcu, da sploh nisem hotela opazovati okolice, v kateri sem se znašla. Ker pa sem si vedno govorila, svet se kljub vsemu vrti, sem ob novem letu še zelo nebogljenja in nesamostojna sprejela povabilo na zaključek novega leta svojega sedaj že bivšega zlatega kolektiva. Vsi po vrsti so se razjokali, le sama sem jim pogumno in nasmejana rekla: »Poglejte, sedaj se vozim; še hoditi mi ni treba.« Preživela sem zelo lep sprejem in sproščena sem bila, kot da se ni nič zgodilo. Tu ni bilo občutka, ki sem ga doživela v BTC, kjer je kljub praznovanju družinskega praznika delovalo vse tako materialno vzišeno in mrzlo, predvsem odtujeno. Ko pa sem za stalno odšla domov, je bilo zelo lepo. Lotila sem se pospravljanja, kuhanja, samostojnega tuširanja, preoblačenja postelje in z moževo pomočjo še negovanja ostarele mame, ki je prav gotovo zaradi moje nesreče kmalu umrla. Še vedno vidim njene sprašujoče oči: »Ali ne boš več hodila?« Nisva se veliko pogovarjali o tem. Sedaj, ko pišem to pripoved, je od nesreče minilo že pet let. Vse se v življenju nekako tako zasučje, pravijo stari ljudje, da

je prav. Vedno sem si želela potovati, v čemer so me vsi z možem na čelu zelo podpirali. Potovanje je odpadlo, ker je bolan tudi mož. Sva si pa doma našla opravila, ki naju veselijo. S skupnimi močmi sva še vedno popolnoma samostojna in še mladim tu in tam priskočiva na pomoč. Vedno smo bili s svojimi vsak na drugem koncu, redko smo si vzeli čas, da bi sedli in v miru poklepetali. Sedaj je čas, da se veliko posvečam vnukom, tudi za gojenje in opazovanje mojih rož imam veliko več časa. Predvsem pa posvečam svojo pozornost ljudem, ki jih vsaka mala stvar vrže iz ustajenega tira. Skušam jim z vzgledom pokazati, da se življenje kljub velikim preizkušnjam in težavam mora

nadaljevati. Treba pa je le sprejeti izzive in se usmeriti v stvari, za katere prej ni bilo ne časa ne interesa. Predvsem pa ni treba nikoli razmišljati, da ste od vseh pozabljeni. Sami naredite prvi korak, se prvi nasmehnite, pozdravite, podajte roko in začeli boste sprejemati nov način življenja. Z grozo sem včasih poslušala: »Trideset let sem na vozičku... 20 let... 10 let...« In sem se spraševala kako to zdržati. Sedaj sem sama na vozičku že šesto leto. Čas pa mi je neverjetno hitro minil, saj sem vseskozi polno zaposlena z najrazličnejšimi stvarmi.

Zato vsem tistim, ki se jim zgodi karkoli hudega, svetujem: »Pogumno, čeprav je hudo. Kjer je volja, tam je pot; prav njo pa res potrebujemo.

cifične dejavnosti v katerih se razlikujejo od drugih pokrajinskih društev. Kot majhno društvo (53 članov) imajo dobre šahiste, najboljši pa so na kulturnem področju, saj imajo v svojih vrstah pesnike in pisatelja ter kar tri slikarje, ki so člani mednarodnega združenja slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami. Dodamo naj, da je ravno na dan srečanja izšla knjiga slikarja, pesnika in pisatelja **Benamina Žnidaršiča - GOVORICA ŽIVLJENJA**. Zelo uspešno sodelujejo tudi z zamejskimi paraplegiki in na italijanski strani prirejajo likovne delavnice in predstavljajo nekoliko drugačno ustvarjanje likovnih del.

Podpredsednik Zveze **Dane Kastelic** je predstavil globalno poslovanje in načrte Zveze. Še posebej v zadnjem obdobju, ko pospešeno dograjujemo Dom paraplegikov na morju. S predstavitvijo je nadaljeval direktor doma **Jani Trdina** in povedal, da je Zveza v začetku leta ustanovila podjetje Dom paraplegikov d.o.o. z namenom, da ločimo dejavnost doma od socialnih programov. Hkrati bo tovrstna organizacijska oblika omogočala, da bo tudi DDV neposredno vključen v delovanje doma. To pa pomeni manjše stroške bivanja.

Srečanje poslancev, županov, predstavnikov ZPS in članov DP Istre in Krasa.

POSLANEC IN ŽUPAN PRISLUHNILA PARAPLEGIKOM ISTRE IN KRASA

Jože Globokar

Društvo paraplegikov Istre in Krasa je v Hudičevcu pri Razdrtem sredi marca pripravilo delovno srečanje, ki naj bi se ga udeležilo nekaj poslancev Državnega zbora, župani občin, predstavniki Zveze in člani društva. Žal, sta problematiki obalno-kraških paraplegikov prisluhnila le poslanec Zvonko Černač in postojnski župan Jernej Verbič. Zato pa so člani na vsa vprašanja odgovore dobili pri predstavnikih Zveze: arhitektu Matjažu Planincu, podpredsedniku Danetu Kastelicu in direktorju Doma paraplegikov Janiju Trdini.

Predsednik društva **Željko Geci** je goste in člane seznanil z dejavnostjo in problematiko društva. Omenil je tudi spe-

Problematiki obalno-kraških paraplegikov sta prisluhnila le poslanec Zvonko Černač in postojnski župan Jernej Verbič.





Osnovna dejavnost Doma paraplegikov bo namenjena usposabljanju paraplegikov za bolj kvalitetno življenje, z umnim gospodarjenjem in donacijami pa pozitivno poslovno delovanje. Dolgoročni cilj zavzema razširitev kvalitetne ponudbe športnikov paraplegikov, organiziranje konferenc in poslovnih dogodkov na temo spinalnih poškodb, pozabili pa ne bomo tudi na druge populacije invalidov.

Arhitekt ing. **Matjaž Planinc** je obrazložil potek pridobivanja lokacije in kronološko gradnjo doma. In tako so člani

DP Istre in Krasa že ob teh predstavitev dobili zelene odgovore. Seveda so predstavnikom Zveze, poslancu in županu postavili še vrsto vprašanj, ki bi jim omogočila rešitev vsakdanjih težav.

Poslanec **Zvonko Černač**, ki je z zanimanje sodeloval v razpravi, si je zabeležil nekaj naših zelo pomembnih pripomb, ki jih bo posredoval ustreznim organom vlade. Župan občine Postojna **Jernej Verbič** z velikim razumevanje prisluhnil težavam, ki pestijo obalno-kraške paraplegike. Pripomnil je, da ceni delo in prizadevanja društva

predvsem zato, ker z lastno močjo in voljo skrbi za enakopravno vključevanje paraplegikov v družbene tokove in vsakdanje življenje. In to bi morala ceniti in spoštovati celotna družba in vsak njen posameznik. »Kot človek in ko župan se zavedam dejstva, da ni vedno vse tako kot bi moralo biti. Toda tako je bolj ali manj z vsemi družbenimi vprašanji. Gre za temeljna vprašanja, ki jih v demokratični družbi moram reševati strpno in s poslušom. Seveda pa nam to včasih ne uspeva najbolje. Dodam naj, da smo v našem okolju v zadnjih letih kar nekaj naredili za boljše razmere in počutje invalidnih oseb. Tudi za paraplegike! Vsekakor bomo v prihodnje s takimi prizadevanji nadaljevali, vesel pa bom, če mi boste kakšno konkretno sugestijo tudi prišepnili« je še dodal župan.

Pogovor med člani in gosti je vodil referent za kulturo Benjamin Žnidaršič, dejavnosti društva in življenje članov pa so nazorno predstavili še s projekcijo slik.



Vsi problemi se lahko rešujejo le s pogovorom.

LIKOVNA SREČANJA PO OSNOVNIH ŠOLAH IN VRTCIH

Benjamin Žnidaršič

Koncept predmeta risanje, pozneje likovnega pouka se v zadnjih dvajsetih letih likovne vzgoje – skozi zgodovinski in družbeni razvoj – nenehno spreminja. Dandanes ni dovolj, če izdelujemo slike in jih obesimo na steno ali kipce za na okno. Dandanes so drugačni časi. Za spodbudo si želijo otroci slikanja z umetniki, ki se s slikanjem vsakodnevno ukvarjajo. Lahko bi rekli, da je poleg motorične veščine najpomembnejša veščina opazovanja in posnemanja. Lahko si mislite, kakšen šok doživijo otroci pri ustvarjanju z invalidnimi umetniki, ki slikajo z usti ali nogami. Tako močan zgled jih vzpodbudi k razmišljanju o vztrajnosti. Učenci

razvijajo zmožnost razumevanja različnih medijev vizualne kulture in jih povežejo z realnim življenjem, ki se dogaja pred njihovimi očmi. Zmožnost vrednotenja uporabnih predmetov ter likovne problematike v okolju dobi množico drugačnih razmišljanj.

V začetku tega leta smo tako izvedli dve delavnici v Sloveniji in eno v Italiji.

Društvo paraplegikov Istre in Krasa je 10. februarja na likovni delavnici učencem OŠ

Josipa Vandota iz Kranjske gore predstavilo nekaj utrinikov iz življenja paraplegikov, slikarja **Vojko Gašperut** in **Benjamin Žnidaršič**, ki svoja likovna dela ustvarjata tako, da čopič držita v ustih, pa sta prikazala nekoliko drugačen in za učence še posebej zanimiv način slikanja.

Skozi razred za likovno vzgojo so se zvrstili učenci vseh razredov. Marsikateri od njih so se poizkusili tudi v slikanju z usti in so skupaj ustvarili likovno delo, ki bo krasilo njihovo šolo. Likovna delavnica je postregla z obilico navdušenja med učenci in učitelji, ki so bili presenečeni ob dejstvu, da lahko tudi sami ustvarjajo z usti. Učenci so s svojo vstrajnostjo naredili prav lepa likovna dela, ki bodo v prihodnjih dneh na ogled tudi z deli obeh naših slikarjev.

V okviru maloobmejnega sodelovanja Društva paraplegikov Istre in Krasa ter Zveze paraplegikov Slovenije z italijanskimi občinami, smo 21. februarja v Fiumicellu v Italiji izvedli likovno delavnico z otroki iz tamkajšnjega vrtca. Glavni pobudnik srečanj Nevio Puntin se je izkazal z izredno organizacijo. V dopoldanskih urah smo s slika-

Tovarišica otrokom kaže kako je potrebno v ustih držati čopič.



njem predstavili našo dejavnost in približali invalidnost predšolskim otrokom. V popoldanskem času pa smo izvedli okroglo mizo na temo invalidnosti, na kateri so v pogovoru sodelovali župani bližjih mest, vse invalidske organizacije, predstavniki

javnega življenja, starši otrok in mediji.

Predvideno je še pet podobnih srečanj v Italiji; tudi tako podiramo meje in gradimo most za zблиžanje invalidov na mnogih področjih.

Prvega marca sta svojo invali-

S pomočjo prevajalke Lori Gec smo vzpostavili pristen kontakt tudi z otroki v Italiji.



Srečanje DPIK ob Dnevu žena

Dragica Sušanj

V gostišču Pod gradom v okolici Ilirska Bistrice je bilo 8. marca zelo veselo. Zbrale smo se članice društva paraplegikov Istre in Krasa in izkoristile sončno popoldne za okusno kosilo in kjelepet s prijatelji. Investicija v nakup kombija nam je omogočila, da so se nam pridružili tudi člani društva, ki bivajo v domovih za ostarele. Medtem, ko smo uživali v dobri hrani in s pomenkovali ob žlahtni kapljici smo se odločil, da bomo v prihodnje še večkrat uporabili našo novo pridobitev in tudi vsem tistim, ki se prej niso mogli udeležiti sestankov, sedaj to omogočili.

Za 8. marec smo se skupaj zbrale članice in člani društva, ki bivajo v domovih za ostarele.





Prisrčni otroci so se na koncu znašli v naročju slikarjev.

dnost otrokom v Vrtcu na Markovcu v Kopru predstavila slikarja z usti **Željko Vertelj in Benjamin Žnidaršič**. Ob igri so otroci neposredno v pogovoru spoznali našo organizacijo, večina od njih pa je prvič videla invalida na vozičku. Obljubili so, da

bodo tudi v prihodnje kdaj poskusili slikati tako, do bodo čopič držali z usti.

Cilj takšnih delavnic, ki jih izvajamo slikarji v okviru Zveze paraplegikov Slovenije po osnovnih šolah in vrtcih, je dvojen: želimo animirati otro-

ke k ustvarjalnosti in jih ob tem nevsiljivo seznaniti z invalidnostjo.

Omenjeni cilj se nam zdi logična posledica treh značilnosti sodobnega trenutka.

Prva značilnost je povezana s sodobnim gledanjem na invalidnost; številni ustvarjalni koncepti, ki smo jim priča dandanes, brišejo meje med invalidi in neinvalidi.

Druga značilnost pa je povezana z vizualnim predstavljanjem možnosti likovnega ustvarjanja in vzpodbujanje k vztrajnosti pri delu. Tretja značilnost teh delavnic se nam kaže v inovativni rešitvi za zблиžanje dveh generacij in življenjskih izkušenj.

GOVORICA ŽIVLJENJA

Jože Globokar

Benjamin Žnidaršič – pesnik, slikar, zdaj še pisatelj. Petnajstega marca 2006 je namreč izšel njegov literarni prvenec – **GOVORICA ŽIVLJENJA**. Avtor v sedemintridesetih sklopih opisuje svoja razmišljanja o življenju in njegovih vrednotah. O življenju, ki se je v usodnem trenutku obrnilo na glavo in postalo povsem drugačno. Pri tem so ga vodila osnovna pravila, ki jih je pridobil in sprejel za uspešen in ploden obstoj v novem, drugačnem življenju. Poglejmo enega od njih: **»Bog mi ob rojstvu ni obljubljal dni brez bolečin, smeha brez trpljenja, sonca brez dežja; vendar mi je obljubil moč za premagovanje težav, tolažbo za solze in svetlobo za pot!**

Sicer pa je knjigo najlepše ocenila in v uvodu zapisala **prof. dr. Manca Košir**:

»Žnidaršičeve meditacije o življenju so pogovor s samim seboj in dar drugim, da bi lažje upali in zaupali. V to, da je v življenju vedno vse prav, četudi je na prvi pogled drugače; širša slika zazari s svetlobo dobrega, ki se je zgodilo,

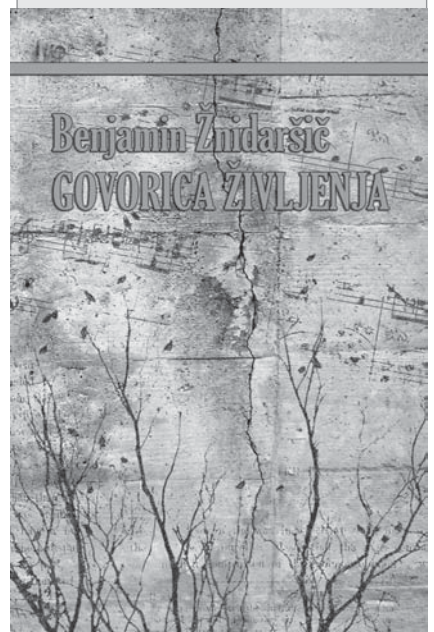
četudi je pisec Živeti z ... pri sedemindvajsetih padel s češnje in postal tetraplegik. Ampak če ne bi – bi bil tako moder, kot danes je? Bi zmožel priti do takih globin samega sebe, kot je? Bi znal živeti zdaj in tukaj tako polno, radostno in mavrično, kot zna? Toda saj čeja ni! Kar vse je, kot je, če obstaja samo v spekulaciji, v življenju nikoli.

Knjigo lahko kupite pri avtorju po telefonu 05 726 47 21 ali po elektronski pošti:

benjamin.znidarsic@

guest.arnes.si

Cena za vse invalide s popustom je 2200 SIT, za vse druge pa je cena izvoda 3200 SIT.



Svet poka po šivih, ljudi je strah, zastrupljeni so zemlja, voda in zrak, tudi preštevilne človeške duše živijo v temi. Ker prevladujejo materialistične vrednote in je denar sveta vladar. A to je samo del zgodbe, drugi del je nasprotna barva: vse več ljudi veruje v dobro, ker so sami dobri; sprejemajo življenje kot darilo, ker ga sami podarjajo drugim; vrtni in njive cvetijo, ker nosijo rože v svojih srcih tisti, ki jih gojijo. Eden izmed njih je Benjamin Žnidaršič. Človek, ki pogumno odgovarja na edino zares usodno vprašanje: KDO SI? In pusti, da življenje teče skozenj, ker ve, da je vse dobro in prav. Da v življenju ni porazov, temveč so samo izkušnje. Da nikoli ne izgubljam, ne da bi hkrati dobili. In da ni pomembno, kako dolgo je življenje, ampak koliko je vredno.

Kadar napiše knjigo tak – pretočen, dober in lep človek – je knjiga vredna branja. Ker vsebuje posebno moč: je živa, živa. Kot bi se s teboj pogovarjal dober prijatelj, ki te spodbuja: veseli se, radostno opravljaj svojo življenjsko nalogo, bodi ustvarjalen, ukvarjaj se s športom ... In naj te ne bo strah – ne bolezni, invalidnosti, ne starosti, ne smrti. Ljubezen je namreč več od tega, več od bolezni, invalidnosti in starosti. In več od smrti. Zato, piše v tej knjigi, je človek prihodnosti – človek ljubezni. Sleherni, ki bo prebral Žnidaršičeve meditacije Govorica življenja in bo začutil, da prebira pravzaprav svoja lastna spoznanja, je že na poti. Na tej poti v prihodnost, ki ji je ime – LJUBEZEN.»

Benjamin Žnidaršič se je rodil 21. junija 1959 v vasi Pod-

cerkev v Loški dolini. Po nesrečnem padcu s češnje in končani medicinski rehabilitaciji se je aktivno vključil v dejavnost Zveze in izredno uspešno vodil kulturno dejavnost. V Domu upokojencev v Kamniku, kjer je preživel deset let, je začel pisati prozo in poezijo. Izdal je dve pesniški zbirki – **Ritem srca** in **Zlate perutnice**, in skupno zbirko štirih poetov ZPS – **Most na drugi breg**; knjiga je bila prevedena tudi v nemški jezik.

Benjamin je tudi uspešen slikar in organizator likovnih delavnic pri ZPS. Po štiri-letnem slikanju je bil že sprejet v elitno mednarodno združenje slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami. Skratka Benjamin Žnidaršič je vsestransko ustvarjalen kulturni umetnik.

BOLOGNA – Dva obraza istega mesta

Tone Racman

Razveseljivo je, da je v naših vrstah zanimanje za likovno umetnost tako veliko, pa naj bo to aktivno, ustvarjalno ali samo ljubiteljsko. Kako bi si drugače razlagali, da so letos krenili na pot v Bologno na sejem moderne umetnosti kar trije kombiji. Tako so se primorskim in ljubljanskim pridružili še štajerski častilci lepega.

Dobro usklajeni smo se zbrali tik pred mejo in skupaj odrinili proti stotinam kilometrov oddaljenemu cilju. Dolge, ravne avtoceste, hitra vožnja, prijeten klepet – in čas je hitro minil. Kako smo bili pridni, dokazuje podatek, da smo prispeli še pred uradnim

Prispeli smo še pred uradnim odprtjem vrat razstavišča.



odprtjem vrat razstavišča. Letošnja Arte Fiera je bila jubilejna, že trideseta po vrsti. Kot vedno se je odvijala v prostorih ogromnega bolonjskega sejmišča, ki ga je napolnila množica obiskovalcev. Nekateri smo bili tu že večkrat, drugi prvič. Organizirali



Predvsem v zgornjem nadstropju se je bilo moč navduševati nad deli slavnih, v likovno zgodovino že zapisanih avtorjev.

smo se v nekaj skupin in krenili po avenijah razstavišča.

Prireditelji imajo že ustaljeno usmeritev v sodobna likovna dogajanja. Drznosti tu ne manjka. Že uveljavljeni in vedno novi avtorji težijo k originalnosti, nenavadnosti, včasih celo šokantnosti. Estetika tu dobiva nova merila. Različnost tematik – od stare antične, erotike do neizprosne sodobne vojne in seveda popolnoma abstraktnih – je brezkompromisna. Izziv v nenavadnosti barvnih kombinacij in tehnik gledalca pritegne ali odbije. Da pa se ne bi kdo prestrašil, tudi veliko lepega, oči božajočega se ponuja s panojev. Predvsem v zgornjem nadstropju

se je bilo moč navduševati nad deli slavnih, v likovno zgodovino že zapisanih modernih avtorjev. Posebnost so predstavljale skoraj provokativne skulpture. Uporaba cenjenih, umetnih materialov in vključevanje vsakdanjih predmetov vanje vzbujajo pozornost in različnost pomislekov.

Seveda, je tolikšno količino eksponatov skoraj nemogoče absorbirati. Misli se zapolnijo in niso sposobne več sprejemati. Potrebna je sprememba – odmor.

Na kratkem postanku in skupni kavi smo se dogovorili kako preživeti preostali del dneva. Nekateri so se odločili, da gredo kar proti domu.

Drugi pa smo z novimi močmi želeli uresničiti še drugi del svojih sanj.

Zapeljali smo se v stari del mesta in zavrteli čas več stoletij v preteklost. Skoraj na kupu, druga poleg druge se v vsem svojem sijaju in patini bohottijo dragocene, stare mestne stavbe in spomeniki. Mogočni vodnjak antičnega vodnega boga Neptuna se bahavo postavlja na trgu pred mestno hišo in kraljevo palačo. Nedaleč stran se visoko v nebo vzpenjata vitka srednjeveška stolpa, daljna prednika nebotičnikov novega sveta. Še skok do katedrale San Domenico in bazilike svetega Frančiška; ogledali smo si tudi njeno skrivnostno, a hkrati veličastno notranjost, in že nas je prehitela tema. Prijetno utrujeni in rahlo premraženi smo poiskali zavetje v kombiju. Podvig, ki je, zahvaljujoč se dobri volji in potrpežljivosti našega šoferja Tomaža, uspel, smo pripeljali do konca.

Na poti domov smo navdušeni izmenjavali vtise in družno ugotovili, da tako bogatega obiska Bologne še nismo doživeli.

PRVA SAMOSTOJNA RAZSTAVA ROMANA GRUNTARJA

Jaka Racman

V informacijski pisarni Mestne občine Ljubljana smo si v začetku tega leta lahko ogledali razstavo Romana Gruntarja.

V prostorih, ki so posebej namenjeni vsakovrstnemu informiranju invalidov in v ta namen tudi opremljeni s sodobno tehnologijo, nas ob

vsakem obisku razveseljujejo vedno nove slike različnih avtorjev, pri čemer kakorkoli hendikepiranim osebam dajejo prednost. Ustvarjalci iz

vrst paraplegikov so tu razstavljali že dvakrat. Tokrat se je s svojimi slikami prvič samostojno predstavil primorski slikar Roman Gruntar. Slednji nam mogoče zaradi oddaljenosti od središč našega likovnega dogajanja in razmera kratke ustvarjalne poti še ni najbolj znan.

Njegov talent je odkril, vse skozi vzpodbujal in vodil naš že uveljavljeni slikar Vojko Gašperut – Gašper.



Program, ki je spremljal otvoritev razstave, je vključeval tudi nagovor podžupana Mestne občine Ljubljana Miloša Pavlice.

Morda je idiličnost Breginjskega kota, najzahodnejše vasi na Slovenskem, Gruntarju že v zibelko položila estetsko občutljivost. To mu je pomagalo pri oblikovanju lastnega izraza v slikarski ustvarjalnosti. Kot pravi samorastnik je prepoznavnost svojih del gradil s trdno voljo in vztrajnostjo, brez mentorskih usmerjanj in mimo že uveljavljenih stilov.

Zanj posebej značilna je ostra obrisanost predmetov, čvrsta jasnost linije in uporaba prečiščenih barv. Razen dveh cvetličnih tihožitij, je večina razstavljenih slik na romantično privzdignjen način opevala lepoto neokrnjene narave in rodnega Breginjskega kota. Izbor krajinskih motivov kaže na slikarjevo veliko navezanost na naravo, s

katero je lahko sedaj preko slikarstva ponovno v intimnem stiku.

Neposrednost in iskrenost, ki žarita iz Gruntarjevih slik, prav nikogar nista pustili ravnodušnega.

Program, ki je spremljal otvoritev razstave, je vključeval kratko predstavitev avtorja, instrumentalni glasbeni nastop dueta mandoline in kitare, recital izbora pesmi Benjamina Žnidaršiča v avtorjevi interpretaciji ter nagovor podpredsednika Zveze paraplegikov Slovenije Daneta Kastelica in podžupana Mestne občine Ljubljana Miloša Pavlice.

Po zaključku se je v razgibanem vzdušju med udeleženci razvil prijeten klepet, ki je trajal še dolgo.

BORISOVA PRVA SAMOSTOJNA RAZSTAVA

Benjamin Žnidaršič

Od 3. marca naprej je bilo v jedilnici Zdravilišča Laško na ogled 26 del Borisa Štera. Razstava je bila odprta do 3. 4. 2006.

Boris Šter je rojen 23. 8. 1952 v Trziču. Leta 1988 si je v prometni nesreči poškodoval hrbtenico. Pred nesrečo se je samostojno ukvarjal z gostinstvom. Gostila Pr´ slug´ je bila deleč naokoli znana kot gostišče s srcem, kot se reče v žargonu.

Želja postati slikar, ki izvira že od rane mladosti, ga je pripeljala med udeležence likovne šole Zveze paraplegikov Slovenije. Njegova hobija sta tudi

Slikar pri svojem delu v Ljubnem ob Savinji.



kegljanje in tenis na invalidskih vozičkih. V zadnjih letih ustvarja v olju. Njegove slikarske podobe nosijo impresionističen pridih in so tesno povezane z realnim svetom.

Šterova umetnost je prepredena s pozivi gledalcu, naj si vendarle vzame čas in premisli o vsem skupaj. Kajti ne gre le



Dela Borisa Štera so zdaj realistična, a že naslednji trenutek kot pri impresionistih potopljena v sončno luč in atmosfero.

za enostavne podobe, gre tudi za to, kako so te podobe sestavljene, kako jih je Boris Šter sestavil v kompozicijo. Pri teh delih umetnik gledalcu ne predstavlja samo nekaj slikarskih, ampak postavlja pred gledalca z upodabljanjem narave probleme današnjega sveta. Ti problemi segajo od onesnaževanja, prehitrega načina življenja do problemov gibanja. Na kratko so to vse družbeno sociološki problemi, ki vsi izhajajo iz načina

življenja, kot se je razvil skozi zgodovino.

»Dela Borisa Štera so zdaj realistična, a že naslednji trenutek kot pri impresionistih potopljena v sončno luč in atmosfero. Obrisi njegovih krajinskih podob so ta hip jasni in sklenjeni, vendar že naslednji hip utonejo v barvi. Ostre konture nadomestijo lise in ploskve, krajina se nam naenkrat predstavlja kot pri-

vid, kot podoba, nastala v slikarjevih očeh, in ne kot podoba, ki se nam navidezno javlja kot otipljiva predmetnost. Slikar se ne spušča v detajle, ki razpadajo v svetlobi in izginjajo v prostoru, v katerem je vse podrejeno enotnemu razpoloženjskemu vzdušju. Šterovo slikarstvo se ne razvija samo na relaciji realističnega ali impresionističnega izraza, temveč v nekaterih primerih, kot je njegovo Tihožitje, ki s cvetočo vejico prestopa te meje in meša med barve neki liričen zven kot jasen znak slikarjeve čustvene zavzetosti. -Umetnost ni samo čopič ali dleto, je tudi glava in srce.- Iz te lepe misli Johna Ruskina so zrasla tudi dela, ki so plod trdega prizadevanja, ustvarjalne volje in umetnosti odprtega srca.«

Umetnostni zgodovinar dr. Cene Avguštin

NOVICE IZ KULTURE

Boris Šter, Metod Zakotnik in Vojko Gašperut do certifikata kakovosti

Boris Šter, Metod Zakotnik in Vojko Gašperut so na izboru za Zlato paleto, ki ga organizira Zveza likovnih društev Slovenije dobili veliko priznanje za delo na likovnem področju.

Za izbor na področju grafike in risbe za leto 2006 so od komisije, ki se je sestala v Delavskem domu v Trbovljah, prejeli certifikat kakovosti.

Prva samostojna razstava Irene Furlan

V Ajdovščini v Lični hiši je bila 18. marca 2006 odprta prva samostojna razstava Irene Furlan članice Društva paraplegikov severne primorske in redne udeleženke likovne šole Zveze paraplegikov v Semiču. Irena je varovanka Doma upokojencev v Ajdovščini

Ireni vsi slikarji čestitamo za njen uspeh in njeno ustvarjalno delo.

Na položaj referenta za kulturo je Upravni odbor ZPS s 1. marcem 2006 imenoval Borisa Štera, ki bo nadaljeval uspešno vodenje kulturne dejavnosti..

Dosedanji referent Benjamin Žnidaršič pa je prevzel novo nalogo predstavnika za stike z javnostjo pri Zvezi paraplegikov Slovenije.

Novemu kulturnemu referentu in novemu predstavniku za stike z javnostjo želimo veliko uspeha pri njunem delu.

4. mednarodni simpozij »Potapljanje in potapljanje za ljudi s posebnimi potrebami in HBO v širši jadranski regiji «

Branko Ravnak, predsednik mednarodne zveze IAHD Adriatic

Plavalni klub Slovenske Konjice je tokrat prvič kot član in soustanovitelj Mednarodne zveze IAHD Adriatic, ki skrbi za potapljanje ljudi s posebnimi potrebami v širši jadranski regiji, pripravil strokovno srečanje na zavidljivi ravni, saj je preko stošestdeset udeležencev 10. in 11. februarja v zreških Termah imelo priložnost prisluhniti novostim na področju hiperbarične (HBO) in pomorske medicine, kot tudi novostim na področju potapljanja in potapljanja za ljudi s posebnimi potrebami.

Zreče - Letošnji 4. mednarodni simpozij je tokrat prvič v dveh dneh predstavil resnično vrhunsko zasedbo predavateljev iz širše jadranske regije, Evrope in Amerike. Častni gost simpozija je bil prof. dr. Alessandro Marroni, ugleden znanstvenik, predsednik svetovne organizacije DAN, ki skrbi za varnost potapljačev po svetu, podpredsednik evropskega združenja za hiperbarično medicino ECHM in generalni sekretar evropskega centra za baromedicino ECB.

Prvi dan simpozija je bil namenjen predvsem zdravnikom, saj je bil na osnovi pooblastila Zdravniške zbornice Slovenije ovrednoten s točkami, ki štejejo za njihovo stalno diplomsko izobraževanje. Malo manj kot petdeset udeležencev-zdravnikov od Izole preko Jesenic do Murske Sobote je z zanimanjem prisluhnilo strokovnjakom na področju hiperbarične medicine.

V sobotnem osrednjem delu 4. mednarodnega simpozija je zbrane nagovoril predstavnik največje in najstarejše ustanove za rehabilitacijo invalidov v jadranski regiji, Inštituta Republike Slovenije za Rehabilitacijo-IRSR g. Franc Hočevnar.

Prisotne je pozdravil tudi g. Dane Kastelic, podpredsednik Zveze paraplegikov Slovenije, ki je izrekel nadaljnjo podporo projektu potapljanja in dejavnostim, ki so neposredno povezane z njim.

Pod vodstvom dr. Petra J. Denobla iz univerze Duke, ZDA, so sledile teme v treh tematskih sklopih: za zdravnike, potapljače s posebnimi potrebami, potapljače rekreativce in tehnične potapljače.

Prvič se je javno predstavila mednarodna Zveza IAHD Adriatic, ki so jo ustanovili predstavniki Plavalnega kluba Slovenske Konjice iz Slovenije, največjega hrvaškega potapljaškega kluba GeRo-

nimo in ECO Sportske grupe iz Sarajeva B&H.

V nadaljevanju so se predstavili vsi predstavniki najpomembnejših invalidskih in potapljaških organizacij v jadranski regiji (ZPS, SPZ, HRS, SR BiH, SR SiCG), vsi DAN direktorji kot tudi predstavnik ene izmed dveh največjih organizacij za potapljanje invalidov na svetu IAHD Interantional Association for Handicapped Divers, g. Fraser Bathgate iz Velike Britanije in predstavnik najstarejše, največje in najuglednejše potapljaške organizacije na svetu CMAS g. Neven Lukas.

Spregovorili smo o sladkorni bolezni in potapljanju, kjer je dr. Denoble predstavil novosti na tem področju. Mag. Rihard Trebše iz Splošne bolnišnice Valdoltra je s svojo predstavitvijo, ki je bila novost v potapljaštvu, spregovoril o možnosti potapljanja po artroplastiki velikih sklepov, ki omogoča, da se tudi ljudje, ki imajo umetne sklepe lahko še naprej potaplajo.

Ugledni profesorji (prof. dr. Željko Dujić, prof. dr. Igor B. Mekjavič, prof. dr. Stracimir Gošović) so predstavili novosti na področju potapljanja in pomorske medicine v tretjem sklopu, ki ga je zaključil Arne Hodalič, vrhunski fotograf in potapljač ter svetovni popotnik, ki je dodobra razvnel zbrane poslušalce s svojo projekcijo »Potapljanje za afrodizičnimi morskimi kumarami pod ledom na Sahalinu, v Sibiriji in na Madagaskarju«.

V sklopu srečanja je bila organizirana razstava najsodobnejše potapljaške opreme



vodilnih svetovnih proizvajalcev Mares in Scubapro in predstavitev najnovejše knjige »Naše morje« avtorja g. Marjana Richterja – staroste slovenske podvodne fotografije in kamere, ki je svoje prve fotografije pod vodo naredil v družbi bratov Kuščer, ki veljata za utemeljitelja sodobnega potapljanja v širši jadranski regiji. G. Richter je tudi prvi v regiji, ki je vodil prvo pota-

pljaško odpravo na Rdeče morje.

S tem je bil 4. mednarodni simpozij sklenjen; ob letu si želimo novih vsebin, še kvalitetnejših predavateljev in seveda pomoči vseh, ki so pomagali do sedaj.

Več o naših aktivnostih lahko najdete na:

www.iahd-adriatic.org

terapevtsko žogo želimo uporabiti tudi pri izvajanju vaj paraplegikov, saj omogoča dinamično in relativno samostojno vadbo. Raznovrstnost uporabe terapevtske žoge povečuje zanimanje med ljudmi različnih sposobnosti in je privlačna tako za otroke kot odrasle, za moške in ženske. Temeljni poudarek pri delu z omenjeno žogo je na ohranjanju in razvijanju ravnotežja, velik del pozornosti pa je usmerjen tudi v pravilno držo telesa. Krepitev mišic, ki skrbijo za držo telesa, je pri osebah s paraplegijo še posebej pomembna. To pa je mogoče doseči le z redno telesno dejavnostjo. Ena od možnosti take vadbe se ponuja tudi z uporabo terapevtske žoge, ki zaradi svoje oblike in velikosti omogoča nove možnosti za krepitev omenjene miškulature.

Vadba z terapevtsko žogo omogoča tudi razvijanje koordinacije in statične moči. Vaje s poudarkom na razvijanju statičnega ravnotežja se izvajajo na način, ko ne gre za ustavitev gibanja, ampak za stalno iskanje idealne točke za ohranjanje ravnotežja. Obstaja tudi vadba za razvijanje kinstetičnega občutka. Izvajanje vaj s terapevtsko žogo, v katero so vključeni posamezniki ali skupine s poškodbo hrbtenjače, predstavlja podobne cilje, kot jih ima šport nasploh. Dejavnost s terapevtsko žogo razširja možnosti športnega udejstvovanja paraplegikov na privlačen in dostopen način.

VAJE S TERAPEVTSKO ŽOGO (FITBALL) ZA PARAPLEGIKE

Veronika Tirpakova, Rajko Vute

Spoznavamo, da predstavlja gibanje in z njim povezana športna dejavnost pri mnogih ljudeh pomemben način preživljanja prostega časa. To velja tudi za osebe s poškodbo hrbtenjače.

Uporaba invalidskega vozička optimizira lokomotorne možnosti osebe, ki ne more uporabljati nog za hojo in tek na različnih področjih življenja, zelo pomembno tudi na rekreacijskem in športnem področju. Z vajami, ki imajo tudi močan terapevtski značaj, lahko pomembno vplivamo na psihične in motorične sposobnosti, kot tudi na samopodobo. S pomočjo športa lahko razvijamo neprižadete dele telesa, ki vplivajo na delovanje celotnega organizma in na določen način nadomestijo izpadle funkcije. Za paraplegike tako lahko izbiramo med tistimi športnimi dejavnostmi, ki jih izvajamo s sedečega, pa tudi s stoječega z oporo ali ležečega položaja. Uspešnost športne vadbe se izraža tudi s pou-

darjanjem natančnosti izvedbe gibanja, razvijanjem koordinacije, stabilnosti ter razvijanjem moči tiste miškulature, ki vzdržuje pokončno držo. Iskanje novih možnosti za popestritev športne dejavnosti je zmeraj dobrodošlo, saj vzpodbuja zanimanje za vadbo in omogoča hitrejše napredovanje.

Ena od privlačnih možnosti za paraplegike je vadba s terapevtsko žogo (fitball), z žogo, ki jo tudi sicer dokaj pogosto uporabljamo v procesu rehabilitacije. Vadba s terapevtsko žogo v mnogočem pripomore k izboljšanju gibalnih sposobnosti posameznika, igrivi značaj tega pripomočka pa dobro vpliva na razpoloženje tistega, ki z njim vadi. Pozitivne učinke vadbe s

Potovanja in potniki na invalidskih vozičkih

Pot z letalom, varna in racionalna odločitev!

Vesna Tripkovič

Marsikoga bi presenetilo dejstvo, kako pogosto se za potovanja z letalom odločajo ljudje, ki so sicer vezani na invalidski voziček. Moja sogovornika podpredsednik Zveze paraplegikov Slovenije Dane Kastelic in Mirjam Kanalec, podpredsednica skupščine ZPS, menita, da je potovanje z letalom kljub manjšim nevšečnostim še najbolj varno in racionalno. Pričujoče besedilo je tako namenjeno vsem tistim, ki imajo še vedno pomisleke, in tudi drugim potnikom, da bomo znali prav ravnati, pot bo tako za vse prijetnejša, namen in cilj potovanja pa dosežena.

Aerodrom Ljubljana, d.d., ima med svojimi postopki ravnanja posebej poudarjeno tudi ravnanje s t.i. posebnimi potniki oz. potniki z omejeno sposobnostjo gibanja. Mednje sodijo potniki, katerih zdravstveno stanje zahteva pozornost in pomoč ob vkrcanju in izkrcanju, med letom, v primeru hitre evakuacije ter med zemeljsko oskrbo. To so, kot imajo tudi zapisano, npr., bolniki, poškodovanci, nosečnice, starejši ljudje in tudi invalidi. **Pomočnica direktorja prometno-tehničnega sektorja Suzana Domevščik** je posebne postopke ravnanja strnila takole: »Na parkirišču imamo namenska parkirna mesta, ki so rezervirana in vidno označena, so pa najbližje potniškemu terminalu. Slednji je enonivojski, pritlični, dostop je mogoč prav v vse prostore tudi z invalidskim vozičkom, vstop v poslovnini salon pa je mogoč s pomočjo našega osebja. Vsa

vrata so dovolj široka, da omogočajo prehod z invalidskim vozičkom, prav tako pa so namenski toaletni prostori za invalide v javnem delu in v mednarodnem prostoru. Sprejem na okencih za prijavo potnikov se obravnava po

Pogled iznad oblakov odtehta vse težave, ki se na poti pripetijo.

IATA standardih in navodilih prevoznika.« **Aerodrom Ljubljana** ima tudi osem invalidskih vozičkov, ki so stalno na razpolago tistim, ki nimajo svojega, potniku ga bo na zahtevo pripeljela letališka stevardesa, ki bo potnika spremljala tudi do okenca za registracijo potnikov do vkrcavanja, to je peš do letala ali do vozila, ko se potnik vkrcava s pomočjo namenskega vozila. »Spremljavo omogočamo tudi ob prihodih – od izstopa iz letala do prevzema prtljage. Vkrčavanje potnikov, ki potrebujejo popolno pomoč, izvajamo s pomočjo posebnega vozila Tipa Aviogei EA 4000 FLS, ki je izdelano tako, da se potnik hitro, varno in udobno vkrcava ali izkrcava iz letala. S pomočjo tega vozila je moč potnike vkrcati ali izkrcati iz kateregakoli tipa letala. Zavarovano je s posebnimi varova-





lkami, tako da se postopek varno izpelje, če pa uporabnik vozila ne ravna po navodilih, se vozilo avtomatično izklopi. V to vozilo se lahko naenkrat vkrca do pet posebnih potnikov, način pa je zelo human. V primeru, da potnik potrebuje popolno pomoč do sedeža v letalu, ga letališko osebje prepelje oz. prenese na posebnem ozkem sedežu do sedeža v letalu. Nasprotno velja pri izkrcanju iz letala,« je še dodala **Suzana Domevščik**.

»Pred leti so nas tovorili«

In kako je opis poti slišati iz prve roke? »Prvič sem, kar kmalu po poškodbi, potoval z letalom pred 12 leti, in sicer v Frankfurt. Dva uslužbenca letališča Brnik sta me kot prvega potnika odnesla v letalo in odložila na prvi sedež ob oknu. Težava pa je nastala, ker sem nekomu zasedel prostor, sopotnik mi sprva ni verjel, ker je menil, da sedim ob oknu zaradi pogleda, a se je vse kmalu uredilo. Ker pa smo paraplegiki in tetraplegiki inkontinentni, je največji podzavestni strah bil namenjen prav temu, zato sem pred odhodom na to opozoril, saj za to obstajajo različni pripomočki, ki se z leti kakovostno in tehnično izpopolnjujejo. Problem pa nastane na letalu, kjer je gibalno ovirani osebi skoraj nemogoče uporabiti WC,« se je prvega poleta spominjal **Dane Kastelic**.

Kaj pa se je v tem času spremenilo in, denimo, izboljšalo? »Na Brniku se je izboljšala infrastruktura v okolici

letališča, v pokritem delu so zagotovljena parkirna mesta v pritličju, ta so tudi brezplačna, vsi dostopi pa so nivojski, in tako ni ovir. Tudi Aerodrom Ljubljana ima zdaj vozilo, s katerim osebo na vozičku od izhoda iz letališke zgradbe odpeljejo do vhoda v letalo, v preteklosti pa so nas »tovorili« z nošenjem, včasih celo z dvigalom, ki je dostavljalo v letala hrano. V »mednarodni« čakalnici na Brniku je sicer primeren toaletni prostor in WC, ki ga delimo z dojenčki, ne moremo pa se pohvaliti z ustreznimi sanitarijami v glavni avli za restavracijo. Problem Brnika je tudi v tem, da je za potnike v poslovnem razredu čakalnica v 1. nadstropju letališke zgradbe!« poudarja **Dane Kastelic**.

Sicer pa oseba lahko prijavo (check in) opravi sama, če ima ustrezen kovček s kolesci, prehod je neoviran, razen pri detektorju kovin, ki ga je treba obiti (voziček je namreč kovinski), ker se v nasprotnem primeru sproži alarm. Uslužbenci letališča osebo na vozičku nato pokličejo ali poiščejo in pospremito do vozila s posebno prilagojeno hidravliko, ki osebo dvigne do vrat za vstopanje, kjer se je treba presesti na poseben sedež, ki se lahko pelje med sedeži v letalu, s katerim nato uslužbenca zapeljeta potnika do ustreznega prostora v letalu. Sicer pa je pravilo, ki ga imajo večja letališča, da vedno vstopi v letalo gibalno oviran potnik prvi in izstopi vedno zadnji. Osebni invalidski voziček gre kot spremljajoča prtljaga. Ko se

z njega potnik presede na transportni voziček, ga ta pelje do sedeža v letalu, osebni voziček pa dajo med prtljago. Po pristanku ga pripeljejo do izhoda iz letala, tako da ga takoj uporabijo. »To pravilo ne velja vedno na manjših letaliških in letaliških južno od nas, tam je vse bolj naključno,« pojasnjuje **Dane Kastelic**, ki je potoval že z letalskimi družbami SAS, JAT, Falcon Air, Iberia, Swissair, Air France, Austrian Airlines, ČSA Czech Airlines, LOT Polish Airlines, Malév Hungarian Airlines, Lufthansa Air, SABENA, Malta, Alitalia, Brithis Airways, TAP Air Portugal, TUNISAIR, Olympic Airways - Grčija, ISRAIR Izrael, Lauda Air, Meridiana, AirOne, Ryanair, EasyJet, največkrat pa z našo AA Adria Airways.

Nekoč - prenos v naročju

Tudi **Mirjam Kanalec** se spominja svoje prve vožnje z letalom leta 1987: »Letela sem v Split, bilo je zelo neorganizirano, izkušenj so imeli mnogo manj kot danes, vendar pa so bili stevardi in ostali uslužbenci prijazni. Ker ni bilo nikakršnih prirejenih »vozičkov«, so poskrbeli za prenos »v naročju«. Sicer pa ima zdaj Mirjam boljše izkušnje, opozorila pa je predvsem na težave, ki nastanejo na daljših potovanjih. Pred dobrim letom je namreč potovala v Dominikansko republiko in težava je nastala, ko je po šestih urah morala na wc. Ker niso imelo izkušenj, se je »posvetovanje« zavleklo celo

uro, sreča je bila, da je potnica potovala s sorodniki, ki so ji v tem primeru pomagali: »Prostora na letalu, na sedežu pravzaprav ni nič, zato je zelo naporno preživeti dolge plete. Mogoče bi morale letalske družbe ponuditi sedeže v prvem razredu, četudi z manjšim doplačilom, zagotovo bi marsikdo od invalidov razmislil o tej možnosti. Jaz že.«

In kakšne izkušnje imajo letalski prevozniki? Kot smo izvedeli pri naši **Adrii Airways**, imajo zelo dobre izkušnje. Na letalo lahko sprejmejo neomejeno število ljudi na invalidskih vozičkih, le če morajo invalidi ostati tudi med poletom na svojem vozičku, je drugače; takrat na CRJ sprejmemo enega, na Airbusu pa štiri. Sicer pa za voziček ni posebne cene, potnik plača normalno tarifo, voziček tudi ne šteje v prtljago. Kot nam je še pojasnila **Ljerka Zupančič, vodja korporativnega komuniciranja Adrii Airways**, potujejo invalidi vsak dan, pri čemer ni nikakršnih težav, le obvestiti je treba prej, da se bolje pripravijo; dozdašnje izkušnje so po njenih besedah le pozitivne. Enake odgovore smo prejeli tudi pri prevozniku **Jat in Air France**. Povprašali pa smo tudi nekatere turistične agencije, kakšne so njihove izkušnje in morebitne težave, ko se na potovanje odpravijo gibalno ovirano osebe.

Agencije imajo dobre izkušnje

Irena Soban, vodja trženja

pri Kompas, d.d., je poudarila: »Za goste s posebnimi potrebami poskrbimo z zavestjo, da potovanje zanje pomeni tudi določene logistične zahteve. Tu se resnično želimo izkazati kot agencija, ki prisega na kakovost in zadovoljstvo gostov. Pri invalidnih, gluhih, slepih in drugih se pojavljajo nekatere zahteve, ki so običajne in na katere opozorijo gosti nas oziroma agencija nje. Pri invalidih, na primer, gre za omejitev števila invalidskih vozičkov na letalu, prav tako za omejitve pri ogledih, pri gluhih gre na primer za omejitve pri tolmačenju oziroma vodenju, pri slepih se navadno postavljajo vprašanja za spremljevalce ipd. Navadno potujejo invalidne osebe skupaj s spremljevalci, ki skrbijo za bivanje in nego invalidnih oseb. Težišče naše naloge se skriva v skrbi, da zagotovimo vse, kar posebnega potrebujejo invalidne osebe, prek naših spremljevalcev, vodnikov, prevoznikov in partnerjev, ki ponujajo namestitve. Primerov številčno ni veliko, kljub temu pa se z njimi redno srečujemo.« **Andreja Gorše Lotrič, svetovalka uprave Ilirika Turizem, d.o.o.**, nam je prav tako zaupala svoje dobre izkušnje: »Za naše podjetje so vse stranke enake in med njimi ne delamo nikakršnih razlik. Zavedamo pa se, da smo si ljudje različni in da ima vsak človek drugačne potrebe, zato se vsaki stranki prilagodimo ter ji skušamo potovanje pripraviti čim bolj v skladu z njenimi potrebami in željami. Ko se za potovanje z našo

agencijo zanima invalid ali invalidska organizacija, to za nas pomeni, da nam potniki zaupajo. Pazljivo jim prisluhnemo ter jih povprašamo, na kakšen način jim lahko ponudimo čim bolj učinkovito storitev, ki jim bo potovanje najbolj olajšala. Našim potnikom so na voljo informacije na naši spletni strani, preko klicnega centra – torej po telefonu, preko navadne in e-pošte, po faxu itd. Če pa se odločijo, da naše poslovalnice obiščejo osebno, jim pomagamo pri vstopu v naše poslovne prostore ter jim tako omogočimo tudi osebni stik z našimi svetovalci. Na voljo imamo dobro organizirano kurirsko službo, ki vse informacije, povezane s potovanji, in potovalne dokumente dostavi na kateri koli naslov v Sloveniji. Vsi naši zaposleni v prodaji in/ali komerciali pa na željo kupca le-tega obiščejo tudi osebno na domu, v organizaciji ali kjer ta želi.« Tudi pri **agenciji Globtour, d. o. o.**, nam je **član uprave Pavle Žunič** potrdil, da imajo dobre izkušnje in da ni nobenih težav: »Potniki večinoma dobro poznajo kraje, kamor potujejo in imajo že sami pripravljena vprašanja glede posebnosti na poti. V naših brošurah je marsikje navedeno, kateri počitniški objekti so primerni za invalidne osebe na vozičkih. Če potuje ena oseba ali skupina, posebnih razlik ni, le naše partnerje in izvajalce storitev, vodnike, prevoznike, hotelirje opozorimo, da z nami potuje invalidna oseba, ki ima take in take posebne potrebe.«



Kaj je pomembno pri potovanju invalidov?

Dane Kastelic

Katere so specifične stvari, na katere moramo biti pozorni drugi potniki?

»Če je vaš sedež slučajno zaseden, je to zato, ker so nanj uslužbenci posadili invalida, ki je gibalno oviran. V primeru, da je invalid sam, pa bodite pozorni, ali potrebuje kakšno pomoč pri osebni prtljagi, sedežni blazini, ta nas namreč vsaj pri večini spremlja do letalskega sedeža, saj na njej laže sedimo. Pretirana pozornost ali celo kazanje sočutja pa pri meni nista zaželena, kakor tudi ne pri drugih invalidih.«

Katere so težave, na katere bi veljalo opozoriti?

»Na višino pultov - še posebno pri tetraplegikih, pri katerih je prizadeta tudi motorika rok, posebno pri prijavi, kontroli dokumentov, pri plačevanju, agencijah v predverju itd... - Ti so za ljudi na vozičku previsoki, največkrat še uslužbenca težko vidi. Zagotovo bi morale letalske družbe več vedeti o težavah pri potovanju invalidov in o tem informirati potnike invalide. Treba je biti »odkrit« s pojasnili, kateri sedeži so najbolj primerni za invalide (tudi bližina sanitarij). Na svojih spletnih straneh bi lahko podajali informacije o vseh teh vprašanjih, saj marsikateri invalid zaradi strahu in neznanja ne potuje z letalom. Opozoril bi tudi na nizko cenovne prevoznike, ti najpogosteje letijo na letališča, ki so oddaljena od večjih mest (nižje takse), zato je pove-

zanost s centrom posledično slabša, ni, npr., podzemne železnice, železnice, avtobusi so nedostopni itd. Največkrat ti preostane le taxi, ki pa je zelo drag. Zato je bolje plačati malo dražjo vozovnico in leteti na letališče, kjer je poskrbljeno za boljšo povezanost s končnim ciljem z ostalimi prevoznimi sredstvi.«

Zakaj je potovanje z letalom bolj racionalno in varno od potovanja z drugimi prevoznimi sredstvi?

»Glede varnosti obstaja statistika letalskih družb, ki je v prid vožnji z letali. Racionalno in preprosto pa je, ker po opravljenih formalnostih za invalida prevzamejo skrb uslužbenci letališča in letalske družbe. Poskrbijo za pravočasen vstop v letalo, v letalu so na voljo s svojimi uslugami, po pristanku pa pospremijo invalidno osebo iz letala, prednostno opravi formalnosti na carini in pri policiji ter invalida pripeljejo do prtljage. Povsod zaželijo prijetno bivanje in počutje ter povprašajo, če lahko še kaj pomagajo, npr. pri taxi, podzemni železnici, itd... Tako je to tudi neke vrste varovano potovanje, saj človeku ni treba razmišljati, ali se bo na letališču izgubil ali bo našel izhod; tudi se ni treba predajati negotovim slutnjam, ki se porajajo predvsem tistim, ki še niso potovali in so zato polni nezaupanja... Zagotavljam, da je razmišljanje o nezaupljivosti povsem nepotrebno.«

ZA OBZORJEM

Jani Trdina

Ujel sem še zadnjo vrv, ki je jadrnico vezala na obalo. Motor je narahlo poskočil in potisnil našo barko proti neznanim krajem in dogodivščinam. Že po nekaj sto metrih dvignemo jadra in ugasimo motor. Sedaj tišino morja moti le žuborenje vode ob bokih in nalahko zaganjanje vetra v široko razpeta jadra.

To je trenutek, ki ga je vredno doživeti, trenutek, ko se prične moja zgodba.

Zgodba bi se pravzaprav morala začeti že veliko prej. Začeti bi se morala takrat, ko sem bil še šest, mogoče sedemletni deček. Spomnim se, da sem že takrat občudoval vse, kar mi je omogočalo, da je čim več moje kože ostalo suhe. Napihljiva blazina je bila zadovoljiv nadomestek za čoln oziroma ladjo in jaz sem bil njen krmar. Z leti pa raziskovanje obale, do koder je segal očetov pogled, ni bil več zadosten. Želja po morskih potepanjih je sicer rasla, ne pa tudi možnosti, in tako sem bil obsojen, da sem samo z zavistjo gledal na tiste »užitkarje«, ki so imeli možnost odpraviti se na morje z lastno ali sposojeno barko.

Vendar pa pravijo, če je želja dovolj močna in če imaš povrhu še malo sreče, ni nobena stvar nemogoča. Tako mi je bila dana možnost, da sem del svoje poslovne poti preživel v

podjetju, kjer smo izdelovali jadrnice in jih tudi oddajali v najem.

Tako sem tudi sam večkrat izkoristil možnost najema barke.

Na začetku sem bil sicer malo skeptičen do svojega počutja na barki. Zaradi paraplegije mi je namreč oteženo gibanje po njenem krovu in nisem si mogel predstavljati, da mi bo tistih nekaj kvadratnih metrov dovolj za večdnevna križarjenja. Vendar pa je v meni premagal klic po avanturi, ki je bil tako močan in vztrajen, da se mu nisem mogel upreti. K odločitvi pa je v veliki meri pripomogla tudi izbrana posadka, ki je na mojem prvem daljšem križarjenju štela pet odraslih članov in dva otoka. Tako so se na barko poleg mene vkrcali še moja žena najina 6-letna hčerka, prijatelj z ženo, 5-letno hčerko in ženininim bratom.

Že po nekaj sto metrih dvignemo jadra in ugasnemo motor. Sedaj tišino morja moti le žuborenje vode ob bokih in nalahko zaganjanje vetra v široko razpeta jadra.



Kaj je tisto, kar nas vleče na morje? Vsem je namreč znano, da morje zaradi svoje neizmerne veličine skriva v sebi neukrotljivo energijo, ki se lahko spremeni tudi v najhujšega sovražnika. Vendar vsakič, ko si zamislim majhno jadro sredi neskončne modrine, začutim občutek svobode. Ta svoboda pa je razlog, da kadar je le mogoče, zamenjam lažno varnost jeklenih konjičkov za pomorska potovanja.

Tako sem se znašel z razprostrtimi jadri na začetku našega potovanja.

V ozadju komaj še ločimo obrise kopalcev in majhnega pomola, na majhnem otoku, postavljen v še manjši vasi. Če bi rekel, da smo se na potovanje resneje pripravljali, bi se zlagal. S seboj smo vzeli nekaj najnujnejše obleke, malo hrane in zemljevid, na katerem smo si okvirno zarisali

pot. Že prvi večji sunek vetra nam je ta zemljevid, odpihnil v morje in kratek posvet je odločil, da barke ne obračamo iz nastavljenega kurza.

Cilj prvega dneva je bil nabitje školjk za večerjo in sidranje v kakšnem samotnem zalivčku na južni strani otoka Iž. Že prvi dan smo ugotovili, da nam gre vse po planu in da na našem dopustu resnično velja pravilo: ne delaj si nobenih planov! Školjkam se sicer nismo odrekli, smo se pa zaradi njih odrekli zalivčku na južnem delu otoka Iža. Res, da smo v tistem dnevu prejadrali samo nekaj navtičnih milj, smo se pa zato zadovoljnih želodcev in v soju zvezd še dolgo v noč pogovarjali na krovu barke. In samo želja, da se zjutraj čim hitreje zbudim, me je pregnala v posteljo, kjer me je lahko zibanje barke uspavalo, kot bi me nekdo ugasil.

Naslednji dnevi so bili čudoviti, potepali smo se po zahodni strani Dugega otoka, po Kornatih ter si krajšali čas s kopanjem, pogovarjanjem, preiskovanjem okolice in ne nazadnje tudi s hrano. In kot se za vsakega dobrega morjeplovca spodobi, je tudi jedilnik sestavljen iz tistih jedi, ki jih pred tem sam ujameš. Na našo srečo pa imamo na barki velik hladilnik, saj bi bili od našega ulova bolj sitni kot pa siti. Če izvzamem školjke, so bile ujete ribe velikosti konzerv Rio mare in so bile bolj dodatek jedem, kot pa njegova osnova. V tistih urah, ko sem presedel ob boku barke z »lovilno napravo« v roki, sem si predstavljal, da sem kot



V tistih urah, ko sem presedel ob boku barke z »lovilno napravo« v roki, sem si predstavljal, da sem kot starec iz Hemingvejeve knjige.

starec iz Hemingvejeve knjige. Čakal sem na odločilni spopad z mojo mečarico. Do spopada ni prišlo, saj so očitno ribe v Jadranskem morju veliko bolj prebrisane, kot tiste iz romana Starec in morje. Edini rezultat mojega ribolova je bil, da so bile ribe site mojega kruha, ki je bil nastavljen za vabo, jaz pa sem bil sit ribolova. Hvala bogu, da je ostali del posadke imel več sreče in lahko smo se pohvalili z enajstim ujetimi ribami. Razlog, da sam nisem ujel nobene ribe, je ta, da so bile vse ribe v krogu petih navtičnih milj očitno premajhne za moje lovske sposobnosti.

Po nekajdnevni potepanji po samotnih zalivih pa smo si zaželeli tudi nekaj več družbe in naš cilj je postal pristan na otoku Kaprije (otok v Šibeniškem okrožju). Kratek pristajalni manever, pogled, da je tudi pomožni čoln dobro

privezan, in že sem se znašel na svojem invalidskem vozčku na pomolu. Moja prva ugotovitev je bila, da betonski pomol vrjetno ni dovolj dobro privezan, ker se mi je zibal, kot bi bil na čolniču. Neverjetno, kako je človeško telo prilagodljivo, saj se je v kratkem času tako navadilo guganja, da so potem moteča trdna tla pod nogami. Ker je bila to po nekaj dnevih prva možnost za sprehod, smo jo z veseljem izkoristili. »Prepeščili« smo otok po dolgem in počez, za kar smo potrebovali dobre pol ure. No, ja, otok ni bil prav velik. Dan smo kasneje izkoristili za dopolnitev naših ladijskih zalog in za večerjo v bližji gostilni. Čeprav mi je hrana izredno prijala, sem na žalost ugotovil, da sem v centru Ljubljane jedel že boljše morske dobrote kot pa v Dalmaciji.

Otok Kaprije je bil tudi najoddaljenejši konec našega

potepanja. Drugo jutro smo barko obrnili v smer, od koder smo prišli in ujeli veter, ki nas je ležerno ponesel v smer domačega pristana.

V naslednjih letih smo doživeli še veliko zanimivih dogodivščin, in vsaka bi si prav gotovo zaslužila mesto v teh zapisih, vendar naj bo za sedaj dovolj.

Za konec bi rad vsem povedal, da je jadrnanje čudovita stvar, ki si jo lahko omislimo tudi paraplegiki, pri tem pa je najpomembnejša izbira posadke.

Za plovbo z jadrnico ni dovolj imeti rad morje, ljubiti moramo predvsem mornarski način življenja. Za potovanje s paraplegikom, ki mu je oteženo gibanje, pa je še toliko bolj pomembno, da posadka vključno s paraplegikom čim manj komplicira. Pomembno je, da si stvari ne zapletaš, ampak jih živiš, kot so ti dane. Mi smo jih tako živeli in za to smo bili vsi bogato poplačani.

Prodám Passat Variant, 1.8 T, letnik 1999, tiptronic, prevože-nih 115 000 km, narejen velik servis na 115 000 km pri Porsche Slovenija. Kupljen v Sloveniji. Potrjena servisna knjiga. Garažiran in lepo ohranjen. Avto je prirejen za vožnjo invalida s sistemom Quido-simplex.

Informacije na 040/ 831-046 - Damijan Lazar

damjan.lazar@burda.si

TURČIJA – DEŽELA NASPROTIJ

Jernej Koselj

Študenti dobro vedo, da so najlepše počitnice tiste ob prehodu s srednje šole na fakulteto. To pa zato, ker so najdaljše (3 mesece) in najbolj sproščene (brez nadležnih obveznosti v septembrskem izpitnem roku). S sošolcem iz gimnazije sva se pred desetimi leti odločila, da jih čimbolj izkoristiva. Tako sva se v septembru udeležila mladinskega delovnega tabora v turškem mestecu Dydima, ki leži ob egejski obali in nekoliko spominja na naš Portorož.

Sošolec je predlagal, da ob odsotnosti nizko-cenovnih letalskih prevoznikov na pot kreneva z vlakom. Ta ideja naju je drago stala, četudi sva pri ceni vozovnice privarčevala nekaj denarja. Pot od Ljubljane do Istanbula nama je namreč vzela kar tri dni (bolje tri noči) vožnje s pravim »Balkan Expressom«, za povrh pa sva morala na avtobusu do Dydime preživeti še četrto noč potovanja (Turčija ima namreč zaradi geografskih značilnosti železniško progo le v evropskem delu). Na vlaku naju je čakalo kar nekaj presenečenj: najprej sva imela bližnje srečanje s preprodajalci oblačil priznanih, a ponarejenih znamk, ki so »dragoceno« blago »švercali« čez romunsko-bolgarsko mejo in pred najinimi očmi podkupovali bolgarske carinike. Slednji so več pozornosti kot preprodajalcem namenili najinemu naključnemu sopotniku, nič hudega slutečemu singapurskemu študentu. Zahtevali so, da plača precej drago tranzitno vizo. Ker pri sebi ni imel zadosti gotovine, so ga preprosto odpeljali z

vlakom na banko, ki pa se je odprla šele čez nekaj ur, zaradi česar je nesrečnik izgubil en dan potovanja. Naju je rešil slovenski potni list, iz česar sva sklepala, da državljani nekdanjih »bratskih« socialističnih držav v Bolgariji še vedno uživamo precejšnje spoštovanje. No, presenečenj s tem še ni bilo konec. Ponoči je neznanec oropal vlak, razen najinega kupeja. Iz previdnosti sva vrata, ki sicer niso imela ključavnice, zaklenila z debelo dvometrsko verigo. Nakup verige nama je pred odhodom svetoval prijatelj z obilico popotniških izkušenj.

Na bolgarsko-turško mejo smo prispeli sredi noči: le prijaznemu opozorilu romunskega košarkarja sva se lahko zahvalila za vhodni žig, ki ga turški cariniki sicer pritisnejo v potni list le »na izrecno željo« vsakega popotnika. Brez žiga bi ob izhodu iz Turčije morala plačati precejšnjo denarno kazen. No, tudi avtobusni prevoz do Dydime ni potekal povsem brez težav – turška študentka naju je k sreči napotila k

uveljavljenemu prevozniku, saj ima večina konkurence avtobuse sumljive tehnične kakovosti, kar so kasneje potrdili nekateri drugi udeleženci tabora, ki so na poti doživeli lažjo prometno nesrečo.

Po štirih dneh, ki sva jih preživela ob kruhu in vodi, sva končno dosegla cilj. Ob prihodu sva začudeno ugotovila, da je, npr., Japoncem potovanje vzelo manj kot 24 ur in da sva absolutna rekorderja glede na porabljeni čas, četudi sva imela pred sabo daleč najkrajšo pot.

Kmalu po prihodu sva opazila, da je Turčija dežela nasprotij. Država in vera sta sicer formalno ločeni, dejansko pa zelo prepleteni. V času najinega popotovanja je bil razkorak med tradicionalno islamsko kulturo in sodobnim načinom življenja še bolj izrazit kot danes. Izvedela sva, da ima največ zaslug za postopno modernizacijo države predvsem nekdanji (še danes zelo cenjen) predsednik Kemal Atatürk, katerega podobe srečate prav na vsakem koraku.

Tako je, npr., Ankara prototip tehnološko razvitega zahodnega mesta, medtem ko je življenje na podeželju še vedno tesno povezano s starijskimi običaji. »Bizantinski kulturni vzorci« pa se najdejo tudi v starejših mestih, kot je, npr., Istanbul. Na cestah se tako gnetejo moderni avtomobili, pri vožnji katerih pa se vozniki bolj zanašajo na uporabo hupe in različnih gestikulacij kot pa na prometna



pravila. V trgovinah boste našli vse, kar potrebujete, a za vsak najmanjši izdelek boste prisiljeni barantati do onemoglosti, saj »uradnih« cen ni. In pri barantanju ne gre zgolj za dobiček: marsikateri Turek bo užaljen, če boste zavrnila takšna »pogajanja«, četudi znajo biti včasih, ko želiš kupiti le žemljo kruha, prav nadležni.

V Turčiji so izjemno priljubljene svetlolase Evropejke. Moški jih ustavljajo na ulici in ogovarjajo, kar sčasoma lahko postane naporno in celo nevarno. Vzrok za priljubljenost pa se ne skriva zgolj v barvi njihovih las, temveč predvsem v krvnem maščevanju, ki ga še vedno poznajo v »manj razvitih« delih države. Turške mladenke namreč ljubosumno čuvajo njihovi očetje in bratje, saj pričakujejo, da bodo v zakonski stan stopile povsem »brezmadežne«. No, mladi Turki so dokaj temperamentni in poskušajo storiti vse, da bi brez posledic zaobšli tradicionalne prepovedi. Turistke tako oblegajo na vsakem koraku. V Dydimi se je, npr., kar trlo Angležinj srednjih let, in po besedah domačinov je marsikatera izmed njih svojo poletno simpatijo odpeljala v Anglijo ter se z njo tudi poročila.

A kot že rečeno, zagnanost pri dvorjenju lahko ubere tudi nevarne bližnjice. Po končanem taboru smo udeleženci nekaj dni preživeli v Istanbulu. V hotelu je eden izmed uslužbencev izkoristil pomoč pri nošnji težke prtljage za to,

da se je spravil nad nič hudega slutečo Belgijko. Takoj po incidentu jo je hitro ucvrl iz hotela. Punco je pošteno prestrašil in s prijateljem sva takoj hitela iskat odgovorno osebo. V hotelskem baru sva kot zanalašč naletela na dva policaja in jima v upanju na čimprejšnjo intervencijo pojasnila, kaj se je zgodilo. In njuna reakcija? Varuha reda sta nama z besedami, zlasti pa s kretnjami nazorno pokazala, da morava storilca »po moško« kar sama poiskati in ga lastnoročno premikastiti. Verjetno ni treba posebej poudarjati, da smo – rahlo osupli nad »trkom civilizacij« – hotel zapustili še isto popoldne.

Resnici na ljubo, sva tudi Slovenca pokazala svoje »nacionalne« slabosti. V Dydimo sva namreč zaradi pretiranega varčevanja pri prevozu pri-

spela lačna, utrujena in neprespana. Gostoljubni Turki so za udeležence tabora organizirali obilna kosila v samopostrežni restavraciji. To sva oba s pridom izkoriščala in vztrajno hodila po »repete« ter tako nabirala dodatne kilograme. Po enem tednu »izčrpavanja zalog« so bili gostitelji na najino precejšnjo žalost prisiljeni omejiti količino hrane in tako zmanjšati stroške nenasitne delovne sile.

Na podlagi prej zapisanega bi si lahko o Turčiji ustvarili povsem napačno predstavo. Turčija je deželica osupljivih naravnih lepote in odprtih ter sproščenih ljudi. Naš tabor je v takšnem okolju minil hitreje, kot smo si želeli. V idiličnem mestecu smo zgradili park, ob katerem še danes stoji tabla, ki potrjuje, da sta pri njegovem nastanku sodelovala tudi dva Slovaka.

V idiličnem mestecu smo zgradili park, ob katerem še danes stoji tabla, ki potrjuje, da sta pri njegovem nastanku sodelovala tudi dva Slovaka.



Zahvala**Zahvala Srednji šoli za gostinstvo in turizem v Celju**

V življenju naletiš tudi na ljudi, ki imajo posluh in odprte roke, da pomagajo ljudem, kot smo mi s poškodbami hrbtenice, ki imamo posebne potrebe.

Pred sedmimi leti sem se še ne šestnajstleten fant pri skoku v vodo poškodoval in postal tetraplegik, priklenjen na voziček in odvisen od tuje pomoči. Po dveh letih raznih zdravstvenih zapletov in bivanja po raznih oddelkih kliničnega centra ter po terapijah na Soči so me odpustili v domačo oskrbo. Kar nekaj časa sem potreboval, da sem spoznal, da bom pač moral spremeniti način življenja, da bom namesto nog uporabljal električni voziček, vodilo pa bom upravljal z brado. Pred dobrim letom sem prišel do spoznanja, da bom v življenju moral narediti tudi kaj sam, da si poskušam popestriti svoje življenje. Pred nesrečo sem končal prvi letnik na Srednji Gostinski šoli v Celju, smer natakar. Ker vem da tega poklica ne bom nikdar opravljal, še vedno pa sem imel stike s svojo takratno razredničarko, smo se s starši in z njo pogovarjali, da bi poskusil šolo nadaljevati. Na pomoč nam je priskočila tudi Katja Vipotnik, sekretarka Zveze paraplegikov Slovenije, ki je vzpostavila uradni stik z vodstvom šole in uredila formalnosti za redni vpis na srednjo šolo. Tako sem se septembra lahko redno vpisal v 1. letnik Srednje šole za gostinstvo in turizem, smer turistični tehnik. Zaradi raznih zdravstvenih težav so mi omogočili, da moja priso-

Zahvala

tnost pri pouku ni obvezna, da določene vaje lahko delam s profesorji kar preko računalnika. Najbolj pa sem bil presenečen in vesel, ko so se določeni profesorji ob posvetu z vodstvom šole odločili, da bodo prihajali kar k meni domov, da skupaj predelamo snov in vaje, ker določenih predmetov se pa res ne morem sam naučiti in zanjepotrebujem razlago.

Zato bi se jim rad javno zahvalil za njihov trud in dobro voljo ter čas, ki ga porabijo zame. Veste, ko vidim, da ljudem ni vseeno in obobilici dela, ki ga imajo pridejo vedno prijazni in nasmejani, tudi začutim dolžnost, da se jim oddolžim, če ne drugače, vsaj tako, da se naučim in se jim zahvalim za znanje, ki mi ga posredujejo.

Gregor Janežič

Zahvala tabornikov iz Rodu trnovskih regljačev

Dovolite, da se v imenu Rodu trnovskih regljačev iskreno zahvalim, da ste nam omogočili prečudovit vikend v Semiču. V vikendu 3.3. do 5.3. smo bili namreč nastanjeni v domu Zveze paraplegikov Slovenije. Zahvaljujem se vam, da ste nam posodili svoje prostore in s tem omogočili izvedbo vsakoletne tridnevne akcije zimovanja, posledično pa prečudovit taborniški vikend. Ker nimamo svojih prostorov, si moramo vsako leto poiskati prostor za večdnevne akcije. Ker ste nam bili v omenjenem vikendu pripravljeni odstopiti svoje prostore, je bil vsakoletni problem kam iti za nami. Poleg tega pa je mesto idea-

Zahvala

Zahvaljujem se Zvezi paraplegikov Slovenije za možnost souporabe stanovanja v Ljubljani. Prav tako se zahvaljujem tudi za finančno pomoč v obliki sporazuma, ki mi omogoča lažje bivanje v našem glavnem mestu.

Vesna Grbec

Zvezi paraplegikov Slovenije se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, katero ste mi namenili za rešitev stanovanjskega problema. Prav tako se zahvaljujem tudi našemu regijskemu društvu severne Primorske za odobreno pomoč. Iskrena hvala!

David Černigoj

Ob tragični smrti moje mame se iskreno zahvaljujem za moralno in materialno pomoč matičnemu Društvu paraplegikov Prekmurja in Prlekije, Zvezi paraplegikov Slovenije, Društvu paraplegikov Dolenjske, Bele Krajine in Posavja, Društvu paraplegikov Istre in Krasa, Društvu paraplegikov Severno Primorske regije in drugim posameznikom.

Borovnjak Franc

Ino za taborniške aktivnosti, saj ponuja številne smeri sprehodov in izletov. Veseli nas, da ste bili pripravljeni sodelovati z nami, in se priporočamo tudi v prihodnje, saj so prostori v Semiču resnično enkratni.

Še enkrat iskrena hvala in še veliko uspehov v prihodnje.

Urša Prešeren, predstavnica Rodu trnovskih regljačev



Zahvala

Gospodu arhitektu Matjažu Planincu se najlepše zahvaljujemo za svetovanje in izdelavo načrta za vgradnjo dvigala.

Najlepša hvala družina Pervanja

Kolofon

Izdaja Zveza paraplegikov Slovenije in društva v njeni sestavi: Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine, Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, Društvo paraplegikov Gorenjske, Društvo paraplegikov Istre in Krasa, Društvo paraplegikov Koroške, Društvo paraplegikov Prekmurja in Prlekije, Društvo paraplegikov severne Primorske, Društvo paraplegikov severne Štajerske in Društvo paraplegikov jugozahodne Štajerske

Za ZPS: Ivan Peršak

Glavni urednik: Jani Bevc

tajnica uredništva: Darja Kos

člani uredniškega odbora: Katja Vipotnik, prof. def., prim. Tatjana Škorjanc, dr. med. specialist fiziater, mag. Aleksandra Tabaj, Jernej Koselj, Matej Memedovič, Mirjam Kanalec, Borut Sever, Dane Kastelic in Benjamin Žnidaršič

dopisniki društev: Janez Raišp (MB), Damjan Hovnik (KK), Gordana Kitak (CE), Boris Šter (KR), Vesna Susič (GO), Benjamin Žnidaršič (KP), Srečko Žlebnič (NM), Andrej Klemenčič (MS) in Jože Globokar (LJ)

lektoriranje: Marcel Štefančič

tisk: Revija Emanuel, Daša Košir s.p., Logatec

priprava za tisk: Benjamin Žnidaršič

obdelava slik: Benjamin Žnidaršič

Naslov uredništva: Zveza paraplegikov Slovenije, Štihova 14, 1000 Ljubljana, p.p. 5714

telef. številka: 432-71-38, fax.: 432-72-52

elektronska pošta: zveza.paraplegikov@guest.arnes.si

spletna stran: www.zveza.paraplegikov.si

Transakcijski račun: 03170-1001146571

Poštšina plačana pri pošti 1102

Naklada: 1900 izvodov

Zahvala

Iskrena hvala za Vaša božična in novoletna voščila. Tudi Vam naj se v tem letu dogaja tisto, kar bo dišalo po zdravju, miru, dobrem in boljši Sloveniji.

Pišem Vam kar iz Bruslja, kjer je vse več Slovencev in že tudi prva slovenska restavracija. Prijetno je biti Slovenec v tem kraju, ki izkazuje tudi malo višjo politično kulturo.

Vesel Vaše pozornosti Vas prisrčno pozdravljam.

Bog Vas živi!

Lojze Peterle



Jakob Kaučič

Sejalec seme seje.

Gospod z dežjem ga zaliva, da kalčki vzklijejo.

Sončni žarki kalčke k sebi vlečejo, da klasje pozlati, stotero nam rodi.

Nam kruh je kakor mana; nismo želi ne sejali, pa bi še godrnjali, če niso svežega nam dali.

Kruh je telo Gospoda našega; za dušo in telo z njim se pri mizi božji pogostimo in doma v kuhnji ga dobimo. Spoštljivo z njim ravnajmo, tudi revežu ga dajmo.

Umri so

V naša srca ste se zapisali in čas vas ne bo izbrisal.

Zato v spominu boste nam ostali in z nami kakor prej živeli.

Majda BERČIČ iz DP Gorenjske, rojena 12.03.1957

Anica MERČNIK iz DP Prekmurja in Prlekije, rojena 29.06.1943

Branko JURGEČ iz DP severne Štajerske, rojen 10.06.1960

Leopold GAŠPERIČ iz DP Dolenjske, Bele krajine in Posavja, rojen 21.05.1944

Neža KAR iz DP Prekmurja in Prlekije, rojena 19.09.1936

Marjeta GASPARIČ iz DP ljubljanske pokrajine, rojena 14.04.1935



Stane KOVAČ iz DP ljubljanske pokrajine, rojen 26.04.1947

Prodaj

Prodaj MERCEDES Vaneo 1600 ccm bencinski motor, letnik 1993, poglobljeno dno za vožnjo na vozičku, vgrajena rampa, atest, registriran do 3. 2007. Informacije na telefonski številki 01 788 44 84

Rešitev križanke št.105:



				AVTOR IN OBLIKA KRIŽANKE: GEORG GIDER	NASPROTJE ŠIROKOSTI	BOLEČE TRGANJE PO UDIH	KILOMETER	DRŽAVA NA BALKANU		KRAJ PRI POREČU	KRALJ GORSKIH VIŠAV	JEMANJE POMENA, VELJAVE	RAZLIČICA, VARIANTA	PUŠČAVSKI RIS	
				ROPARSKI DELFIN					GRENKA OSVEŽILNA PIJACA JODOVA SPOJINA						
				NEKDANJI DAVEK OD ZEMLJE											
				KILOVOLT AMERIŠKO OBRAMBNO MINISTRSTVO			PREBIVALEC BORECEV								
							LADO LESKOVAR								
										POVEČEVALNO STEKLO TEKOČINA V ŽILAH					
NAJVEČJO IMA DIAMANT	FRANCOŠKI SLIKAR (AUGUSTE, 1841-1919)	SLIKAR IN KARIKATURIST VOLJEVICA	APARAT ZA SESANJE PRAHU									HOKEJIST ZUPANČIČ			
			DELNICE									IGOR DEKLEVA			
BAJESLOVNI NEPTUNOV TRIZOB						ZADNJA PLAT	REČICA V IDRJI								
							PREBIVALKA ARAGONIJE								
NALOG ZA IZDAJO ZDRAVILA						PARADIŽ, NEBESA				PLEMENIT, TEŽKO DOSEGLJIV CILJ					
						POMLADNI MESEC									
SPODNJI DEL POSODE			Ž. OBLIKA IMENA RAMIREZ												
			SPOJ ROKE IN TRUPA												
ONDINA OTTA		VESLAŠKA TEKMA								AMERIŠKI FILMSKI REŽISER KAZAN					
		PARTIZAN (ZANIČLJ.)													
NASELJE PRI GABROVKI PRI LITJI							GERMANIJ								
							DELAVEC V KANTINI								
ROMUNSKI STAROSELEC, ČINCAR															
							DEBELA PALICA								
							ŽIVČNOST								
KMEČKI PROSTOR ZA SHRANJEVANJE KRME	VRSTA TRSKE SEVERNIM MORJ					NANA, NANIKA (LJUBKOV.)	LANA TURNER			KRAJ S HIDRO-CENTRALO V DOLINI SOČE	ORANJE	OTOK V JADRANU	NASELJE NA GORENJSKEM	VELIK TROPSKI SADEŽ	SKRIVEN NAMEN, NAKLEP
VILIČASTA RIBJA KOŠČICA			NEKDANJA SLOVENSKA SMUČARKA PRODAJALEC LEDA												
NAJVEČJA REKA JUŽNE AFRIKE				RASTLINA, KI DAJE VINO				KNJIŽEVNICA FALLACI							
				NASPROTNO OD PROTI				VODNA ŽIVAL							
IZREZAN DEL					RIMSKA ŠESTICA			RICHARD BURTON		SPAČENA PRIKAZEN					
					ZMAGA PRI ŠAHU			VELIK VITEK PES		LJUBLJANA					
STANKO MAJCEN		NEKDANJI ANGLEŠKI DIRKAČ F1									MEJNA REKA MED BIH IN HRVAŠKO				
		VALJEVO									DENIS PONIŽ				
IZMEČEK OGNJENIKA				REPUBLIKA Z GLAVNIM MESTOM BAKU											
GRŠKI BAJESLOVNI LETALEC					MRAČEN PREPAD V HADU					KRMNA RASTLINA					

ENIGMATKOV SLOVAR
www.enigmatko.com

TIHABOJ - naselje pri Gabrovki
ŽAPUŽE - rojstni kraj zgodovinarja Josipa Apiha
TRIDENT - Neptunov trizob

Nagrajenci križanke iz Paraplegika šte. 105: 1. nagrada: 10.000 SIT - VIDA ŠKET, 2. nagrada: 7.000 SIT - SLAVKO BOBNARIČ, 3. nagrada: 5.000 SIT - MIRAN GEREČNIK

Rešitve napisane na dopisnico pošljite najkasneje do 29.4.2006 na naslov Zveza paraplegikov Slovenije, p.p. 5714, 1001 Ljubljana. Nagrajenci bodo obveščeni po pošti.



KJER JE VOLJA JE POT

Branko in Daniela Potočnik iz Maribora sta dokaz, da ta pregovor stoddstotno drži. V hladnih zimskih dneh se je za njiju zgodil najlepši in najtoplejši trenutek v njunem življenju. Na svet sta lanskega 3. decembra prirojala njuna sončka – dvojčka Timi in Aneja.

Mladi družini želimo veliko zdravja, otroškega smeha in lepih trenutkov. ISKRENE ČESTITKE!

Iskreno čestitamo Dragici Sušanj in Jožetu Vodušku, ki sta 1. marca 2006 tudi uradno postala štipendista svetovnega združenja slikarjev, ki svoja dela ustvarjajo tako, da slikarski čopič držijo z usti ali nogami.

